RADA MIEJSKA
w Ćmielowie

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO

2007 - 2013

MIASTO I GMINA ĆMIELÓW
2007 ROK

Opracował :
mgr inż. Antoni Olichwirowicz

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP. 5
1.1 Obszar i czas realizacji planu rozwoju lokalnego 5
1.2 Metodyka Pracy..... 6
1.3 Literatura i materiały źródłowe 7
II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU 8
2.1 Analiza stanu istniejącego: 8
2.2 Środowisko przyrodnicze. 13
2.3 Turystyka. 15
2.3.1 Zabytki 16
2.4 Uwarunkowania i zagospodarowanie przestrzenne 17
2.4.1 Gleby..... 17
2.4.2 Powietrze..... 19
2.4.3 Hałas..... 20
2.4.4 Wody..... 20
2.4.4.1 Wody podziemne..... 21
2.4.5 Geologia..... 22
2.4.6 Infrastruktura..... 23
2.4.7. Struktura własności nieruchomości..... 24
2.4.8 Lasy..... 26
2.4.9 Struktura obszarowa gospodarstw rolnych..... 27
2.5 Struktura Społeczna..... 28
2.5.1 Ludność według płci , wieku, ekonomicznych grup wieku i poziomu wykształcenia..... 28
2.5.2 Rodzaje zagrożeń występujących na terenie Gminy Ćmielów – poziom bezpieczeństwa mieszkańców..... 32
III. CZYNNIKI KLUCZOWE DLA REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY ĆMIELÓW..... 34
3.1 Zgodność Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów z celami i priorytetami określonymi w opracowanej w 2006 roku „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku” 34
3.2 Zgodność Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów z celami i priorytetami określonymi w opracowanej w 2005 roku „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do 2020 roku”..... 35
3.3. Zgodność Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Ćmielów z celami i zadaniami określonymi w opracowanej w 1998 roku„Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów” 37
3.4 Wpływ na Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów przyjętych przez Unię Europejską kierunków wsparcia rozwoju lokalnego oraz sposobu finansowania programów i zadań. 39
3.5. Charakterystyka głównych programów pomocowych 43
IV. WYBRANE KIERUNKI ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY ĆMIELÓW (PROGRAMY OPERACYJNE ROZWOJU) 46
4.1 Program rozwoju infrastruktury społecznej 46
4.2 Program rozwoju infrastruktury technicznej 46
4.3 Program rozwoju turystyki 46
4.4 Program rozwoju obszarów wiejskich 46
4.5 Program rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw 47

4.6 Program promocji gminy 47
V. ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA OBSZARZE MIASTA I GMINY ĆMIELÓW REALIZOWANE W WYBRANYCH KIERUNKACH ROZWOJU. ... 47
5.0. Wstępne priorytety działania na lata 2007 – 2013 ... 47
5.1 Program Rozwoju infrastruktury społecznej (Integracji społeczności lokalnej) ... 49
5.1.1 Oświata i Kultura ... 49
5.1.1.1. Edukacja ekologiczna ... 49
5.1.1.2. Poprawa stanu oświaty ... 49
5.1.1.3. Imprezy kulturalne ... 49
5.2 Program Rozwoju Infrastruktury Technicznej ... 50
5.2.1. Infrastruktura Transportowa(drogowa) ... 50
5.2.2. Gospodarka wodno – ściekowa ... 50
5.2.3. Gospodarka Odpadami i inne programy dotyczące ochrony środowiska ... 50
5.2.4. Bilans energetyczny i gazyfikacja ... 50
5.2.5. Telekomunikacja ... 51
5.3 Program rozwoju turystyki ... 51
5.4 Program rozwoju obszarów wiejskich ... 52
5.5 Program rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw ... 53
5.6 Program promocji gminy ... 54
5.6.1. Public Relations ... 55
5.6.2. Sponsorowanie ... 55
5.6.4. Technika FAB ... 55
VI. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW ... 55
6.1 .Projekty i zadania inwestycyjne planowane do realizacji w okresie 2007 – 20013. ... 55
6.1.1. Program rozwoju infrastruktury społecznej: ... 56
6.2 Program rozwoju infrastruktury technicznej : ... 57
6.2.1. Infrastruktura transportowa (drogowa) ... 57
6.2.2. Gospodarka wodno – ściekowa ... 57
6.2.3. Gospodarka odpadami i inne programy dotyczące ochrony środowiska ... 58
6.2.4. Bilans energetyczny i gazyfikacja ... 59
6.2.5. Telekomunikacja ... 60
6.3 Program rozwoju turystyki *:* ... 60
6.3.1. Marketing i promocja turystyczna regionu ... 60
6.3.2. Podniesienie standardu bazy turystycznej i obsługi ruchu turystycznego. ... 61
6.4 Program rozwoju obszarów wiejskich *:* ... 61
6.4.1. Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego, Ochrona dziedzictwa kulturowego ... 61
6.4.2. Wzrost i różnicowanie bazy ekonomicznej obszarów wiejskich. ... 62
6.5 Program rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw : ... 63
VII. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANIAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY/ POWIATU/ WOJEWÓDZTWA. ... 64
7.1. Spójność projektów i/lub zadań inwestycyjnych z priorytetami zawartymi w strategiach gminy/powiatu/województwa. ... 64

7.2. Spójność projektu z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych..... 64
7.3. Spójność projektu z programami operacyjnymi zawartymi w Strategii Województwa Świętokrzyskiego..... 64
7.4. Spójność projektu z programami operacyjnymi zawartymi w„Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego" i innymi dokumentami programowymi..... 65
7.5. Spójność projektu z zamierzeniami projektowymi sąsiednich gmin, realizowanych na szczeblu powiatu ostrowieckiego..... 66
7.6. Spójność projektu z innymi zamierzeniami – projektami i zadaniami – realizowanymi przez Miasto i Gminę Ćmielów..... 66
VIII. PLAN FINANSOWY NA LATA 2007 – 2013 67
IX. SYSTEM WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY ĆMIELÓW 71
9.1. Stworzenie systemu realizacyjno – wdrożeniowego rozwoju lokalnego gminy Ćmielów 72
9.2. Wprowadzenie systemu długoletniego planowania finansowego i inwestycyjnego 72
9.3. Stanowisko ds. rozwoju i promocji gminy 73
9.4. Stosowanie instrumentów ekonomiczno-finansowych 73
9.5. Gospodarka gruntami komunalnymi 73
9.6. Promocja 74
9.7. System informacji i monitorowania procesu wdrażania PLANU ROZWOJU LOKALNEGO 74
9.7.1. Program rozwój infrastruktury społecznej 76
9.7.2. Program rozwój infrastruktury technicznej 76
9.7.3. Program rozwoju turystyki 77
9.7.4. Program rozwoju obszarów wiejskich (wzrost i różnicowanie bazy ekonomicznej) 77
9.7.5. Program rozwój MSP 77
9.8. Rada Liderów Lokalnych 78
9.9. Dobór źródeł finansowania wspomagających rozwój społeczno-gospodarczy Gminy..... 78
X. SPOSÓB MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ 79
10.1. System monitorowania planu rozwoju lokalnego..... 79
10.2. Sposoby oceny (ewaluacja) planu rozwoju lokalnego..... 79
10.3. Sposób inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi..... 80
10.4. 'Public Relations' planu rozwoju lokalnego..... 80

I. WSTĘP.

1.1 OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Obecność Polski w Unii Europejskiej stworzyła mieszkańcom kraju, w tym mieszkańcom naszego województwa, ogromną szansę zmniejszenia dystansu do najwyżej rozwiniętych społeczeństw. Doświadczenia Unii oraz wsparcie finansowe i możliwość integracji gospodarczej, naukowej i kulturalnej z krajami członkowskimi otworzyły przed nami nową perspektywę rozwojową.
"Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2007 - 2013" jest dokumentem szczegółowo określającym kierunki rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów w zmieniających się warunkach zewnętrznych i wewnętrznych kraju, wskazującym drogę przygotowania do funkcjonowania w strukturach Unii Europejskiej. Plan ten służy do efektywnego wdrażania strategii rozwoju gminy oraz zagadnień wynikających ze studium uwarunkowań i rozwoju przestrzennego gminy , zawierając w swojej treści : sposoby realizacji założonych celów, wdrażane działania, kryteria oceny projektów rozwojowych, wskaźniki monitoringu, partnerów, harmonogram prac, plan finansowy i źródła finansowania.
Realizacja planu na terenie miasta i gminy Ćmielów została określona na lata 2007 – 2013.
Horyzont czasowy Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów , przyjęto na nieco dłuższy okres - na lata 2007-2015, co wynika z przyjętych okresów programowania polityki regionalnej Unii Europejskiej oraz stosowanej zasady "n+2" uwzględniającej rozliczanie pomocy unijnej dwa lata po zakończeniu okresu programowania.

Polityka spójności oraz strukturalna UE będzie skoncentrowana w latach 2007-2013 wokół trzech celów:
Cel 1 – Konwergencja – zorientowany na obszary o niskim poziomie rozwoju społeczno-ekonomicznego (do tego celu została zakwalifikowana całość terytorium Polski i przeznaczono na niego środki z EFRR i EFS)
Cel 2 – Konkurencja regionalna i zatrudnienie (EFRR i EFS)
Cel 3 – Europejska Współpraca Terytorialna (współpraca transnarodowa, transgraniczna i międzyregionalna - EFRR).

Regiony spełniające kryterium - poniżej 75% PKB średniej wspólnotowej - kwalifikują się do objęcia celem "konwergencja", podczas gdy wszystkie pozostałe regiony mogą korzystać z funduszy przeznaczonych na cel "konkurencyjność regionalna i zatrudnienie" oraz "europejska współpraca terytorialna".
Nowy plan rozwoju lokalnego skupia się na tych kierunkach rozwoju, których realizację należy podjąć w celu zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego gminy Ćmielów w latach 2007 – 2013. Są to:

I. Program rozwoju infrastruktury społecznej;
II. Program rozwoju infrastruktury technicznej;
III. Program rozwoju turystyki;
IV. Program rozwoju obszarów wiejskich;
V. Program rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw;
VI. Program promocji gminy.

1.2 METODYKA PRACY

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów na lata 2007 – 2013 został opracowany w oparciu o dostępne strategie rozwoju miasta i gminy Ćmielów , powiatu ostrowieckiego oraz województwa świętokrzyskiego.

W pierwszym etapie pracy wykorzystano informacje i materiały udostępnione przez Urząd Statystyczny i inne wyspecjalizowane jednostki (m. in. Urząd Pracy, Inspekcję Ochrony Środowiska). Celem tego opracowania jest zdiagnozowanie stopnia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w odniesieniu do możliwości wykorzystania jej potencjału.

Prace studialne pozwoliły na dokonanie analizy mocnych i słabych stron, a w konsekwencji wskazały możliwe i konieczne drogi dalszego zrównoważonego rozwoju gminy. Ponadto zapoznano się z realizacją planowanych większych projektów rozwojowych w naszym regionie.

W kolejnym etapie wykorzystano informacje o możliwościach współfinansowania lub finansowania zamierzonych zadań. Dotyczy to między innymi programów strukturalnych Unii Europejskiej.

W ostatnim etapie pracy przedstawiono konkretne zadania i programy rozwoju z zakresu: infrastruktury społecznej , infrastruktury technicznej oraz rozwoju turystyki .

W celu uzyskania pełnej akceptacji społecznej proponuje się, aby plan rozwoju lokalnego był programem otwartym to znaczy, aby w trakcie jego realizacji możliwe było włączenie do programów sektorowych projektów lokalnych, opracowywanych również w poszczególnych sołectwach (np. odnowa wsi).

1.3 LITERATURA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Podczas pracy nad Planem rozwoju lokalnego wykorzystano :

- Projekt Strategii Rozwoju Kraju 2007 – 20015 (SRK),
- Strategię Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020
- Prognozę oddziaływania na środowisko projektu pn. : „Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020”
- Strategię Rozwoju Turystyki Województwa Świętokrzyskiego na lata 2006 - 2014
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa świętokrzyskiego
- Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego
- Kompleksowy program rozwoju sieci drogowej Województwa Świętokrzyskiego
- Program ochrony środowiska dla gminy Ćmielów,
- Plan gospodarki odpadami dla gminy Ćmielów,
- Strategię Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do 2020,
- Opracowanie p.n. „Planowanie Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Ostrowieckiego”,
- Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów - 1998 r
- Plan Rozwoju Lokalnego 2004 - 2006
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Ćmielów
- Programy Rozwoju Regionalnego Unii Europejskiej
- Koncepcję programową kanalizacji sanitarnej dla powiatu ostrowieckiego,
- Koncepcję programową inwestycji drogowych na terenie powiatu ostrowieckiego,
- Rocznik statystyczny 2006,
- Dane udostępnione przez Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie i instytucje z terenu gminy Ćmielów, powiatu ostrowieckiego i województwa świętokrzyskiego
- Literaturę specjalistyczną.

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU

2.1 Analiza stanu istniejącego:

Gmina Ćmielów od 1999 roku znajduje się w obrębie województwa świętokrzyskiego w powiecie ostrowieckim w jego wschodniej części.
W latach 1975 – 1998 była częścią województwa tarnobrzeskiego a wcześniej województwa kieleckiego.
Graniczy :

- Od południa – z gminami Opatów, Wojciechowice (powiat Opatów).
- Od południowego zachodu – z gminą Sadowie (powiat Opatów).
- Od zachodu – z gminą Bodzechów (powiat Ostrowiec Świętokrzyski).
- Od północy – z gminą Bałtów (powiat Ostrowiec Świętokrzyski).
- Od wschodu – z gminami Ożarów, Tarłów (powiat Opatów).

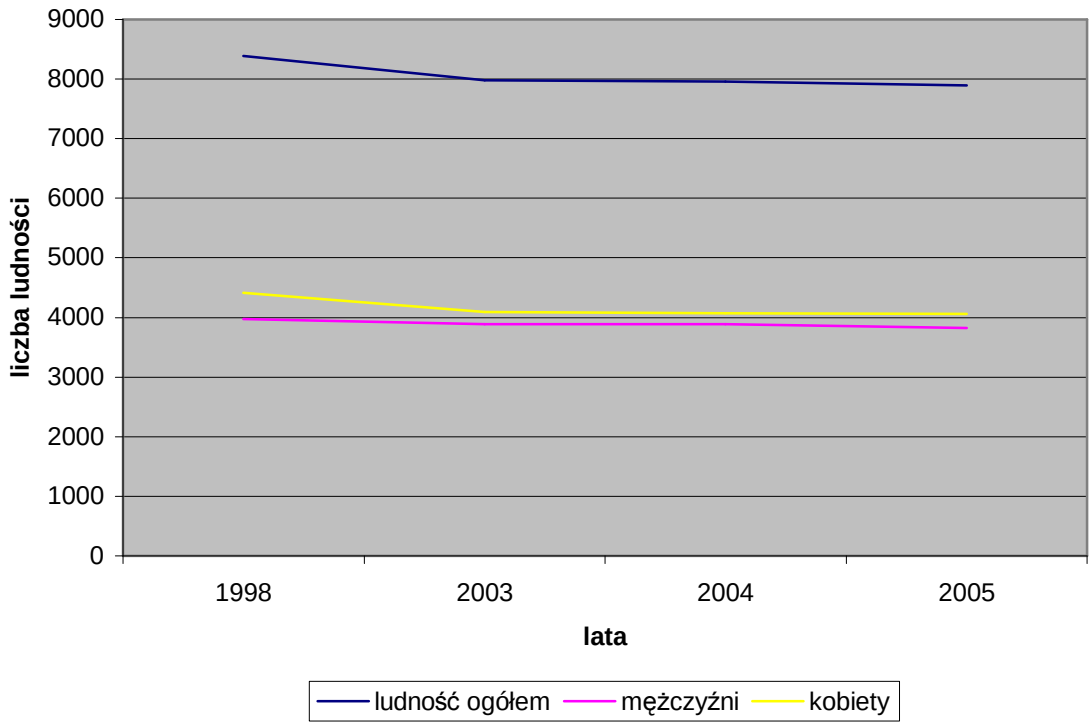
W skład administracyjny gminy wchodzi miasto Ćmielów, 24 wsie i 2 przysiółki. Odległość miejscowości gminy:
Od siedziby władz wojewódzkich (Kielc) waha się w granicach 70 – 100 km.
Od siedziby starostwa w Ostrowcu Świętokrzyskim 10 – 20 km.
Odległość wsi gminy od centrum gminy i koncentracji usług lokalnych w Ćmielowie wynosi 3 km (Wojnowice) do 10 km (Boria).
Odległość od pobliskich miejscowości koncentrujących usługi ponadlokalne i miejsca pracy, z których korzysta społeczność miasta i gminy Ćmielów:
Opatów 14 – 20 km;
Ożarów 10 – 14 km.

Liczba ogólna ludności gminy wynosi 7891 osób, w tym 3183 osób to ludność zamieszkująca w mieście.
W tej liczbie mężczyźni stanowią 3828 osób, z tego w mieście: 1520 osób.

Średnie zagęszczenie ludności w gminie Ćmielów wynosi 67 osoby na 1km^2 (w mieście Ćmielów 241,4 osób na 1 km^2) – dane z 31 grudnia 2005.
Porównując powyższe dane do roku 1998 gdzie liczba ludności wynosiła 8386 osób z tego 3310 to ludność miejska, w tej liczbie mężczyźni stanowili 3973 osób, z tego w mieście 1577 osób.
Średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 70 osób/1 km^2.
Z powyższych danych wynika, iż liczba ludności wykazuje tendencję spadkową, ze znacznym odpływem kobiet z terenu gminy.
Powierzchnia gminy wynosi 11770 ha w tym miasto 1300 ha.

	1998	**2003**	**2004**	**2005**
ludność ogółem	8386	7979	7960	7891
mężczyźni	3973	3883	3885	3828
kobiety	4413	4096	4075	4063
Gęstość zaludnienia	70 os/km^2	67,5 os/km^2	67,4 os/km^2	67 os/km^2

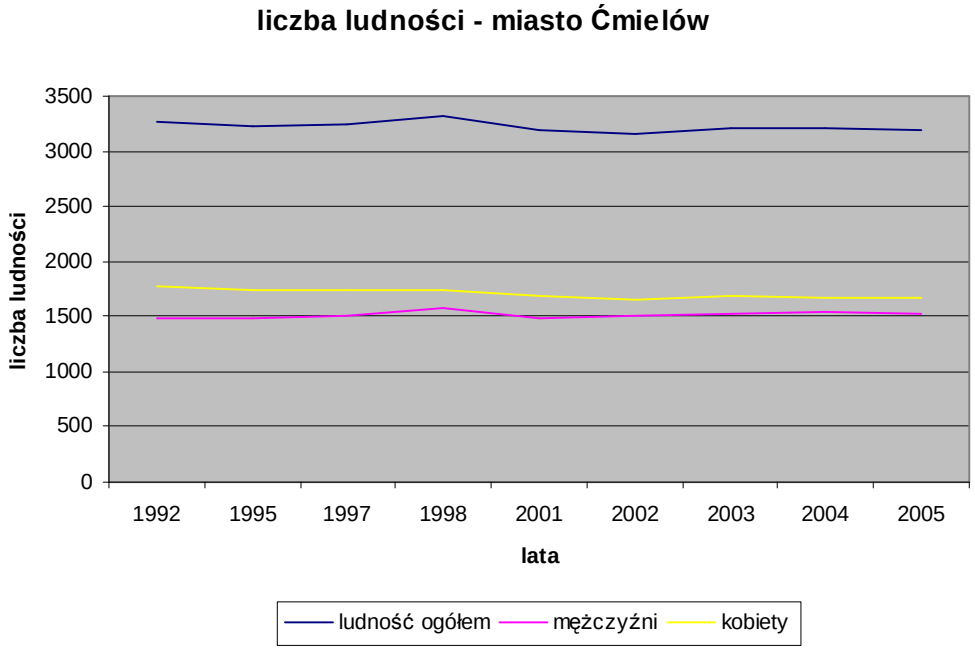
zmiany liczby ludności na przestrzeni lat 1998 - 2005 (ostatnie dane z XII 2005)

Poniższe tabele przedstawiają zmiany liczby ludności na przestrzeni lat 1992 – 2005 z podaniem wartości pośrednich.

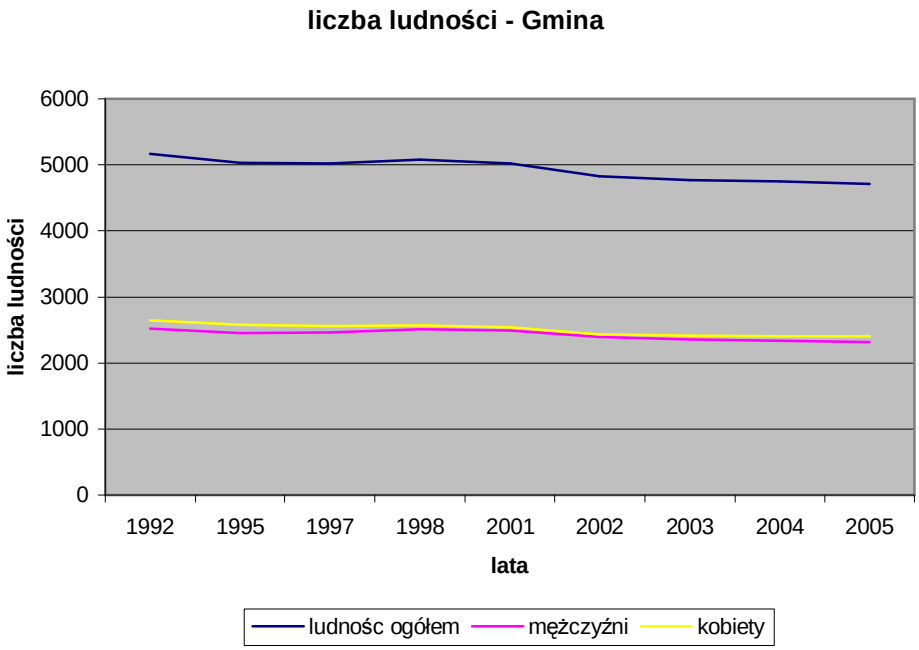
Miasto Ćmielów

lata		1992	1995	1997	1998	2001	2002	2003	2004	2005
ludność	ogółem	3271	3223	3243	3310	3184	3154	3211	3218	3183
	mężczyźni	1486	1486	1506	1577	1492	1509	1531	1548	1520
	kobiety	1785	1737	1737	1733	1692	1645	1680	1670	1663

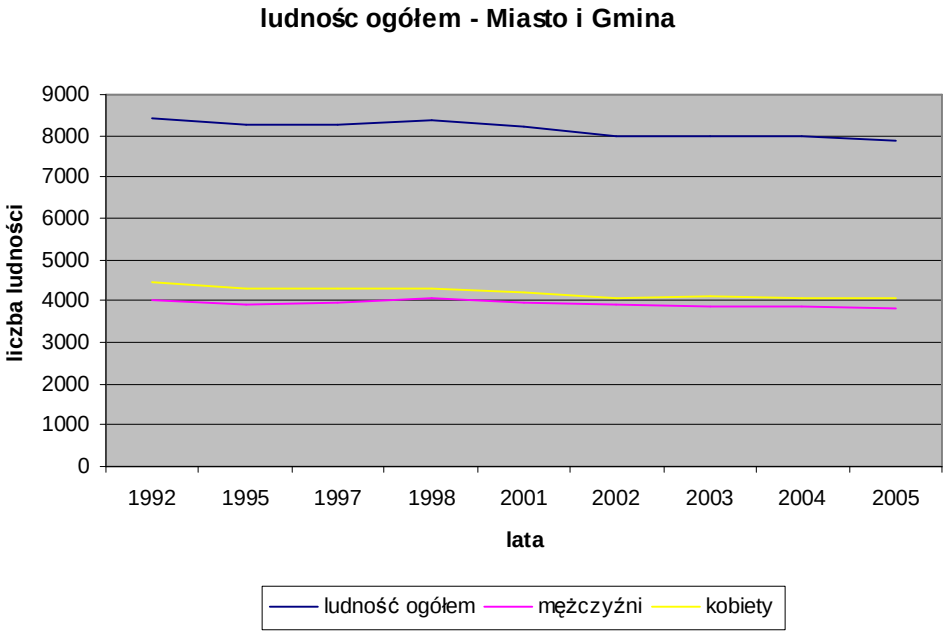
Gmina Ćmielów

lata		1992	1995	1997	1998	2001	2002	2003	2004	2005
ludność	ogółem	5165	5031	5027	5076	5018	4825	4768	4742	4708
	mężczyźni	2512	2453	2467	2508	2485	2393	2352	2337	2308
	kobiety	2653	2578	2560	2568	2533	2432	2416	2405	2400

Miasto i Gmina łącznie

lata		1992	1995	1997	1998	2001	2002	2003	2004	2005
ludność	ogółem	8436	8254	8270	8386	8202	7979	7979	7960	7891
	mężczyźni	3998	3939	3973	4085	3977	3902	3883	3885	3828
	kobiety	4438	4315	4297	4301	4225	4077	4096	4075	4063

Porównanie liczby ludności w latach 2002, 2003 i 2005 na tle województwa, powiatu i gmin ościennych

rok 2002

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto		Wieś			
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE	1297413	633671	663742	595281	284320	310961	702132	349351	352781
Powiat ostrowiecki	117990	56652	61338	81908	38913	42995	36082	17739	18343
m. Ostrowiec Świętokrzyski	75654	35863	39791	75654	35863	39791	-	-	-
gm.w. Bałtów	3970	1984	1986	-	-	-	3970	1984	1986
gm.w. Bodzechów	13388	6498	6890	-	-	-	13388	6498	6890
gm. m-w. Ćmielów	7979	3902	4077	3154	1509	1645	4825	2393	2432
gm. m-w. Kunów	9918	4883	5035	3100	1541	1559	6818	3342	3476
gm.w. Waśniów	7081	3522	3559	-	-	-	7081	3522	3559

rok 2003

WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 293 234	631 535	661 699	591 299	282 308	308 991	701 935	349 227	352 708
Powiat ostrowiecki	117 422	56 355	61 067	81 444	38 709	42 735	35 978	17 646	18 332
m. Ostrowiec Świętokrzyski	75 081	35 620	39 461	75 081	35 620	39 461	-	-	-
gm.w. Bałtów	3 965	1 978	1 987	-	-	-	3 965	1 978	1 987
gm.w. Bodzechów	13 424	6 501	6 923	-	-	-	13 424	6 501	6 923
gm. m-w. Ćmielów	7 979	3 883	4 096	3 211	1 531	1 680	4 768	2 352	2 416
gm. m-w. Kunów	9 936	4 873	5 063	3 152	1 558	1 594	6 784	3 315	3 469
gm.w. Waśniów	7 037	3 500	3 537	-	-	-	7 037	3 500	3 537

rok 2005

WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 285 007	626 859	658 148	583 488	-	-	701 519	-	-
Powiat ostrowiecki	116 599	55 865	60 734	-	-	-	-	-	-
m. Ostrowiec Świętokrzyski	74 211	35 082	39 129	74 211	35 082	39 129	-	-	-
gm.w. Bałtów	4 027	2 031	1 996	-	-	-	4 027	2 031	1 996
gm.w. Bodzechów	13 414	6 525	6 889	-	-	-	13 414	6 525	6 889
gm. m-w. Ćmielów	7 891	3 828	4 063	3 183	1 520	1 663	4 708	2 308	2 400
gm. m-w. Kunów	9 985	4 880	5 105	3 141	1 547	1 594	6 844	3 333	3 511
gm.w. Waśniów	7 071	3 519	3 552	-	-	-	7 071	3 519	3 552

Dane pochodzą z zasobów www.gus.gov.pl

2.2 Środowisko przyrodnicze.

Zgodnie z podziałem regionalnym Polski (J. Kondracki 2000) gmina należy do podprowincji - Wyżyna Małopolska (342), makroregionu Wyżyna Kielecka (342) w obrębie której wydzielono mezoregiony Przedgórze Iłżeckie (342.33) i Wyżynę Sandomierską (342.36).
Według podziału geobotanicznego północna część opisywanego obszaru znajduje się w Krainie Świętokrzyskiej, Okręg Konecki, a część południowa należy do Krainy Miechowsko - Sandomierskiej, Okręg Sandomiersko - Opatowski.
Wyżyna Sandomierska stanowi typowy krajobraz lessowy z falistymi powierzchniami wysoczyzn rozciętymi dolinami rzecznymi.
W morfologii terenu wyróżniają się dwie zasadnicze części – północna (regionu Wyżyny Iłżeckiej mającej rzeźbę strukturalną z systemem progów założonych na odporniejszych wychodach) i południowa (region Wyżyny Opatowskiej). Część północna to wysoczyzna zbudowana ze skał węglanowych jurajskich i osadów związanych z działalnością rzeki Kamiennej. W rzeźbie terenu wyróżnia się dolina Kamiennej w rejonie Ćmielowa płaska i szeroka (około 1,5 km), ulega zwężeniu ku północy do około 600 m, z wyraźną krawędzią wysokości kilkudziesięciu metrów.

Rzeka Kamienna wpływająca na teren gminy od zachodu płynąc w kierunku wschodnim, gwałtownie zmienia bieg w kierunku północnym (strefa dyslokacji tektonicznej). Licznie w tym rejonie występujące doliny boczne oraz wydmy nie są widoczne w morfologii, maskują je kompleksy leśne. W rzeźbie terenu wyróżniają się wyrobiska o głębokości do 8,0 m związane z eksploatacją wapieni i kruszyw.

Wyżynę Opatowską budują kilkunastometrowej grubości lessy, w których powstały liczne erozyjne formy urozmaicające rzeźbę terenu: doliny cieków Trębanówka, Przepaść, a także wąwozy i jary o prawie pionowych ścianach i znacznych głębokościach.

Specyficzna rzeźba terenu oraz utwory ją tworzące (lessy, skały ilaste) sprzyjają powierzchniowym ruchom masowym.Na terenie gminy znajdują się dwa osuwiska w Podgrodziu i Grójcu.

Wg W. Okołowicza obszar gminy leży w obrębie lubelskiego wyżynnego regionu klimatycznego charakteryzującego się przewagą wpływów kontynentalnych o dużych rocznych amplitudach temperatur, późnej i krótkiej wiośnie, długim lecie, długiej i chłodnej zimie.
W lecie przeważają wiatry zachodnie i południowo - zachodnie, a w zimie wschodnie i północno - wschodnie. Swoisty mikroklimat tworzą duże obszary leśne zalegające w północnej części gminy. Lasy łagodzą dobowe ekstrema temperatury, modyfikują warunki „wietrzne” w ich otoczeniu przez znaczne ograniczenie prędkości i siły wiatru.

Uboga jest sieć rzeczna gminy.
Tworzy ją rzeka Kamienna będąca lewobrzeżnym dopływem Wisły oraz jej prawobrzeżny dopływ – Przepaść wraz z Trębanówką.
Ponadto teren gminy jest odwadniany przez sieć cieków i powiązanych z nimi rowów.
Rzeka Kamienna w obrębie gminy prowadzi wody pozaklasowe.
Na terenie gminy projektuje się budowę 2 zbiorników wodnych: „Podgrodzie” i „Ćmielów”. Na terenie Gminy funkcjonuje jeden zbiornik „Topiołki”o powierzchni 5ha.
Północno - zachodnia część gminy położona jest w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej.
Na terenie gminy znajduje się część Rezerwatu Archeologiczno - Przyrodniczego "Krzemionki Opatowskie" (16,01 ha), Zespół Przyrodniczo Krajobrazowy "Podgrodzie".

Oprócz w/w na terenie gminy wskazanych do ochrony, w wyniku waloryzacji przyrodniczej przeprowadzonej przez Biuro Urządzania Lasów i Geodezji Leśnej w Przemyślu, jest wiele cennych okazów drzew (Stoki Duże - klon; Borownia - dąb szypułkowy; Ćmielów - kasztanowiec, 2 lipy, 4 żywotniki; w Borii - klon zwyczajny i lipa), użytek ekologiczny - Ćmielów (20 ha), strefa ochrony krajobrazu kulturowego w dolinie Kamiennej..
Geologicznie teren gminy położony jest w obrębie mezozoicznego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich.
Występują tu utwory jury, trzeciorzędu i czwartorzędu.
Jura reprezentowana jest przez piaskowce, mułowce i iłowce, wapienie płytowe i skaliste, margle i dolomity; utwory trzeciorzędu przez piaski żelaziste, iły i mułki; utwory czwartorzędu przez osady akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej (gliny i grunty piaszczysto - żwirowe) oraz akumulacji rzecznej (piaski, żwiry, torfy, namuły).
Na terenie gminy Ćmielów znajdują się udokumentowane złoża surowców węglanowych (Ruda Kościelna, Lipnik), piaskowców (Piaski Brzóstowskie), kruszyw (Skałecznica).
Na terenie gminy stwierdzono występowanie w obrębie wapieni jurajskich krzemienia pasiastego, o przydatności do celów dekoracyjnych. Występują one w postaci serii o miąższości średniej około 90 cm w miejscach naturalnych wychodni wapieni krzemienistych zwłaszcza w rejonie Rudy Kościelnej. Ogólnie na powierzchni około 2,80 ha udokumentowano szacunkowo 9,4 m^3 (22,4 tony) krzemienia dekoracyjnego.
Omawiany obszar jest zasobny w dobrej jakości wody podziemne
Największe znaczenie użytkowe dla gminy mają wody poziomu jurajskiego (GZWP 420 Wierzbica – Ostrowiec).

Gmina zaopatruje się w wodę z ujęć „Ćmielów", „Przeuszyn", „Ruda Kościelna" i „Wiktoryn"
Gmina zajmuje powierzchnię 11770 ha, w tym 1300 ha miasto Ćmielów.
Stan zagospodarowania gminy przedstawia się następująco:
Z powierzchni 11770 ha:

- użytki rolne 7415,1 ha stanowią(63 %)
- grunty orne 5955,6 ha - (50,6%) w tym klas I-III zajmują powierzchnię około 4087 ha
- sady 105,9 ha
- trwałe użytki zielone 1353,6 ha
- lasy 3613,4 ha - (30,7 %) (w tym Lasy Państwowe – 2833 ha, lasy prywatne 433 ha. Lasy ochronne stanowią 2486 ha).
- pozostałe tereny to 741,5 ha obejmujące budownictwo mieszkaniowe, usługi, handel i tereny zielone (w tym - park miejski 0,68 ha)
-

W skład gminy wchodzi miasto Ćmielów i sołectwa: Boria, Borownia, Brzóstowa, Buszkowice, Czarna Glina, Drzenkowice, Glinka, Grójec, Jastków, Krzczonowice, Łysowody, Podgrodzie, Piaski Brzóstowskie, Podgórze, Przeuszyn, Ruda Kościelna, Stoki Duże, Stoki Małe, Stoki Stare, Trębanów, Wiktoryn, Wojnowice, Wola Grójecka, Wólka Wojnowska) oraz przysółki: Małachów, Smyków, Krasków

Ekosystemy leśne zajmujące powierzchnię 3630 ha w północnej części gminy, co stanowi około 31,5% ogólnej powierzchni, dominują bory mieszane z sosną i dębem szypułkowym, podszyt stanowi brzoza i grab z bogatym runem, ponadto we wschodniej części gminy występują dąbrowy, a w zachodniej zespół subkontynentalnego boru świeżego zbudowany głównie z sosny z domieszką dębu, niewielkie powierzchnie w wąwozach lessowych zajmują grądy tworzone przez grab z domieszką dębu, lipy sporadycznie klonu.

Szata roślinna pełni funkcję klimatyczne i biologiczne, wpływające na podniesienie ogólnych standardów ekologicznych i poprawę jakości życia oraz funkcje glebo i wodoochronne.

Ekosystemy dolin rzecznych i łąkowe, występujące głownie w dolinie rzeki Kamiennej i jej dopływów, które w większości zwłaszcza na terenach zawilgoconych tworzą zespoły bogate florystyczne.

Ekosystemy wodne tworzą je wody płynące i oczka wodne, starorzecze w obrębie doliny Kamiennej z charakterystycznymi zbiorowiskami roślinności.

Ekosystemy muraw i zarośli kserotermicznych – unikalne zbiorowiska roślinności charakterystyczne dla gleb suchych, ciepłych zasobnych w węglan wapnia – zajmują południowe zbocza skarp.

Na podstawie „Inwentaryzacji przyrodniczej" BULiGL Przemyśl 1995 rok, stwierdza się występowanie na terenie gminy wielu gatunków roślin objętych ochroną całkowitą i częściową, zinwentaryzowano kilkadziesiąt stanowisk tych roślin oraz gatunków bardzo rzadkich głównie w obrębie kompleksów leśnych.

Specyficzne zbiorowiska szaty roślinnej sprzyjają bogactwu gatunków fauny. Ze środowiskiem leśnym związane są duże zwierzęta łowne, tereny otwarte to jest łąki, pola uprawne, nieużytki są biotopem, drobnej zwierzyny łownej. Większość występujących tu zwierząt znajduje się pod ochroną. Na obszarze gminy stwierdzono występowanie również miejsca gniazdowania rzadkich gatunków ptaków między innymi kraski, kobuza, pustułki.

2.3 Turystyka.

Gmina ze względu na swoje walory przyrodniczo – krajobrazowe, tradycje kulturowe i historyczne, posiada duże możliwości turystyczne. Wyznaczono 6 szlaków turystycznych związanych z miejscami historyczno – zabytkowymi i kulturowymi występującymi na terenie miasta i gminy:

- Ćmielów (szosą w kierunku Borii) – Ruda Kościelna (zabytkowy kompleks dworski i kościół) – Stoki (dolina Kamiennej, odkrywki skalne, dawne figury i kapliczki przydrożne – przykłady rzeźby warsztatowej) – Podgórze (cmentarz wojskowy z I wojny światowej) – Wólka Lipowa – Tarłów (wysokiej klasy kościół barokowy z unikatową dekoracją stiukową zwaną „Tańcem śmierci") Ożarów (zabytkowy cmentarz żydowski) – Ćmielów (około 50 km).
- Ćmielów – Drygulec (pomnik polskich żołnierzy poległych w wyniku nalotu we wrześniu 1939 r.) – Ożarów – Przybysławice (zabytkowy kościół z XIX w., na cmentarzu grób rodziny Gombrowiczów) – Sobótka (zabytkowy kościół) – Sandomierz – Zawichost (dwa cenne obiekty sakralne) – Czyżów Szlachecki (zabytkowy pałac późno barokowy i kościół) – Ożarów – Ćmielów (około 85 km).
- Ćmielów – Ożarów – Bidziny (zabytkowy kościół barokowy) – Gierczyce (zabytkowy kościół barokowy) – Opatów (romańska kolegiata, kościół i klasztor bernardyński z ciekawym wystrojem rzeźbiarskim, podziemna trasa turystyczna) – Buszkowice (pomnik Batalionów Chłopskich) – Ćmielów (około 43 km).
- Ćmielów – Bodzechów (resztki zabytkowego parku, kościół drewniany) – Ostrowiec Świętokrzyski (zabytkowy kościół) – Krzemionki Opatowskie (kopalnia neolityczna udostępniona do zwiedzania) – Boria – Ruda – Ćmielów (około 35 km).
- „Śladami Witolda Gombrowicza" (około 100 km): Ćmielów (Miejski Dom Kultury im. Witolda Gombrowicza prowadzi ośrodek dokumentujący życie i twórczość tego pisarza oraz organizuje wystawy tematyczne) – Ruda Kościelna (wystąpiła w „Pornografii") – Tarłów – Potoczek (zabudowania dworskie należy kiedyś do Janusza Gombrowicza, brata

Witolda, który tu przyjeżdżał na wakacje) – Bałtów – Krzemionki Opatowskie – Ostrowiec – Nietulisko – Doły Biskupie (znajduje się fabryka tektury wraz z osiedlem przyfabrycznym – unikatowy zabytek przemysłowy – założona przez Jana Gombrowicza, ojca pisarza, w 1904 r. i nazwana „Witulin" od imienia Witolda, gdyż dochody z niej miały stanowić zabezpieczenie finansowe pisarza) – Ostrowiec – Jacentów – Grocholice (Wszechświęte – zabytkowy kościół o gotyckiej bryle, w którym został ochrzczony Witold Gombrowicz. zachował się stosowny zapis w „Księdze Urodzonych – Małoszyce (resztki parku i zabudowań dworskich; tu urodził się i spędził pierwszy okres życia autor „Ferdydurke") – Grocholice Bodzechów (resztki parku i zabudowań dworskich Kotkowskich. matka pisarza pochodziła z tej rodziny; miejscowość ta często występuje w utworach W. Gombrowicza) – Ćmielów (z Ćmielowa przez Ożarów można dojechać do Przybysławic, gdzie na cmentarzu parafialnym znajduje się grób rodziny W. Gombrowicza).

- Dolina Kamiennej: Ćmielów – Denków – Ostrowiec – Nietulisko – Brody Iłżeckie (zalew) – Starachowice – Wąchock (romańskie opactwo cysterskie z XIII w. – Skarżysko (około 60 km).

Społeczność miasta i gminy szczyci się przede wszystkim szlakiem zwanym „Śladami Witolda Gombrowicza" (około 100 km) – życie pisarza i jego rodziny związane były z miejscowościami położonymi na terenie gminy.
W ostatnich latach oznakowano również kilka ciekawych tras turystycznych - rowerowych.

2.3.1 Zabytki

Na terenie gminy zewidencjonowano 62 obiekty zabytkowe pochodzące z XIV – XX wieku.
Najcenniejsze zostały wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
Są to:

- Czarna Glina (zbiorowa mogiła powstańców z 1863 r),
- Ćmielów (Zespół kościoła parafialnego p.w. NMP, cmentarz parafialny, zespół zamkowy),
- Podgrodzie (ruiny zamku),
- Przeuszyn (zespół dworski),
- Ruda Kościelna (zespół kościoła parafialnego p.w. Zaślubin Marii, cmentarz parafialny, zespół dworsko - parkowy, gorzelnia)

Ponadto na terenie gminy znajduje się wiele stanowisk archeologicznych w postaci Kopalni Krzemieni, osad i cmentarzysk z epoki neolitu, brązu i wczesnego średniowiecza.
Część z nich wpisana została do rejestru zabytków.
Są to w Rudzie Kościelnej (Kopalnie krzemienia "Borownia", "Książa Rola", "Ostroga"); w Woli Grójeckiej Kurhan i w Łysowodach Kopalnia krzemienia "Wojciechówka - Korycizna".
Prócz wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy stwierdzono ponad 50 stanowisk archeologicznych.
Są to głównie osady i około 10 cmentarzysk.
W większości znajdują się one w miejscowościach: Ćmielów, Podgrodzie, Ruda Kościelna, Wólka Wojnowska, Wojnowice, Glinka, Krzczonowice, Trębanów, Jastków, Grójec.
Stanowiska te określane są jako cenne pod względem poznawczym.
Szczególnie wysoką wartość pod względem konserwatorskim posiada osada "Gawroniec" w Ćmielowie. Problemem jest jednakże zły stan techniczny obiektów dziedzictwa kulturowego, powodem jest między innymi fakt, iż pozostają one w większości w rękach prywatnych lub wchodzą w skład nieruchomości po spółdzielniach rolniczych.

Brak możliwości przeprowadzenia prac konserwacyjnych powoduje głównie bariera finansowa, koszty przekraczają możliwości właścicieli bądź władających. Uciążliwa jest też mała elastyczność przepisów i samych służb konserwatorskich.
Dla obsługi turystyki w sezonie wykorzystywany jest były hotel robotniczy Zakładów Porcelany, obecnie własność Spółdzielni Mieszkaniowej, dysponujący 28 miejscami noclegowymi. Na rzece Kamiennej w miejscowości Ćmielów urządzony został zbiornik małej retencji „Topiałki", który również jest wykorzystywany dla rekreacji. W planie gminy przewidywana jest realizacja dóch podobnych zbiorników: Podgrodzie (na rzece Kamiennej) i Ćmielów (na rzece Przepaść).
Zbiorniki mogą stać się siłą napędową dla rozwoju agroturystyki i działalności gastronomicznej.
Szlaki turystyczne winny być bardziej propagowane i docenione przez władze gminne, gdyż mogą stanowić w połączeniu z możliwościami rozwoju agroturystyki, bardzo istotny atut w rozwoju gminy. Preferowane dla takiej działalności wg. Studium są tereny północne, gdzie gleby o niskiej bonitacji nie gwarantują rozwoju intensywnego rolnictwa ale za to atrakcyjne tereny bogate w lasy i malownicze odcinki doliny rzeki Kamiennej mogą stwarzać dogodne warunki do odpoczynku. Tereny te leżą z dala od hałaśliwych szlaków komunikacyjnych lecz posiadają zadowalającą sieć dróg co daje możliwość dotarcia w najodleglejsze zakątki.
Wiele do życzenia pozostawia nadal stan nawierzchni dróg
Specyfika terenu i sieć komunikacyjna daje również możliwość wyznaczenia szlaków dla turystyki rowerowej, zarówno dla początkujących jak i dla zaawansowanych.

2.4 Uwarunkowania i zagospodarowanie przestrzenne

2.4.1 Gleby.

Wartość rolnicza gleb – bonitacja – posiada bezpośredni związek z budową geologiczną. Południowa część gminy Ćmielów to obszar typowo rolniczy gdzie dominują urodzajne gleby (brunatnoziemy i czarnoziemy) rozwinięte na pokrywie lessowej. Na tym terenie niewiele jest obszarów zalesionych i zadrzewionych.
Obszary leśne zajmują 30,9 % ogólnej powierzchni gminy, przy czym rozkład zalesienia jest nierównomierny, przeważająca część lasów występuje w północnej i środkowej części gminy na obszarze Przdgórza Iłżeckiego.
Udział użytków rolnych wynosi 62,9 %.
Dominują grunty orne, które stanowią 50,5 %, udział łąk i pastwisk jest niewielki i wynosi 11,4 %, a sady zajmują zaledwie 0,9 % użytków rolnych.
Gleby chronione klas I – III zajmują 21,7 % ogólnej powierzchni gminy.

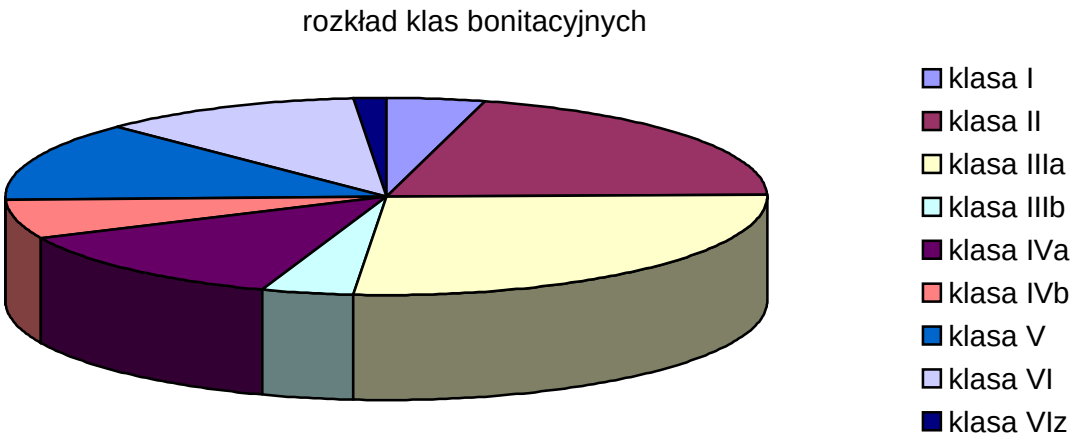
Pod względem klimatycznym wg klasyfikacji Romera gmina Ćmielów znajduje się w strefie klimatu Wyżyn Środkowych. Średnia temperatura roczna powietrza wynosi +7,3/7,4^{o}C.
Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (+17,3^{o}C), najchłodniejszym styczeń (-3,5^{o}C).
Długość okresu wegetacyjnego wynosi 213 dni. Maksymalne sumy opadów dobowych przekraczają 60 mm.
Przeważają wiatry z sektora zachodniego 42%. Parowanie terenowe obliczone jest na 505 - 510 mm w ciągu roku, a parowanie z powierzchni wody na około 550 mm.
24% gleb użytków rolnych stanowią gleby o odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym (do 5,5 pH) – pod tym względem użytki rolne gminy zalicza się do najkorzystniejszych w tym rejonie.
Nie stwierdza się w glebach użytków rolnych terenu gminy zawartości – Zn, Pb, Cd w stopniu I oznaczającym podwyższoną zawartość metali ciężkich w V–stopniowej skali zanieczyszczeń (0 stopień oznacza zawartość naturalną).

Nie stwierdza się podwyższonych zawartości siarki siarczanej.

Reasumując gleby obszaru gminy nadają się pod uprawy wszystkich roślin, z wyjątkiem warzyw przeznaczonych dla niemowląt i małych dzieci.

Klasy bonitacyjne gleb w gminie Ćmielów

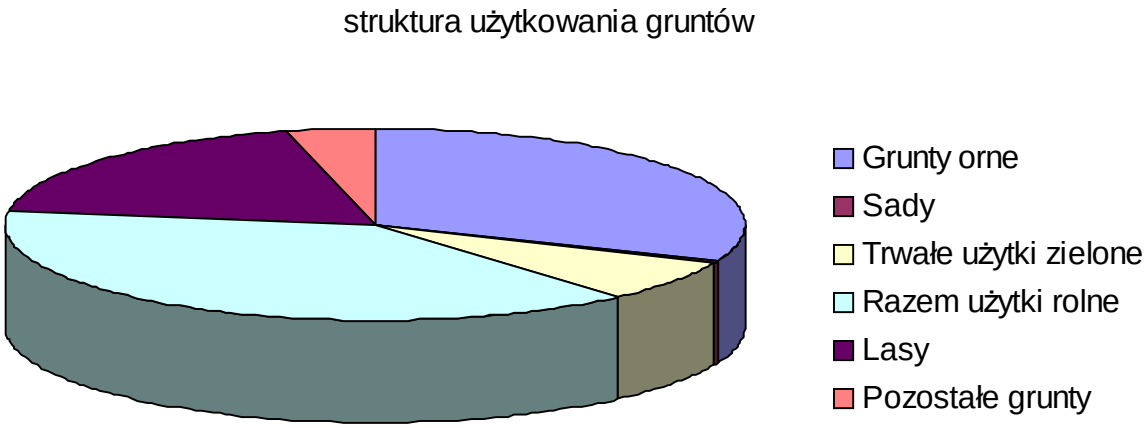
Gmina	Klasy gleb (w ha)									Wskaźnik bonitacji
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz	
Ćmielów	314	1508	1979	286	938	487	961	815	109	1,17

Gleby bardzo dobre i dobre (kl I, II i III) stanowią ogółem w 34,7 %, gleby średnie (kl. IV) 12,1 %, gleby słabe (kl. V. VI) 16,0 % powierzchni gminy. Gleby klas I – III oraz IV (wytworzone z gruntów organicznych) podlegają ochronie na mocy Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
Znaczne powierzchnie dobrych i bardzo dobrych gleb mogą stanowić podstawę dla rozwoju sadownictwa.

Struktura użytkowania gruntów

Gmina	Pow. ogółem w ha	Procentowy udział w powierzchni ogółem					
		Grunty orne	Sady	Trwałe użytki zielone	Razem użytki rolne	Lasy	Pozostałe grunty
Ćmielów	11 770	50,6	0,9	11,5	63,0	30,7	6,3

Źródłami zanieczyszczeń gleb są głównie emisje z terenu Ostrowca Świętokrzyskiego, Cementowni „Ożarów", Zakładów Porcelany „Ćmielów" i drogi wojewódzkiej przebiegającej przez środkową część gminy.
Dla południowej części dodatkowo źródłem szkodliwych substancji są procesy nawożenia i inne zabiegi agrotechniczne w których używane są substancje chemiczne.
Wyżej wymienione zagrożenia są mniej znaczące dla części północnej, gdzie kompleksy leśne stanowią naturalny filtr, pochłaniając i zatrzymując część zanieczyszczeń.

2.4.2 Powietrze.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza w gminie Ćmielów są źródła :
Energetyczne - lokalne kotłownie i emisja z indywidualnych systemów grzewczych i palenisk domowych
Przemysłowe - Fabryka Porcelany „As", Zakłady Porcelany Ćmielów, Wytwórnia Pasz w Stokach Dużych, piekarnia w Ćmielowie, 3 stacje paliw
Komunikacyjne - droga wojewódzka nr 755, drogi powiatowe, drogi gminne,
emisja niezorganizowana - składowiska materiałów opałowych, budowlanych, inne
Mimo, że w ostatnich latach wykorzystanie bardziej ekologicznych nośników energii stało się bardziej powszechne, to w ostatnich latach zauważalny jest regres – niektóre gospodarstwa domowe ze względu na duże koszty opalania gazem i olejem opałowym wracają do paliw tradycyjnych czyli węgla kamiennego i drewna. To ostatnie paliwo jest ze względu na otaczające obszar gminy tereny leśne łatwo dostępne i stosunkowo tanie.
Wobec powyższego nie można pominąć tak znaczącej emisji do powietrza jak ta, następująca z gospodarstw indywidualnych.
Ocenę stanu jakości powietrza przeprowadza się w strefach, którymi są obszary powiatów. Pomiarów dokonuje Wojewoda i na ich podstawie kwalifikuje dany powiat do określonej strefy. Powiat ostrowiecki i gmina Ćmielów (wg badań z roku 2006) znajdują się w strefie o przekroczonych poziomach dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych.
Oznacza to, iż jest wymagane opracowanie programu ochrony powietrza.

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń oraz klasa ogólna dla strefy powiatu ostrowieckiego, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia w roku 2006.

Kod strefy/powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy							Klasa ogólna strefy
	SO_2	NO_2	PM10	Pb	C_6H_6	CO	O_3	
4.26.34.07	A	A	C	A	A	A	A	C

Źródło : WIOŚ Kielce

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń oraz klasa ogólna dla strefy powiatu ostrowieckiego, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w roku 2006.

Kod strefy/powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			Klasa ogólna strefy
	SO_2	NO_x	O_3	
4.26.34.07	A	A	A	A

Źródło : WIOŚ Kielce

2.4.3 Hałas

Na terenie miasta i Gminy Ćmielów nie prowadzi się monitoringu hałasu.
Badań środowiska akustycznego nie przeprowadzono ze względu na fakt, iż na terenie gminy źródłami hałasu mogą być:

- Ciągi komunikacyjne - droga wojewódzka nr 755, drogi powiatowe i gminne
- Transport lotniczy z terenu lądowiska dla samolotów pożarniczych w miejscowości Ruda Kościelna
- Kolej
- Hałas przemysłowy

Brak jest informacji o przekroczeniach norm hałasu przez żadne z tych źródeł, wobec czego można mniemać, iż na terenie gminy Ćmielów nie ma zagrożenia oddziaływaniem hałasu.

2.4.4 Wody.

Wody powierzchniowe – Miasto i Gmina Ćmielów znajduje się w obrębie działów wodnych I rzędu dorzecza Wisły i działu II rzędu rzeki Kamiennej, będącej lewobrzeżnym dopływem Wisły.
Obszary te należą do Regionu Wodnego Środkowej Wisły.
Dział wodny III rzędu tworzy prawobrzeżny dopływ rz. Kamiennej, rzeka Przepaść z jej dopływem lewobrzeżnym Krzczonowianką i jej dopływami tworzącymi działy wodne IV i V rzędu.
W dolinie rz. Kamiennej wzdłuż południowych zboczy na odcinku między Bodzechowem, a Ćmielowem płynie rz. Ćmielówka.

Sieć rzeczna gminy jest bardzo uboga. Ponadto teren gminy odwodniany jest przez sieć bezimiennych cieków. Na odcinku od Przepaści do północnej granicy gminy Kamienna płynie korytem wciętym w spękane i skrasowiałe węglanowe utwory jury, gdzie traci w wyniku infiltracji znaczne ilości wody. Wody stojące na terenie gminy to głównie starorzecze Kamiennej oraz niewielkie oczka wodne.

W reżimie hydrologicznym Kamiennej wyróżnia się jeden wyraźny okres zwiększonego odpływu i jeden okres niżówkowy, najniższe średnie miesięczne przepływy występują we wrześniu.
W październiku rozpoczyna się wzrost przepływu trwający całą zimę z kulminacją w marcu, w kwietniu zaznacza się spadek trwający do czerwca i następnie w lipcu następuje wzrost przepływów.
Maksymalne wielkości przepływów związane są z opadami w czerwcu i lipcu, wezbrania roztopowe osiągają połowę wysokości wezbrań opadowych.
W obrębie zlewni okresowo występują opady nawalne powodujące gwałtowne wezbrania małych cieków.
Średni średni przepływ rz. Kamiennej w Borowni wynosi 6,49 m^3/s, natomiast najniższy przepływ dla rz. Kamiennej wynosi 0,96 m^3/s.
Ostatnie wielkie wezbrania rz. Kamiennej miały miejsce w 1961 i 1963 r. kiedy to przepływy wynosiły 250 m^3/s. Wody powierzchniowe nie są eksploatowane.
Funkcjonuje zbiornik „Topiołki", planowana jest budowa kolejnych zbiorników w miejscowościach Ćmielów i Podgrodzie.
Zanieczyszczenie tych zasobów to głównie nieoczyszczone ścieki komunalne, ścieki z terenów rolniczych, terenów komunikacyjnych, odcieki z gospodarstw rolnych i ścieki przemysłowe, również spoza gminy.
Monitoring wód powierzchniowych znajduje się w miejscowości Krasków, Ze względu na zawartośc azotynów i bakterii Coli wody rzeki Kamiennej zostały wg klasyfikacji fizykochemicznej i bakteriologicznej jako pozaklasowe.
Wody tej jakości dopływają już na teren gminy z kierunku Ostrowca Św. Brak jest badań pozostałych rzek i cieków przepływających między innymi przez tereny zabudowane i obszary o wysokim stopniu kultury agrarnej.

2.4.4.1 Wody podziemne

Na terenie gminy związane są z osadami jury i czwartorzędu wyróżnić można 2 strefy:
Strefa obejmująca GZWP nr 420 Wierzbica – Ostrowiec Św. Obejmuje północną i środkową część gminy. Strefa posiada dokumentacje hydrogeologiczną. Wody pochodzą z poziomu środkowo i górno – jurajskiego zbudowanego z wapieni i piaskowców występują w nim wody porowo – szczelinowe i szczelinowe. Wydajność studni wierconych wynosi do kilkudziesięciu m^3.
Strefa użytkowych zbiorników wód podziemnych (UZWP) obejmująca południową część gminy związana jest z dolno – jurajskimi piaskowcami, w których występują wody porowo – szczelinowe oraz czwartorzędowymi piaskowcami i żwirami rzecznymi w dolinie rzeki Kamiennej. Wydajność studni wierconych wynosi od kilku do kilkunastu m^3.
Obie strefy narażone są na przedostawanie się zanieczyszczeń stanowiących głównie infiltrujące wody opadowe i roztopowe z terenów rolniczych, przemysłowych i komunikacyjnych, odcieki z szamb, wycieki z instalacji i zbiorników, wylewania ścieków na pola i do rowów.
Zagrożenie to istnieje ze względu na brak naturalnej izolacji – gruntów spoistych (glin, iłów) lub izolacja ta jest nie wystarczająca. Dodatkowym niebezpieczeństwem jest powstawanie uskoków.
Pobór wód wynosi około 144 500 m^3/rok a straty wody wynoszą około 8000 m^3/rok.
Zaopatrzenie w wodę realizowane jest z trzech ujęć z których woda nie jest uzdatniana zlokalizowanych w:

- Ćmielowie – 2 studnie o wydajności 72 m^3/h i 60 m^3/h, posiadają strefy ochrony pośredniej wewnętrzne o promieniu odpowiednio 140 i 100 m.
- Rudzie Kościelnej – 1 studnia o wydajności 74,3 m^3/h,
- Wiktorynie – 1 studnia 6 m^3/h.

Wody podziemne charakteryzują się dobrą i średnią jakością, przeważnie występują w klasie Ib i II i spełniają wymagania norm wody pitnej.

2.4.5 Geologia:

W obrębie miasta i gminy Ćmielów udokumentowano następujące złoża :

Udokumentowane złoża kopalin

Nazwa złoża	Rodzaj dokumentacji	Zasoby	Powierzchnia	Koncesja na wydobywanie	Przydatność kopaliny	Stan eksploatacji
Złoża wapieni i margli dla przemysłu wapienniczego						
Lipnik	Dok. geol. w kat. B + C_1	2 122 000 Mg	57 620 m^2	brak		zaniechana, wyrobisko zrekultywowane
Ruda Kościelna	Dok. geol. w kat. B + C_1	87935 000 Mg		brak		opracowano miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, nie eksploatowane
Kamienie drogowe i budowlane – piaskowce						
Piaski Brzustowskie	Dok. geol. w kat. C_2	3 800 000 Mg	113 700 m^2	brak		nie eksploatowane
Kruszywo naturalne – piaski						
Borownia	Dok. geol. w kat. C_1	86 400 Mg	15 029 m^2	starosty		eksploatowane
Borownia	Karta rejestracyjna	724 000 Mg	34 170 m^2	brak		nie eksploatowane
Krzemienie ozdobne						
Ruda Kościelna	Karta rejestracyjna	22,4 Mg	27 908 m^2	brak		nie eksploatowane

Źródło : Starostwo Powiatowe

We wschodniej części gminy znajduje się fragment Terenu Górniczego „ Gliniany – Duranów I” utworzonego dla wydobycia surowców węglanowych, zajmujący w granicach administracyjnych gminy Ćmielów około 7,0 ha.
Eksploatacja kopalin na niewielką skalę ma niewielki wpływ na środowisko, gdyż obejmuje niewielkie obszary
i skala przekształceń terenu jest nieznaczna, jedynie na złożu piasków Borownia prowadzi się wydobycie na niewielką skalę.
Problem odpadów z eksploatacji praktycznie nie istnieje, gdyż usuwana warstwa próchniczna jest wykorzystywana do rekultywacji wyrobiska.

Na terenie gminy znajdują się zarejestrowane stanowisk archeologicznych w postaci kopalni krzemieni z epoki neolitu. Są to:
w Rudzie Kościelnej
- Kopalnia krzemienia „Borownia”
- Kopalnia krzemienia „Książa Rola”
- Kopalnia krzemienia „Ostroga”

w Łysowodach
- Kopalnia krzemienia „Wojciechówka – Korycizna”

2.4.6 Infrastruktura

W centralnej części gminy przebiega droga wojewódzka nr 755 relacji Ostrowiec Świętokrzyski Ożarów (długość w granicach gminy 8,242 km).

- Sieć dróg powiatowych ma długość 67,8 km, a dróg gminnych 96 km.
- Równolegle do drogi wojewódzkiej przebiega linia kolejowa relacji Skarżysko Kamienna – Rozwadów - 7,8 km w granicach gminy
- Przez teren gminy Ćmielów przebiega także gazociąg wysokoprężny ϕ 300 CN 40 Sandomierz – Ostrowiec Świętokrzyski oraz 2 linie 110 kV i 1 linia 400 kV.

Zlokalizowane są 2 stacje bazowe telefonii komórkowej, 2 stacje paliw płynnych, 2 stacje gazowe LPG i 1 diagnostyczna.

Wg stanu na 31.12.2003 r stan sieci jest następujący*:*

- sieć wodociągowa ma długość 104,2 km w tym przyłącza - 48,5 km a liczba gospodarstw dołączonych do sieci wynosi 1940. Stopień zwodociągowania gminy 90%. Realizowana jest budowa wodociągów w sołectwach Drzenkowice i Glinka.
- Sieć rozdzielcza gazowa ma długość 61,821 km - 1113 przyłączy. Stopień zgazyfikowania wynosi 70% - gazociąg rozprowadzony jest na terenie miejscowości:

Miejscowość	Ilość odbiorców indywidualnych	Ilość odbiorców zbiorowych	Inni odbiorcy	Średnica sieci Ø	Długość sieci
m. Ćmielów	540	45	19	65/50/40/32/25/80	9572 m
Brzóstowa	135	–	3	65/50/40/32/25	8428 m
Grójec	77	–	–	65	5349 m
Wola Grójecka	24	–	–	–	–
Piaski Brzóstowskie	117	–	–	65/50/40/32/25	7431 m
Jastków	42	–	–	50/32/20	4213 m
Wólka Wojnowska	39	–	1	32/20/50	2777 m
Wojnowice	10	–	–	40	2498 m
Buszkowice	29	–	1	65/50/32/25	5617 m
Glinka	6	–	–	32	1545 m
Trębanów Krzczonowice	4 9	–	–	90/35/63/40/32	10453 m

Źródło- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
Miasta i Gminy Ćmielów 2000 rok.

- Sieć telefoniczna obejmuje całą gminę z czego tereny północne obsługiwane są przez wieżę nadawczo odbiorczą zlokalizowaną w miejscowości Boria, centrala telefoniczna zlokalizowana jest w budynku poczty w mieście Ćmielów.

- brak jest sieci ciepłowniczej, kanalizacji deszczowej – sieć kanalizacyjna znajduje się w fazie rozbudowy.

Gmina nie posiada zlokalizowanego na własnym terenie składowiska odpadów komunalnych.
Ze względu na warunki hydrogeologiczne (GZWP 420 i UZWP) oraz gleby wysokich klas bonitacyjnych, na terenie gminy nie ma możliwości zlokalizowania składowiska odpadów niebezpiecznych lub innych niż niebezpieczne.
Do odbioru odpadów z terenu Gminy upoważnione są następujące jednostki:

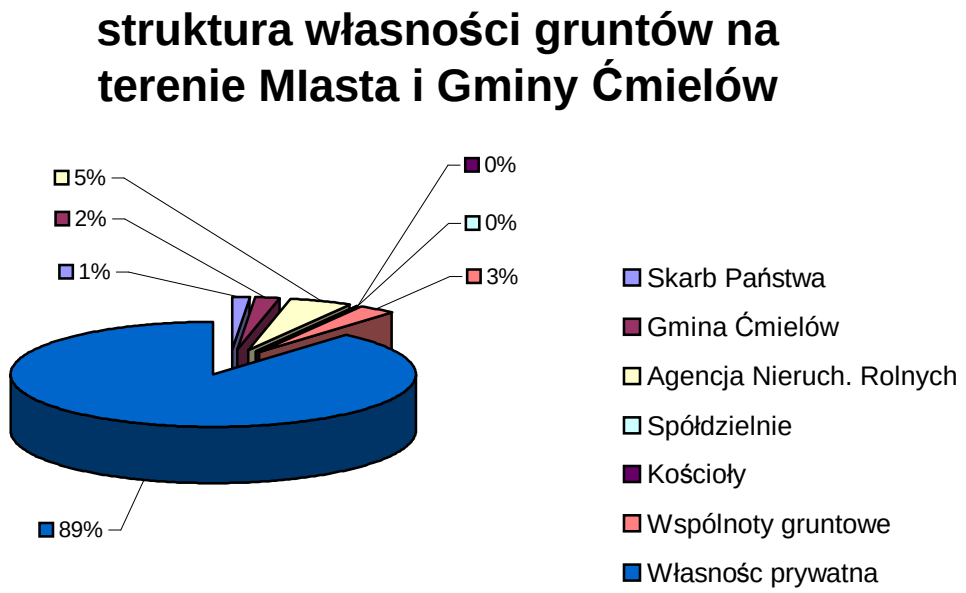
- Samorządowy Zakład Wodociągów i Gospodarki Komunalnej z Ćmielowa
- ZOM "RETHMANN" Sp. z o.o. z Ostrowca Świętokrzyskiego

W miejscowości Stoki Duże znajduje się zakład utylizacyjny, zajmujący się przerobem szczątków zwierzęcych na paszę. Zakład ten aktualnie nie spełnia wymogów ochrony środowiska, ale ze względu na potrzebę istnienia tego typu zakładów zachodzi pilna konieczność przeprowadzenia jego modernizacji z dostosowaniem do wymogów prawa ochrony środowiska.
Gmina Ćmielów nie ma komunalnej oczyszczalni ścieków.
Wybudowano sieć kanalizacyjną z odprowadzeniem ścieków przez gminę Bodzechów do istniejącej oczyszczalni ścieków w Ostrowcu Świętokrzyskim – w chwili obecnej trwa proces podłączania użytkowników i rozbudowa sieci.
Na terenie gminy zlokalizowana jest kontenerowa oczyszczalnia ścieków typu "Sebiofikon" o przepustowości 11m^3/d, która odbiera ścieki sanitarne z budynku Urzędu Miasta i Gminy oraz budynku Ośrodka Zdrowia.
Ponadto na terenie Zakładów Porcelany Ćmielów znajduje się biologiczno - mechaniczna oczyszczalnia ścieków.
Na terenie gminy zinwentaryzowano 1326 zbiorników bezodpływowych, w których czasowo gromadzone są ścieki pochodzące z zabudowy mieszkaniowej jak i obiektów użyteczności publicznej.
Problemem jest ich stan techniczny – większość nie spełnia wymogów szczelności.

2.4.7. Struktura własności nieruchomości

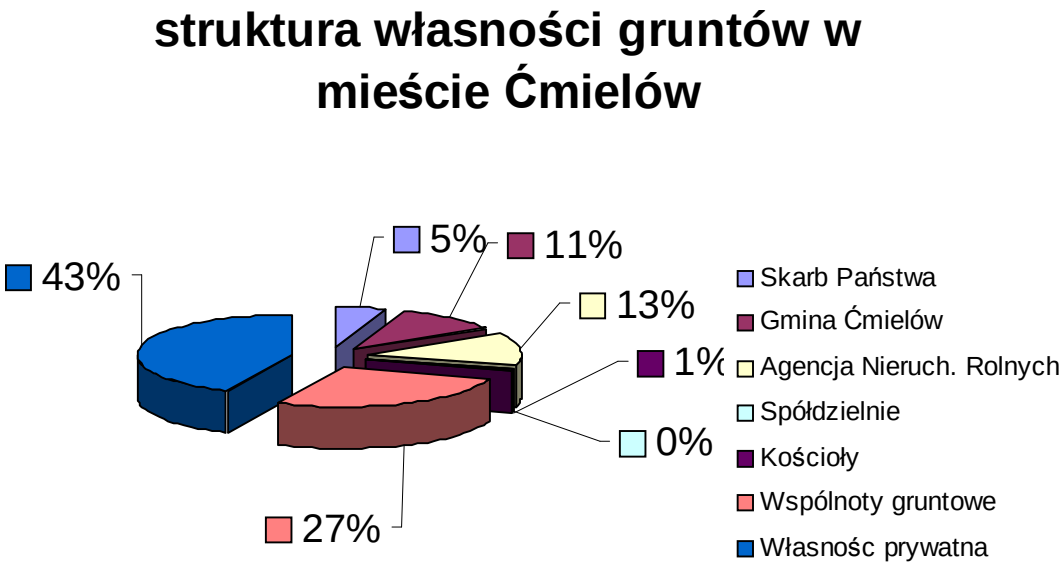
Miasto i Gmina Struktura własności:

Jednostka	Powierzchnia w ha
Ogółem	11770
Skarb Państwa	171
Gmina Ćmielów	208
Agencja Nieruch. Rolnych	586
Spółdzielnie	4
Kościoły	16
Wspólnoty gruntowe	347
Własnośc prywatna	10438

Miasto Ćmielów

Jednostka	powierzchnia
Ogółem	1300
Skarb Państwa	69
Gmina Ćmielów	143
Agencja Nieruch. Rolnych	167
Spółdzielnie	5
Kościoły	9
Wspólnoty gruntowe	347
Własnośc prywatna	560

2.4.8 Lasy

Powierzchnia lasów na terenie gminy Ćmielów to około 3 630 ha, co stanowi 30,9 % całej powierzchni gminy.
Ponad 90% drzewostanu stanowi sosna, sporadycznie występuje dąb, brzoza, modrzew, buk jodła i olcha.
Struktura lasów na terenie gminy według form własności przedstawia się następująco:

Lasy prywatne – 433,20 ha;
Lasy AWRSP – 17,23 ha;
Lasy Wspólnoty Gruntowo – Leśnej – 346,79 ha;
Lasy Państwowe w Zarządzie Nadleśnictwa Ostrowiec Świętokrzyski - 2 832,78 ha.

W lasach państwowych (wg informacji z Nadleśnictwa w Ostrowcu Świętokrzyskim) głównymi typami siedliskowymi lasu są: bory świeże, lasy mieszane świeże i bory mieszane świeże.
Na terenie gminy za ochronne zostały uznane lasy w oddziałach leśnych 98, 99, 99A, 110 położone we wsi Podgrodzie (glebochronne), we wsi Krasków (wodoochronne) oraz lasy w oddziałach od 59 – 163 – praktycznie całość powierzchni leśnej w gminie – jako lasy ochronne położone w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tysięcy mieszkańców.

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach gminnych i należących do osób fizycznych sprawuje Nadleśnictwo Ostrowiec Świętokrzyski RDLP Radom na zlecenie Starosty ostrowieckiego.
Lasy państwowe znajdują się w obrębie Nadleśnictwa Ostrowiec Świętokrzyski.
Gospodarka leśna prowadzona jest według uproszczonego planu urządzenia lasów i inwentaryzacji lasów należących do osób fizycznych w mieście i gminie Ćmielów na okres od 01.01.1998 r. do 31.12.2007 r. oraz planu urządzenia lasów państwowych.

Obecnie wskaźnik lesistości dla gminy Ćmielów wynosi 30,9% według Krajowego Programu zwiększania lesistości wskaźnik ten powinien wynosić do 2020 roku 30% a po 2050 roku pozostać na poziomie co najmniej 33%.

Na terenie miasta i gminy Ćmielów według granicy rolno – leśnej opracowanej przez WBGITR w Tarnobrzegu w 1989 roku powierzchnia gruntów do zalesienia wynosi 127,2 ha.

Zalesienia gleb o słabej bonitacji , położonych w enklawach leśnych, nieużytków i tych narażonych na zapylenie przemysłowe jest istotnym elementem ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Na północy i w centralnej części gminy zalesienia służyć będą ochronie przed erozją wodną (dolina rzeki Kamiennej) oraz wyrównaniu granic rolno – leśnych, na południu lasy staną się elementem zapobiegającym erozji dobrych gleb lessowych.

Grunty do zalesienia w gminie Ćmielów :

1.	Boria	–	22,0 ha
2.	Borownia	–	4,0 ha
3.	Brzóstowa	–	35,5 ha
4.	Czarna Glina	–	6,0 ha
5.	Ćmielów	–	1,2 ha
6.	Podgórze	–	27,7 ha
7.	Ruda Kościelna	–	7,3 ha
8.	Stoki Duże	–	11,0 ha
9.	Stoki Stare	–	9,5 ha
10.	Wiktoryn	–	22,0 ha
	Razem	–	127,2 ha

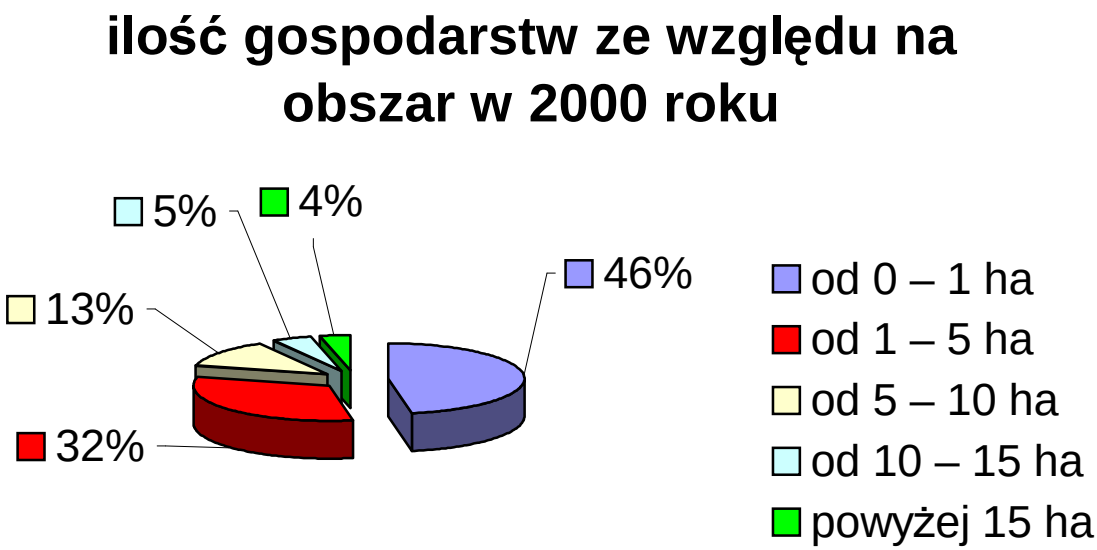
Źródło: Studium dla gminy Ćmielów 2000 r.

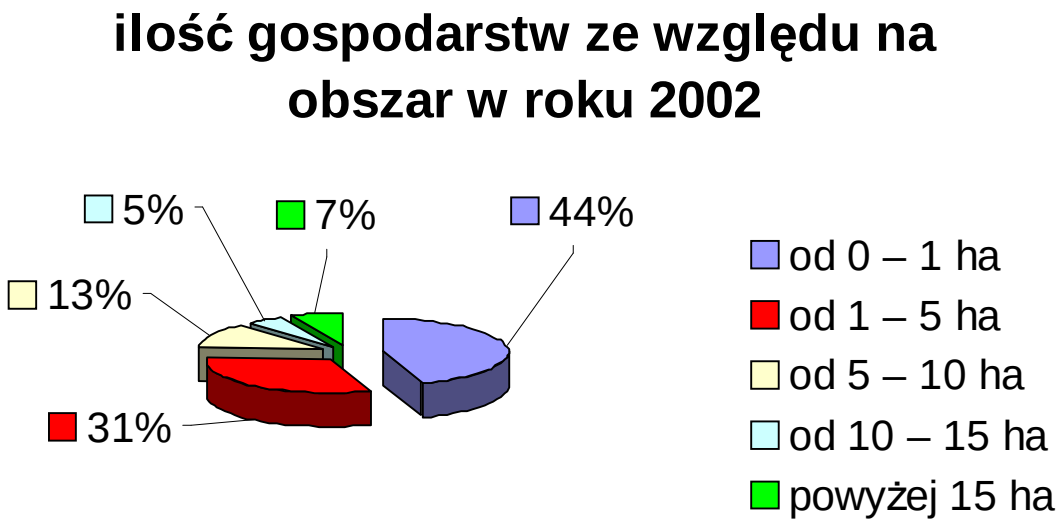
2.4.9 Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

Korzystne warunki do produkcji rolniczej wynikające z naturalnych walorów przestrzenni produkcyjnej pogarsza w znacznym stopniu niekorzystna struktura obszarowa gospodarstw rolnych która na przestrzeni ostatnich lat znacznie się polepszyła

Średnia powierzchnia gospodarstwa z 3,80 ha w roku 2000 wzrosła do 5,15 ha w roku 2002.
W ogólnej liczbie gospodarstw znajdują się następujące grupy obszarowe:

Powierzchnia	*Ilość gospodarstw w roku 2000*	*Ilość gospodarstw w roku 2002*
od 0 – 1 ha	*808*	*541*
od 1 – 5 ha	*540*	*369*
od 5 – 10 ha	*222*	*152*
od 10 – 15 ha	*80*	*56*
powyżej 15	*61*	*82*
Razem	***1711***	***1200***

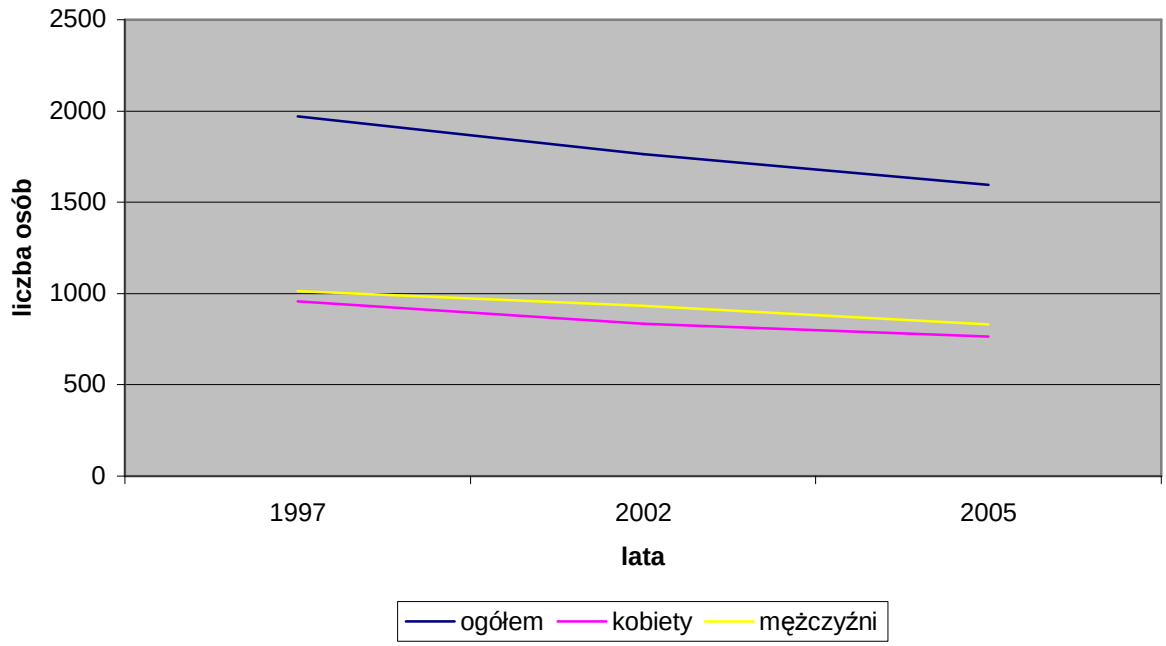
2.5 STRUKTURA SPOŁECZNA

2.5.1 Ludność według płci , wieku, ekonomicznych grup wieku i poziomu wykształcenia

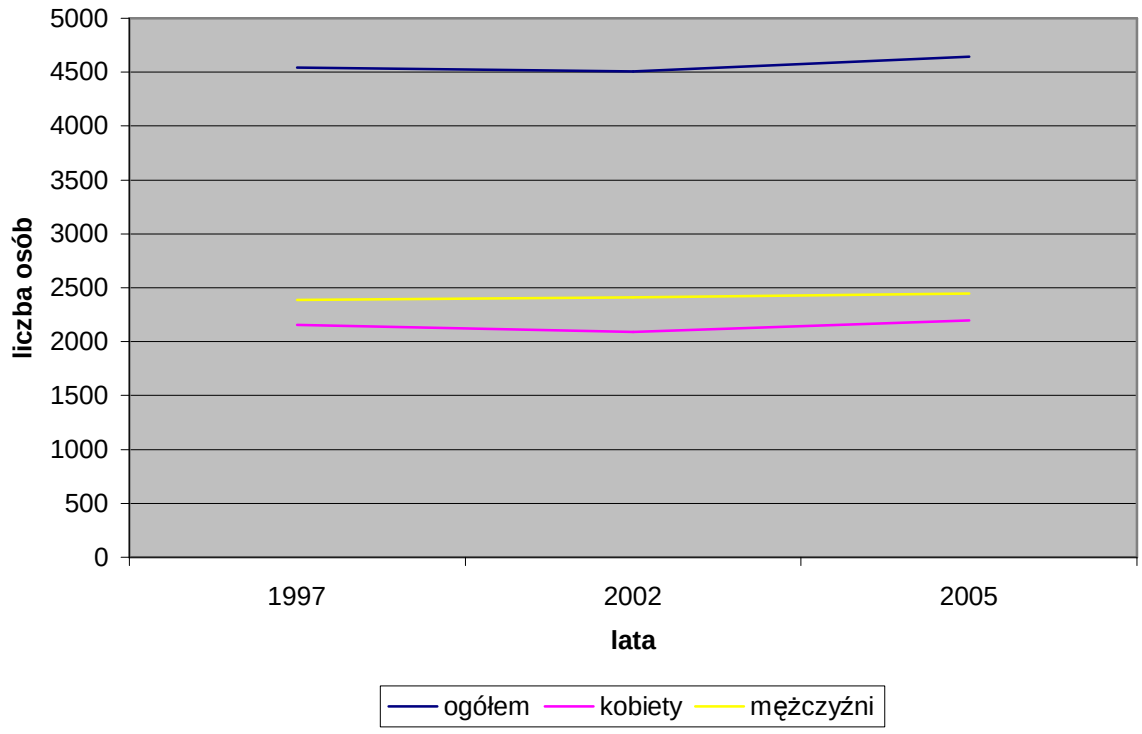
rok	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
1997	1972	957	4545	2158	1753	1182
2002	1764	833	4505	2092	1722	1162
2005	1595	763	4644	2195	1652	1105

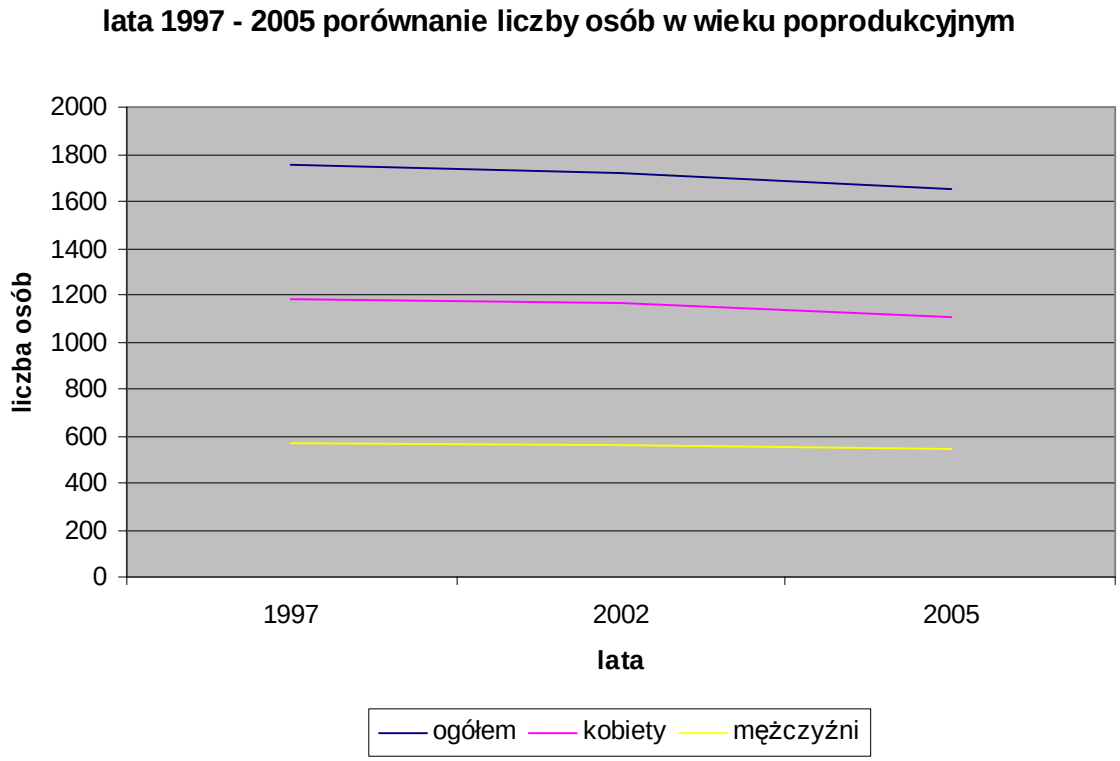
Poniżej przedstawiono analizy graficzne danych z powyższej tabeli:

lata 1997 - 2005 porównanie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym

lata 1997 - 2005 porównanie liczby osób w wieku produkcyjnym

Poziom wykształcenia ogólnie i w rozbiciu na miasto i wieś (stan na 31.XII.2002r.- dane opracowano na podstawie spisu powszechnego)

wieś

grupy wieku	ogółem	poziom wykształcenia								
		wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	nieustalony
				razem	ogólnokształcące	zawodowe				
ogółem	4080	187	117	853	251	602	1058	1621	223	21
mężczyźni	1996	76	25	391	55	336	675	737	79	13
kobiety	2084	111	92	462	196	266	383	884	144	8

Miasto

grupy wieku	ogółem	poziom wykształcenia								
		wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	nieustalony
				razem	ogólnokształcące	zawodowe				
ogółem	2745	164	113	773	200	573	639	969	62	25
mężczyźni	1297	61	21	366	55	311	393	422	21	13
kobiety	1448	103	92	407	145	262	246	547	41	12

Miasto i Gmina

grupy wieku	ogółem	poziom wykształcenia								
		wyższe	policealne	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	nieustalony
				razem	ogólnokształcące	zawodowe				
ogółem	6825	351	230	1626	451	1175	1697	2590	285	46
mężczyźni	3293	137	46	757	110	647	1068	1159	100	26
kobiety	3532	214	184	869	341	528	629	1431	185	20

Według danych zaczerpniętych z Rocznika Statystycznego (2006 r - stan na 31.12.2005 r) liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminie wynosiła 822 osoby.
W Ćmielów przypada 105,3 osoby bezrobotne na 1000 mieszkańców. Jest to wskaźnik wyższy w stosunku do powiatu ostrowieckiego (104,6/1000) województwa świętokrzyskiego (91,6/1000) i Polski (61,2/1000).
W roku 2001 (wg stanu na 31.12.2001 r) liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 927 osoby (tj. 113/1000 mieszkańców).
W stosunku do roku 2001 poziom bezrobocia nieznacznie zmalał lecz pogorszył się na tle powiatu .
Liczba zatrudnionych, wg stanu na 31.12.2005 r, wynosiła 875 osoby (w tym miasto 807 osób).

Znajdują oni pracę w 439 podmiotach gospodarki narodowej tj.:

- przetwórstwo przemysłowe – 13,2 %
- budownictwo – 8,7 %
- handel i naprawy - 42,4 %
- transport, gospodarka magazynowa i łączność - 5,5 %
- obsługa nieruchomości i firm, nauka – 7,5 %
- pozostałe sekcje – 22,8 %

TAB.2. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg wybranych sekcji PKD

wyszczególnienie	ogółem	Z tego					
		Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel i naprawy	Transport, gospodarka, magazynowa, łączność	Obsługa nieruchomości i firm, nauka	Pozostałe działalności
Ćmielów	**439**	**58**	**38**	**186**	**24**	**33**	**100**
W tym miasto:	215	31	19	89	6	21	49
Powiat	10304	850	1061	4374	790	1118	2111
Województwo	104416	9918	11299	40389	7553	12589	22668

-
- *Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2006*

W stosunku do roku 2001 wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON o 58 a w stosunku do roku 2003 o 42, co jest zjawiskiem pozytywnym i dającym nadzieję na rozwój gminy i zahamowanie bezrobocia.
Większe podmioty gospodarcze działających na terenie gminy to:

- Zakłady Porcelany Ćmielów w Ćmielowie
- Fabryka Porcelany AS
- Rejonowa Spółdzielnia Zaopatrzenia i Zbytu
- Samorządowy Zakład Wodociągów i Gospodarki Komunalnej

W mieście i gminie Ćmielów znajduje się 3 szkoły podstawowe oraz 3 filie, 2 gimnazja i 1 Zespół Szkól Zawodowych. Uczy się w nich 1300 uczniów.
Działa Dom Kultury im. Witolda Gombrowicza i Klub Sportowy „Świt" Ćmielów posiadający własny stadion.
Na terenie gminy zlokalizowane są 3 cmentarze parafialne (w Podgórzu, Rudzie Kościelnej i Ćmielowie) oraz 1 wojskowy (w Podgórzu).
Ośrodki zdrowia to: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PACJENT" w Ćmielowie i Wiejski Ośrodek Zdrowia w Borii.
Poza wyżej wymienionymi podmiotami zatrudnienie ludności dają głównie firmy świadczące usługi, zatrudniające po kilka osób.

2.5.2 Rodzaje zagrożeń występujących na terenie Gminy Ćmielów – poziom bezpieczeństwa mieszkańców

Zagrożenia środowiskowe.

Gmina Ćmielów mimo antropogenicznego oddziaływania zalicza się do obszarów o warunkach środowiska w niewielkim stopniu przekształconych. Jednak w celu ochrony takiego stanu należy zwrócić uwagę na występowanie zjawisk negatywnych mogących taki stan rzeczy zmienić.

Do zagrożeń środowiskowych występujących na terenie gminy zalicza się zagrożenia naturalne i antropogeniczne.

Zagrożenia naturalne wynikają z położenia gminy, budowy geologicznej i warunków geomorfologicznych. Są to:

Zagrożenia powodziowe katastrofalne – mogą nastąpić w przypadku wysokich stanów wód w dolinie rzeki Kamiennej oraz w przypadku awarii zbiornika retencyjnego w Brodach, zagrożone wsie to: Piaski Brzóstowskie, Grójec, Krasków i miasto Ćmielów.
Podatność na erozję i procesy morfodynamiczne (powstawanie osuwisk) szczególnie w południowej części gminy.
Tendencje do zanieczyszczeń płytkich wód gruntowych (czwartorzędowych) w obszarach pozbawionych warstwy izolującej.

Zagrożenia antropogeniczne, związane z działalnością człowieka:
Zanieczyszczone rzeki nie odpowiadające normom w zakresie parametrów fizyko – chemicznych.
Nieuporządkowana gospodarka ściekowa (brak kanalizacji, brak oczyszczalni ścieków).
Brak zorganizowanej zbiórki i wywozu odpadów komunalnych z terenu całej gminy, powstawanie „dzikich wysypisk".
Nieuporządkowana, nielegalna eksploatacja surowców skalnych i kruszyw naturalnych powodujące nieracjonalne gospodarowanie zasobami i utrudniająca zorganizowanie prawidłowej rekultywacji.

Zagrożenia żywiołowe i katastrofalne.

Gmina należy do rejonu o średnim natężeniu czynników zagrażających życiu i zdrowiu ludności. Zagrożenia dla ludności mogą nastąpić na skutek awarii, uszkodzeń lub zniszczeń zbiorników (magazynów) i instalacji z toksycznymi środkami przemysłowymi, awarii elektrowni jądrowych lub ładunków jądrowych rozmieszczonych na obszarach państw sąsiadujących, pożary przestrzenne lasów oraz skażenia środowiska naturalnego w związku z transportem niebezpiecznych substancji chemicznych.

Zagrożenia powodziowe.

Na terenie gminy Ćmielów występują potencjalnie tereny zagrożenia powodziowego rzeki Kamiennej i Przepaści oraz katastrofalnego zagrożenia powodziowego awaryjnego zbiornika retencyjnego w Brodach Iłżeckich. W większości są to tereny wolne od zabudowy i na tych terenach powódź nie stwarza bezpośredniego zagrożenia dla życia ludzi i zwierząt. W obszarach opadów zniszczeniu mogą ulec ewentualnie użytki rolne i pogorszyć się mogą warunki sanitarno – higieniczne.

Zagrożenia pożarowe.

Zagrożenie pożarowe stwarza zwartość zabudowy budynków drewnianych i budynków o pokryciu łatwopalnym. Na terenach leśnych w rejonach zagrożonych pożarami przestrzennymi prowadzony jest monitoring zagrożeń, sprawowany przez służby nadleśnictw będących w kontakcie z jednostkami straży pożarnej. Do tego celu wykorzystywane są wieże obserwacyjne.

Ochronę przeciwpożarową w zakładach przemysłowych, gdzie występuje zagrożenie pożarowe sprawują zakładowe straże pożarne. W ostatnich latach wprowadzane są nowoczesne formy ochrony, polegające na wprowadzeniu systemu zabezpieczeń i czujników. Systemy zabezpieczeń posiadają łączność z jednostkami straży pożarnej.

Zagrożenia chemiczne.

Awaryjne skażenia chemiczne o zasięgu lokalnym mogą powstawać w zakładach gromadzących znaczne ilości niebezpiecznych substancji chemicznych z racji wykorzystywania ich w procesach technologicznych.

Szczególne zagrożenie substancjami chemicznymi niebezpiecznymi dla życia i zdrowia ludzi i zwierząt oraz skażenia środowiska stanowią przewozy substancji toksycznych w transporcie kołowym i kolejowym. O skali i charakterze tego zagrożenia stanowi klasa ich toksyczności, a przede wszystkim znikoma przewidywalność wystąpienia sytuacji awaryjnych i związane z tym trudności podejmowania natychmiastowych dobrze zorganizowanych przedsięwzięć ratunkowych. W sytuacjach powyższych może nastąpić konieczność doraźnej ewakuacji ludności, którą kieruje Szef OC województwa lub szefowie OC gmin.

Skażenia promieniotwórcze.

Mogą wystąpić w razie awarii elektrowni jądrowych poza granicami kraju. Największe zagrożenie stwarzają elektrownie jądrowe w:

miejscowościach: Równe – 280 km, Chmielnicki – 400 km, Czernobyl – 520 km na Ukrainie;
miejscowościach: Bohunice i Mochovce ok. 270 km na Słowacji;
miejscowościach: Dukowany – 400 km, Temelin – 440 km w Czechach.
Nie przewiduje się by skażenia osiągnęły wielkość stanowiącą bezpośrednie zagrożenie życia ludzi, należy jednak liczyć się z możliwością skażenia upraw warzyw i owoców, wody i koniecznością wprowadzenia „rygorów" w ich wykorzystaniu do spożycia oraz potrzebą zabezpieczenia preparatów jodu stabilnego i zapewnienia do celów konsumpcyjnych wody z zakrytych ujęć.

III. CZYNNIKI KLUCZOWE DLA REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY ĆMIELÓW

3.1 Zgodność Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów z celami i priorytetami określonymi w opracowanej w 2006 roku „Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020"

W **dziale 6** Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego : „Misje, cele i główne priorytety Strategii Rozwoju" określono następujące główne cele i priorytety :

Cel generalny :
„Wzrost atrakcyjności województwa fundamentem zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej , gospodarczej i przestrzennej"

Cele warunkujące i priorytety

Cel 1 : Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrost innowacyjności województwa

Cel 2 : Rozwój zasobów ludzkich

Cel 3 : Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury

W tym :

- ochrona i udostępnianie dziedzictwa kulturowego,
- tworzenie warunków dla rozwoju kultury, turystyki, sportu i rekreacji,
- tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie systemów ekologicznych.

Cel 4 : Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego województwa

Cel 5 : Rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej

W tym :

- rozbudowa i podnoszenie standardów infrastruktury społecznej,
- podnoszenie standardów i stworzenie spójnego układu komunikacyjnego oraz gospodarki przestrzennej stymulującej rozwój regionu,
- rozwój komunalnej infrastruktury ochrony środowiska,
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego

Cel 6 : Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

W tym :

- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich umożliwiający ludności wiejskiej przechodzenie do zawodów pozarolniczych
- rozwój i modernizacja produkcji rolnej i przetwórstwa rolno spożywczego
- rozbudowa otoczenia instytucjonalnego rynku rolnego

Wszystkie zawartee w Planie Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów kierunki rozwoju (programy sektorowe) oraz przyjęte na ich podstawie zadania są zgodne z głównymi celami i priorytetami „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego”.

3.2 Zgodność Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów z celami i priorytetami określonymi w opracowanej w listopadzie 2005 roku „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do 2020 roku ”

W dziale 11. Cele i kierunki działania skoncentrowano działalność Powiatu na pięciu obszarach:

- **Ekologia**

Priorytety :

- *Podnoszenie świadomości „ekologicznej” mieszkańców powiatu*
- *Minimalizacja i przeciwdziałanie występowaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń ekologicznych*
- *Wdrażanie planów segregacji i utylizacji odpadów.*

Cele pierwszorzędne:

- *Propagowanie zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem obszarów turystycznych*
- *Zintegrowane działania w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej*
- *Rozwój odnawialnych źródeł energii*
- **Gospodarka**

Priorytety :

- *Polityka inwestycyjna na obszarze Powiatu*
- *Wykorzystywanie środków pomocowych: UE i krajowych.*
- *Zwiększanie nakładów na rozwój turystyki*

Cele pierwszorzędne:

- *Zwiększać potencjał produkcyjny gospodarstw rolnych*
- *Wielopłaszczyznowe promowanie Powiatu.*
- **Infrastruktura**

Priorytety :
- *Rozwój i rozbudowa infrastruktury technicznej z uwzględnieniem nowoczesnych technologii.*
- *Budowa i rozbudowa infrastruktury drogowej i komunikacyjnej*
- *Budowa i przebudowa infrastruktury oświatowej i sportowej.*

Cele pierwszorzędne:
- *Tworzyć warunki do poprawy stanu infrastruktury komunikacyjnej*
- *Wykorzystać istniejące obiekty dobrze rozwiniętej bazy sportowej*
- *Podjąć działania w kierunku rozbudowy bazy turystycznej.*
- **Przestrzeń**

Priorytety :
- *Uwzględnić walory krajobrazowo-turystyczne w rozwoju powiatu*
- *Dbać o jasność przepisów prawnych*
- *Wykorzystać szanse płynące z członkostwa Polski w Unii Europejskiej*

Cele pierwszorzędne:
- *Podjąć działania w kierunku wykorzystania walorów turystycznych i historycznych powiatu z uwzględnieniem rozwoju gospodarczego*
- *Przeciwdziałać skutkom położenia powiatu w dalekiej odległości od głównych szlaków komunikacyjnych*
- *Wykorzystanie infrastruktury starej huty*
- **Społeczność**

Priorytety :
- *Podnoszenie poziomu szkolnictwa oraz bazy oświatowej z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy*
- *Tworzyć warunki do zwiększenia poziomu inwestycji na terenie powiatu, powodujących wzrost zatrudnienia mieszkańców*
- *Uwzględnić charakter regionu przy kreowaniu nowych inwestycji*

Cele pierwszorzędne:
- *Działać na rzecz zwiększenia poziomu i dostępności mieszkańców do usług medycznych*
- *Wykorzystać walory dobrego przygotowania poszczególnych gmin, jak i całego Powiatu Ostrowieckiego do absorpcji środków z Unii Europejskiej*
- *Podjąć działania w kierunku tworzenia nowych miejsc pracy dla młodzieży migrującej.*

W dziale 12.2. Strategii Powiatu pn.: „Priorytety – cele strategiczne pierwszorzędne i drugorzędne oraz kierunki działania” wymieniono m. in. takie zagadnienia , jak :

Priorytet I.

Tworzyć warunki do zwiększenia poziomu inwestycji; powodujących wzrost zatrudnienia oraz podniesienia poziomu życia mieszkańców powiatu.

Priorytet II.

Tworzyć warunki do rozwoju turystyki na terenie powiatu.

Cel główne i pozostałe :
- Realizować budowę i rozbudowę infrastruktury drogowej i komunikacyjnej
- Niwelować skutki wysokiego bezrobocia
- Działać na rzecz zwiększenia poziomu i dostępności usług medycznych dla mieszkańców powiatu i poprawy bezpieczeństwa mieszkańców powiatu
- Realizować budowę i przebudowę infrastruktury oświatowej i sportowej
- Podjąć działania w kierunku wykorzystania walorów turystycznych i historycznych powiatu dla rozwoju gospodarczego
- Wspierać mobilność organizacji pozarządowych na terenie Powiatu
- Tworzyć warunki do wykorzystania dotacji z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej

- Przeciwdziałać skutkom położenia powiatu w dalszej odległości od głównych szlaków komunikacyjnych
- Podjąć działania w kierunku tworzenia nowych miejsc pracy dla młodzieży
- Tworzyć warunki do wykorzystania dużego potencjału produkcyjnego gospodarstw rolnych
- Propagować zasady zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem obszarów turystycznych
- Podjąć działania w kierunku zwiększenia świadomości społecznej i obywatelskiej mieszkańców powiatu.

Wszystkie zawarte w Planie Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów główne kierunki rozwoju (programy sektorowe) oraz przyjęte na ich podstawie zadania są zgodne z celami strategicznymi przyjętymi w „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2020".

3.3. Zgodność Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Ćmielów z celami i zadaniami określonymi w opracowanej w 1998 roku „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów"

Cele i zadania strategiczne przyjęte w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów przedstawiają się następująco :

Cel nr 1 : „ Ograniczenie bezrobocia w gminie"

Najważniejsze zadania cząstkowe :

1.1. Dokonanie analizy metodycznej i merytorycznej zjawiska bezrobocia w gminie
1.2. Zbadanie możliwości ograniczenia likwidacji dotychczasowych miejsc pracy
1.3. Lepsze wykorzystanie istniejących miejsc pracy
1.4. Wzrost zatrudnienia poprzez zwiększenie inwestycji tworzących stałe miejsca pracy
1.5. Angażowanie bezrobotnych w ramach robót publicznych do prac na terenie gminy

Cel nr 2 : „ Podniesienie potencjału produkcyjnego , efektywności i konkurencyjności rolnictwa"

Najważniejsze zadania cząstkowe :

2.1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników
2.2. Sprzyjanie powstawaniu i wspieraniu grup producenckich
2.3. Wspieranie działalności instytucji działających na rzecz rolnictwa
2.4. Sprzyjanie powstawaniu dużych towarowych gospodarstw
2.5. Wspieranie rozwoju podmiotów przetwórstwa rolno-spożywczego i obsługi rolnictwa
2.6. Zalesienie nieużytków i gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego

Cel nr 3 : „Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości"

Najważniejsze zadania cząstkowe :

3.1. Stwarzanie warunków sprzyjających rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości w w tradycyjnych i nowych branżach
3.2. Wspieranie rozwoju infrastruktury instytucjonalnej służącej małej i średniej przedsiębiorczości.
3.3. Stosowanie preferencji i ulg podatkowych dla tworzących nowe podmioty gospodarcze
3.4. Wspieranie edukacji mieszkańców w zakresie rozwoju przedsiębiorczości

3.5. Gromadzenie i propagowanie informacji gospodarczej o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Cel nr 4 : „ Tworzenie podstawowej infrastruktury służącej ochronie środowiska”
Najważniejsze zadania cząstkowe :

4.1. Kontynuacja budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków.
4.2.Modernizacja i usprzętowienie Zakładu Gospodarki Komunalnej w Ćmielowie do realizacji zadań służących ochronie środowiska (zadanie zapisane od 2004r.)
4.3. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci i zorganizowanie odbioru i składowania odpadów.
4.4. Sprzyjanie edukacji ekologicznej mieszkańców.

Cel nr 5 : „ Poprawa stanu technicznego dróg”
Najważniejsze zadania cząstkowe :

5.1. Systematyczne remontowanie nawierzchni dróg utwardzonych.
5.2. Utwardzenie odcinków dróg o istotnym znaczeniu komunikacyjnym dla lokalnych społeczności.

Cel nr 6 : „ Zmniejszenie zagrożenia powodziowego”
Najważniejsze zadania cząstkowe :

6.1. Dalsze obwałowanie dwustronne rzeki Kamiennej
6.2. Budowa zbiorników wodnych w miejscowościach: Ćmielów - Topiołki, Jastków i Podgrodzie.(Jeden z nich , tj. Zbiornik „Topiołki” został już wykonany)

Cel nr 7 : „ **Stymulowanie i wspieranie aktywności mieszkańców oraz integracji środowiska lokalnego”**
Najważniejsze zadania cząstkowe :

7.1. Tworzenie organizacji i instytucji wspierających aktywność mieszkańców
7.2. Wspieranie i wyzwalanie inicjatyw mieszkańców.
7.3. Promocja aktywnych postaw oraz propagowanie rozwijania indywidualnych predyspozycji
7.4. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi aktywności dzieci i młodzieży.

Cel nr 8 : „ Poprawa warunków życia i rozwoju mieszkańców”
Najważniejsze zadania cząstkowe :

8.1. Podejmowanie działań na rzecz zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie mediów energetycznych i łączności.
8.2. Dokończenie budowy ośrodka zdrowia – części mieszkalnej i piwnic.
8.3. Objęcie wszechstronną opieką medyczną osób ubogich, bezrobotnych i niepełnosprawnych.
8.4. Określenie obszaru patologii występujących w społeczeństwie gminy.
8.5. Zintensyfikowanie informacji w szkołach w zakresie profilaktyki antyalkoholowej.
8.6. Rozważenie celowości powołania policji lokalnej.
8.7. Modernizacja istniejących szkół oraz poprawa ich wyposażenia.
8.8. Zatrudnienie w szkołach lektorów języków obcych.
8.9. Inspirowanie i szeroka promocja imprez kulturalnych na terenie gminy

w tym zwłaszcza o znaczeniu ponadlokalnym.
8.10. Poprawa stanu istniejącej bazy sportowej.

Cel nr 9 : „ Zwiększenie zakresu działań promocyjnych gminy w otoczeniu zewnętrznym"
Najważniejsze zadania cząstkowe :

9.1. Wypracowanie zintegrowanego programu promocji gminy.
9.2 . Krzewienie i promocja istniejących walorów kulturowych.
9.3. Wydanie i rozpropagowanie informatora o walorach turystycznych gminy.
9.4. Dokonanie inwentaryzacji istniejącej bazy turystycznej.
9.5. Sprzyjanie rozwojowi bazy i zaplecza turystyki oraz agroturystyki.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów wyszedł naprzeciw przedstawionym w strategii celom i zadaniom , wprowadzając również szczegółowy opis nie poruszanym tam rozwiązań. Wszystkie cele strategii znalazły swój odpowiednik w kierunkach (programach) rozwoju omówionych w planie.

3.4 Wpływ na Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów przyjętych przez Unię Europejską kierunków wsparcia rozwoju lokalnego oraz sposobu finansowania programów i zadań.

Fundusze UE na lata 2007 – 2013 w Polsce
Narodowa Strategia Spójności **(Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia)** to dokument strategiczno – planistyczny określający priorytety wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych, dostępnych w latach 2007-2013 dla Polski, czyli Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności. Jej cel strategiczny został określony jako: tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski w ramach Unii Europejskiej i wewnątrz kraju. Celem szczegółowym jest m.in. wzrost gospodarczy, wzrost zatrudnienia, podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora usług, budowa i modernizacja infrastruktury technicznej, wsparcie dla polskich regionów w kontekście społecznym, gospodarczym i przestrzennym oraz rozwój obszarów wiejskich. NSS będzie realizowana przy pomocy Programów Operacyjnych (PO), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zarządzanych przez Samorządy poszczególnych województw , to jest :

16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) , w tym RPO Woj. Świętokrzyskiego

Układ celów i osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 przedstawia się następująco :
CEL GENERALNY : POPRAWA WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH BUDOWIE KONKURENCYJNEJ I GENERUJĄCEJ NOWE MIEJSCA PRACY REGIONALNEJ GOSPODARKI

CELE SZCZEGÓŁOWE :

- Podniesienie poziomu konkurencyjności regionalnej gospodarki poprzez zwiększanie zdolności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych

- Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz powiązań między sektorem B+R a gospodarką
- Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu i jego połączeń z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi
- Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa
- Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego
- Zwiększenie atrakcyjności ośrodków miejskich i centrów gmin

OSIE PRIORYTETOWE :

- Rozwój przedsiębiorczości
- Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego
- Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu
- Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej
- Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo
- Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast
- Pomoc techniczna

Z programów zarządzanych na poziomie kraju należy wymienić

- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
- Program Operacyjny Infrastruktura i środowisko
- Program Operacyjny Kapitał ludzki
- Program Operacyjny Konkurencyjna gospodarka
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej

Celem głównym **PO Rozwój Polski Wschodniej** jest przyspieszenie tempa rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej (tj. województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko – mazurskiego).

Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) - stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w NSRO celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.
Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.
PO Infrastruktura i Środowisko koncentruje się na działaniach o charakterze strategicznym i ponadregionalnym. Ponad 66% wydatków będzie przeznaczonych na realizację celów Strategii Lizbońskiej. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanych będzie 17 osi priorytetowych:

1. Gospodarka wodno - ściekowa
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska
5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T
7. Transport przyjazny środowisku
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe
9. Infrastruktura drogowa w Polsce Wschodniej
10. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku
11. Bezpieczeństwo energetyczne
12. Kultura i dziedzictwo kulturowe
13. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia
14. Infrastruktura szkolnictwa wyższego
15. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
16. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności
17. Konkurencyjność regionów

Głównym Celem Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013 (PO IG) jest rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw,
- Wzrost konkurencyjności polskiej nauki,
- Zwiększenie roli nauki w rozwoju gospodarczym,
- Zwiększenie udziału innowacyjnych produktów polskiej gospodarki w rynku międzynarodowym,
- Tworzenie trwałych i lepszych miejsc pracy,
- Wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce.

W ramach PO IG wspierane będą projekty, które są innowacyjne co najmniej w skali kraju lub na poziomie międzynarodowym. Natomiast projekty, które są innowacyjne w skali regionu, wspierane będą w ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO).

W ramach PO IG projekty realizować będą sieci instytucji otoczenia biznesu, wysoko specjalistyczne ośrodki innowacyjności, jednostki naukowo-badawcze, jednostki administracji centralnej, przedsiębiorstwa, w tym małe i średnie.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL), jest jednym z programów operacyjnych służących realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 i obejmuje całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w Polsce.
Celem głównym Programu jest: umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa.

Cel ten nawiązuje do Programu Rządu „Solidarne Państwo” i wynika ze formułowanych w

perspektywie średniookresowej celów Strategii Rozwoju Kraju 2007 – 2015 oraz jest zgodny z celem NSRO 2007 – 2013, którym jest „Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej."

Potrzeby współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej objęto celem **PO "Europejska współpraca terytorialna".** W latach 2007-2013 współpraca w wymiarze transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym będzie realizowana w ramach odrębnego celu polityki spójności Unii Europejskiej –Cel Europejska Współpraca Terytorialna (EWT).

Wyodrębnienie współpracy terytorialnej jako osobnego celu polityki spójności potwierdza duże znaczenie wspólnych przedsięwzięć podejmowanych przez partnerów unijnych. O rosnącym znaczeniu tego typu współpracy świadczy również zwiększenie wysokości środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (European Territorial Cooperation) oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (European Neighbourhood and Partnership Instrument) zastąpią przedsięwzięcia realizowane w ramach Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG III 2004-2006.
Komponentom INTERREG-u III będą odpowiadały trzy typy programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej:

- programy współpracy transgranicznej zastąpią INTERREG III A,
- programy współpracy transnarodowej zastąpią INTERREG III B,
- programy współpracy międzyregionalnej (INTERREG IV C) zastąpią INTERREG III C.

Krajowy Plan Strategiczny

Krajowy Plan Strategiczny określa priorytety i kierunki rozwoju obszarów wiejskich w Polsce w odniesieniu do priorytetów wspólnotowych. Założenia Krajowego Planu Strategicznego będą realizowane w Polsce w ramach jednego **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013**. Program ten będzie wdrażany horyzontalnie, tj. w całym kraju, uwzględniając zróżnicowanie regionalne poprzez możliwość zróżnicowania kryteriów dostępu, przestrzenne zróżnicowanie wynikające ze specyfiki działań, w tym przede wszystkim poprzez wydzielenie obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania, obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotanami ze źródeł rolniczych, obszary objęte siecią Natura 2000. Choć głównymi adresatami tych pieniędzy są rolnicy, beneficjentami części zadań będą także samorządy.
Ważnym elementem regionalizacji wdrażania działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich będzie również wdrażanie pewnych instrumentów przez jednostki samorządu terytorialnego (Urzędy Marszałkowskie) oraz realizowanie podejścia Leader przez Lokalne Grupy Działania, w skład których również wejdą przedstawiciele regionów i społeczności lokalnych.
Na podstawie analizy zostaną zaprogramowane szczegółowe instrumenty wsparcia w układzie czterech osi:
Oś 1: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego
Oś 2: Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich
Oś 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej
Oś 4: Leader

LEADER jest podejściem do rozwoju obszarów wiejskich, polegającym na oddolnym opracowaniu przez lokalną społeczność wiejską lokalnej strategii rozwoju obszarów wiejskich

oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby, wiedzę i umiejętności przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Przedstawiciele ci tworzą tzw. Lokalną Grupę Działania (LGD) – partnerstwo międzysektorowe, które wybiera projekty, a ich realizacja przyczynia się do osiągnięcia celów wspólnie opracowanej strategii.

Miasto i Gmina Ćmielów może składać projekty przede wszystkim w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego.
Możliwe jest też pozyskanie wsparcia w ramach krajowego Programu Operacyjnego Infrastruktury i Środowiska, który będzie dzielił większość środków pochodzących z EFRR (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) i Funduszu Spójności.
W niewielkim zakresie na niektóre z zadań możliwe jest pozyskanie środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (lokalna infrastruktura na obszarach wiejskich).
Szczegóły dotyczące kryteriów naboru i zasad ubiegania się o te środki poznamy w pełni dopiero po zakończeniu negocjacji z Komisją Europejską i opublikowaniu przez instytucje zarządzające dokumentów uszczegóławiających zapisy programów operacyjnych. Jednak wiedza o tym jakie przedsięwzięcia mogą liczyć na dofinansowanie już obecnie ułatwia proces zarządzania strategicznego w gminach i wyeliminuje doraźność działania.

3.5 CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNYCH PROGRAMÓW POMOCOWYCH.

Polityka spójności i polityka regionalna UE w nowym okresie programowania

Po 1 stycznia 2007 r. polityka spójności UE funkcjonuje w nowym kształcie. Po pierwsze, zmienił się zakres przedmiotowy jej interwencji, poprzez wyłączenie finansowania rozwoju obszarów wiejskich oraz sektora rybackiego. Projekty realizowane w tych obszarach gospodarki będą teraz wspierane z budżetu Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej i "obsługiwane" przez stworzone w tym celu nowe instrumenty finansowe: Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Rybacki. Oznacza to również ograniczenie liczby funduszy zaangażowanych w finansowanie zadań spójnościowych do dwóch strukturalnych (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny) oraz Funduszu Spójności (programowanego łącznie z EFS i EFRR).

Dokumentem organizującym całość procesu programowania w państwach członkowskich i stanowiącym podstawę dla przygotowania dokumentów krajowych są **Strategiczne Wytyczne Wspólnoty na lata 2007-2013** (SWW). To właśnie Wytyczne zawierają trzy priorytety polityki spójności obowiązujące w okresie 2007-2013. Są nimi:
Poprawa atrakcyjności państw członkowskich, regionów i miast poprzez poprawę dostępności, zapewnienie odpowiedniej jakości i poziomu usług, oraz zachowanie ich potencjału środowiskowego;
Wsparcie innowacyjności, przedsiębiorczości i wzrostu gospodarki opartej na wiedzy poprzez wspieranie zdolności w zakresie badań i innowacyjności, łącznie z nowymi technikami informacyjno-komunikacyjnymi; oraz
Tworzenie większej liczby lepszych miejsc pracy poprzez zachęcanie większej liczby osób do podjęcia zatrudnienia lub rozpoczęcia działalności gospodarczej, poprawę adaptacyjności pracowników i przedsiębiorstw oraz zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki.

Większy wzrost gospodarczy i zatrudnienie we wszystkich regionach i miastach Unii Europejskiej – oto przewodnia myśl, jaka określa politykę spójności i jej instrumenty na lata 2007-2013.
82 % ogółu środków skoncentrowanych zostanie na celu "konwergencja", obejmującym najbiedniejsze spośród regionów i państw członkowskich.
W pozostałych regionach pomoc funduszy strukturalnych w około 16 % zostanie przeznaczona na wsparcie innowacji, zrównoważonego i trwałego rozwoju, projektów służących poprawie dostępności regionów i projektów szkoleniowych w ramach celu "Konkurencyjność regionalna i zatrudnienie".
Kolejne 2 % środków zostanie zarezerwowane dla potrzeb współpracy transgranicznej, ponadnarodowej i międzyregionalnej objętej celem "Europejska współpraca terytorialna".

Polityka spójności wraz z polityką regionalną mają za zadanie spowodować w najbardziej zapóźnionych regionach dodatkowy wzrost gospodarczy rzędu 10%, przyczyniając się tym samym do utworzenia ponad 2,5 mln nowych miejsc pracy.

Wybrane źródła finansowania projektów ze środków UE.
W nowym okresie programowania polityce regionalnej służyć będą następujące instrumenty finansowe:

Fundusze Strukturalne (*Structural Funds)*
To zasób finansowy UE umożliwiający pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury).
Na fundusze strukturalne składają się: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejski Fundusz Społeczny (EFS).

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)
European Regional Development Fund (ERDF)
Fundusz wchodzący w skład Funduszy Strukturalnych, którego zadaniem jest zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionów należących do Unii (cele 1 i 2 Polityki Strukturalnej UE). W szczególności fundusz ten udziela wsparcia inwestycjom produkcyjnym, rozwojowi infrastruktury, lokalnym inicjatywom rozwojowym oraz małym i średnim przedsiębiorstwom.
Rolą funduszu będzie wspieranie prywatnych i publicznych inwestycji służących zmniejszeniu dysproporcji dzielących regiony Unii. Zasadnicze priorytety finansowania obejmują badania, innowacje, zagadnienia ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom, jednak inwestycje w infrastrukturę zachowają istotną rolę, w szczególności w regionach najsłabiej rozwiniętych.

Dofinansowanie z EFRR:
Dotychczas istniejące dofinansowanie to :
75% kwalifikujących się wydatków publicznych
50% kwalifikujących się wydatków publicznych - tylko w przypadku projektów dotyczących kompleksowego uzbrojenia terenu, gdy inwestycja generuje znaczący dochód netto.

Dofinansowanie z krajowych środków publicznych:
z budżetu państwa – Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (10%) oraz np. Minister Kultury (zgodnie z zasadami ustalanymi przez danego dysponenta części budżetowej), a z budżetu jednostek samorządu terytorialnego i innych źródeł od 15 do 50 %.
Wartości te mogą jednak po zakończeniu negocjacji z Komisją Europejską i ostatecznym ustaleniu warunków aplikacji ulec zmianie.

Europejski Fundusz Społeczny (EFS)
European Social Fund (ESF)
Jeden z Funduszy Strukturalnych, który współfinansuje realizację Celu 3 na całym obszarze Unii Europejskiej, wspiera również Cele 1 i 2. Ze środków funduszu finansowane są głównie szkolenia zawodowe i rozwój zatrudnienia.
Europejski Fundusz Społeczny – będzie nadal wdrażany zgodnie z europejska strategią na rzecz zatrudnienia, ze szczególnym uwzględnieniem czterech kluczowych obszarów: zwiększenie zdolności dostosowawczych pracowników i przedsiębiorstw, poprawa dostępności zatrudnienia i poszerzania uczestnictwa w rynku pracy, umacnianie integracji społecznej poprzez zwalczanie dyskryminacji i ułatwienie dostępu do rynku pracy grupom w szczególnie trudnej sytuacji, a także propagowanie partnerstwa na rzecz reform w sferze integracji i zatrudnienia.
Do realizacji celów i priorytetów określonych w SRK przyczyniać się będą także programy realizowane w ramach Funduszu Spójności oraz Inicjatyw Wspólnoty , jak : INTERREG (np. współpraca gospodarcza regionów przygranicznych) i EQUAL (promocja równości szans) oraz programy krajowe nie współfinansowane ze środków wspólnotowych.

Fundusz Spójności (Kohezji)
Cohesion Fund

To instrument ekonomiczno-polityczny Komisji Europejskiej, nie należący do Funduszy Strukturalnych i wdrażany na poziomie wybranych państw, a nie regionów. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę wielkich sieci transportowych oraz obiektów infrastruktury ochrony środowiska o dużym obszarze oddziaływania. **Fundusz Spójności** – przyczynia się do inwestycji w dziedzinie ochrony środowiska i transeuropejskich sieci transportowych. Ma on zastosowanie do państw członkowskich o dochodzie narodowym brutto poniżej 90% średniej wspólnotowej.

Inne linie kredytowe.

Bank Ochrony Środowiska korzystając z zasobów finansowych NFOŚiGW współrealizuje przedsięwzięcia z zakresu:
budowy małych oczyszczalni ścieków;
budowy kanalizacji sanitarnej;
zagospodarowania odpadów stałych;
wykorzystania odnawialnych źródeł energii elektrycznej i cieplnej.

EBRD (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju).
W kooperacji z innymi bankami uruchomił linie kredytowe dla małych i średnich przedsiębiorstw. EBRD preferuje pomoc dla przedsiębiorstw prywatnych, bądź będących w procesie prywatyzacji, w których zmiana zarządzania może rokować uzyskiwanie dużych dochodów w przyszłości.

BANK ŚWIATOWY
Podmioty gospodarcze mogą występować o udzielenie pożyczki w ramach linii kredytowych na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz na rozwój eksportu. Kredyty udzielane są bezpośrednio zainteresowanym podmiotom gospodarczym.
Kredyty udzielane są między innymi na: rozwój i restrukturyzację ,rozszerzenie zakresu usług, poprawę organizacji zarządzania.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) oraz Norweski Mechanizm Finansowy (fundusz norweski)

IV. WYBRANE KIERUNKI ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY ĆMIELÓW (PROGRAMY OPERACYJNE ROZWOJU)

4.1 Program rozwoju infrastruktury społecznej

Rozwój infrastruktury społecznej ma na celu poprawę stanu oświaty i kultury, a także zdrowia i opieki społecznej mieszkańców gminy Ćmielów.
Bardzo ważnym krokiem jest szerzenie wiedzy ekologicznej młodzieży głównie w zakresie racjonalnego wykorzystywania środowiska naturalnego w życiu społeczności lokalnej.
Natomiast organizacja stałych imprez kulturalno-sportowych o zasięgu gminnym i szerszym przyczyni się do zwiększenia integracji społecznej.
Problem rozwoju zdrowia i opieki społecznej zmierza w kierunku poprawy dostępu usług medycznych dla mieszkańców w zakresie podstawowym i specjalistycznym (po większej części wykracza to poza możliwości samorządu gminnego)

4.2 Program rozwoju infrastruktury technicznej

Infrastruktura techniczna jest głównym motorem do rozwoju gospodarczego gminy. Program ten będzie realizowany poprzez: poprawę infrastruktury drogowej, uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej i odpadowej (ze szczególnym uwzględnieniem zakończenia tworzenia systemu kanalizacji sanitarnej) oraz racjonalną gospodarkę energetyczną (możliwość wykorzystania alternatywnych źródeł energii), rozwój sieci gazyfikacyjnej i telekomunikacyjnej.

4.3 Program rozwoju turystyki

Rozwój turystyki w gminie Ćmielów koncentruje się na zagospodarowaniu obszaru wokół zbudowanego zbiornika wodnego „Topiołki" oraz na modernizacji i rozbudowie bazy sportowo – rekreacyjnej na Stadionie „Leśnym" w Ćmielowie, na pozostałych obszarach rozwój ten powinien być realizowany na zasadzie przedsięwzięć punktowych (np. agro i eko-turystyki oraz turystyki kwalifikowanej (wędkarstwo, łowiectwo).
Rozwój ten musi odbywać się zgodnie z zasadami racjonalnego wykorzystywania środowiska w połączeniu z proekologiczną edukacją społeczeństwa.
Program rozwoju turystyki obejmuje następujące elementy : poprawę dostępności usług turystycznych , budowę i modernizację bazy turystycznej oraz stworzenie systemu informacji i promocji usług turystycznych. Instytucjami wspierającymi ten rozwój są organizacje lokalne non-profit, takie , jak nowo tworzone Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ziemi Ćmielowskiej, które winny jeszcze bardziej aktywnie angażować się w realizację całego programu.
W programie zwraca się uwagę na wspieranie inicjatyw kulturalnych w poszczególnych wsiach.

4.4 Program rozwoju obszarów wiejskich

Celem programu rozwoju obszarów wiejskich jest zwiększenie konkurencyjności przez pozarolniczą aktywację obszarów wiejskich i dywersyfikację produkcji rolnej (wykorzystując ekologiczne uwarunkowania naszego regionu do produkcji m. in. zdrowej żywności).

Główne elementy tego programu obejmują:

- szkolenia w zakresie przedsiębiorczości (m. in. tworzenie grup producenckich)
- szkolenia w zakresie proekologicznego rolnictwa przyjaznego dla środowiska,
- szkolenia w zakresie produkcji rolnej zgodnej z normami Unii Europejskiej,
- utworzenie punktów informacyjno-doradczych w gminach dla lokalnych przedsiębiorców,
- rozbudowę infrastruktury technicznej na wsi (m. in. modernizację sieci wodociągowej, budowa sieci kanalizacyjnej, racjonalną gospodarkę odpadami, gazyfikację wsi oraz pozyskiwanie alternatywnych źródeł energii)
- promocję gminy i poszczególnych sołectw,
- rozwój agroturystyki.

4.5 Program rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw

W planie rozwoju lokalnego założono stworzenie warunków pod rozwój małych i średnich firm jako najskuteczniejszy sposób redukcji bezrobocia.
Program ten przewiduje współpracę z regionalnymi instytucjami wspierającymi przedsiębiorczość.

4.6 Program promocji gminy

Głównym celem programu promocji gminy jest przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych, zarówno krajowych jak i zagranicznych. Wszelkie inwestycje planowane na naszym terenie mają nieuciążliwy charakter dla środowiska.
Program ten zmierza do wyeksponowania potencjału krajobrazowego, kulturalnego, turystycznego oraz gospodarczego naszej gminy. Podstawowe elementy programu promocji to, wydanie katalogów, bądź ulotek , organizacja imprez kulturalno-oświatowych, nawiązanie bieżących kontaktów z firmami doradczymi oraz udział w imprezach targowych.
Pragniemy również zwrócić uwagę na piękno krajobrazowe regionu oraz występujące w nim osobliwości przyrodnicze oraz liczne zabytki.
Do osobliwości przyrodniczych gminy należą: malowniczy krajobraz dorzecza rzeki Kamiennej z terenami umożliwiającymi wędkowanie i spływy kajakowe, wiele gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną.

V. ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA OBSZARZE MIASTA I GMINY ĆMIELÓW REALIZOWANE W WYBRANYCH KIERUNKACH ROZWOJU.

5.0. WSTĘPNE PRIORYTETY I DZIAŁANIA NA LATA 2007 – 2013 PRZEDSTAWIONE W PLANIE ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY ĆMIELÓW Z 2004 r.

PRIORYTET 1 – WYKORZYSTANIE SZANS ROZWOJU, JAKIE STWARZA CZŁONKOWSTWO POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

Jednym z podstawowych zakresów polityki regionalnej będzie korzystanie z funduszów strukturalnych. W tym kontekście wśród kierunków działań można wymienić:

Działanie 1.1. Tworzenie struktur prawno – instytucjonalnych i systemów programowania, zgodnych ze standardami Unii Europejskiej.
Działanie 1.2. Absorpcja funduszów strukturalnych dla realizacji programów służących umacnianiu spójności społeczno-ekonomicznej.

PRIORYTET 2 – MODERNIZACJA STRUKTURY GOSPODARCZEJ I PODNIESIENIE POZIOMU JEJ INNOWACYJNOŚCI
Działanie 2.1. Wspieranie procesów innowacyjnych, tworzenie sprzyjających warunków zwiększających chłonność regionalnej gospodarki na innowacje (technologiczne, organizacyjne, zarządzania itp.).
Działanie 2.2. Rozwój sektora usług mających znaczenie dla zwiększenia efektywności i konkurencyjności gospodarki.
Działanie 2.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej służącej wzmacnianiu konkurencyjności regionu.

PRIORYTET 3 - INWESTYCJE W CZŁOWIEKA
W każdym czasie inwestowanie w ludzi, wyposażanie ich w wiedzę, w odpowiednie kwalifikacje i umiejętności zasługuje na miano priorytetu. Proponuje się także, aby inwestowanie w ludzi, ich przystosowywanie do funkcjonowania w coraz to bardziej złożonej rzeczywistości społeczno-gospodarczej, było priorytetem gminy również na lata 2007 – 2013. W tym kontekście jako wiodące kierunki działań proponuje się:

PRIORYTET 4 - EDUKACJA I ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH
Działanie 4.1. Poprawa dostępności kształcenia mieszkańców regionu
Działanie 4.2. Poprawa stanu zdrowotności mieszkańców (w tym również budowa i modernizacja obiektów sportowych)

PRIORYTET 5 – TWORZENIE WARUNKÓW DLA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I EFEKTYWNEGO ROZWOJU GOSPODARCZEGO
Działanie 5.1. Wspomaganie rozwoju gminy
Działanie 5.2. Wzmocnienie sektora MŚP w strukturze gospodarki regionu
Działanie 5.3. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej gminy

PRIORYTET 6– MODERNIZACJA SIECI KOMUNIKACYJNYCH I ROZWÓJ SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
Działanie 6.1. Poprawa stanu technicznego infrastruktury komunikacyjnej oraz ściślejsze powiązanie sieci drogowej z siecią komunikacyjną regionu.
Działanie 6.2. Budowa nowych dróg gminny
Działanie 6.3. Zagospodarowanie dorzecza rzeki Kamienna

PRIORYTET 7 – OCHRONA I RACJONALNE KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY
Działanie 7.1. Zachowanie środowiska przyrodniczego i ochrona walorów krajobrazowych
Działanie 7.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego

PRIORYTET 8 – TURYSTYKA ZNACZĄCĄ DZIEDZINĄ GOSPODARKI
Działanie 8.1. Rozwój i podniesienie standardu bazy turystycznej i obsługi ruchu turystycznego

PRIORYTET 9 – WZROST I RÓŻNICOWANIE BAZY EKONOMICZNEJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Działanie 9.1. Tworzenie warunków różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich

- Zakończenie programu budowy zbiorników małej retencji
- Zagospodarowanie terenów wokół Zbiornika „Topiołki"
- Działania na rzecz pozyskania alternatywnych lub dodatkowych źródeł dochodu w rolnictwie na terenach wiejskich w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, agroturystyki i turystyki
- Organizacja, pomoc i wsparcie inicjatyw lokowania na terenach wiejskich obiektów wytwarzania, pozyskania i wykorzystania alternatywnych źródeł energii z siły wiatru, z rzepaku, z alkoholu, elektrowni wodnych, ciepłowni opalanych słomą lub biogazem

Działanie 9.2. Rozwój sektora przetwórstwa rolno-spożywczego i jego marketing.

Po części zadania te są aktualne do realizacji w ramach aktualnego Planu Rozwoju Lokalnego. W niniejszym opracowaniu przedstawiono niżej wymienione przedsięwzięcia stanowiące rozwinięcie obecnie realizowanych kierunków

5.1 PROGRAM ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ (Integracji społeczności lokalnej)

5.1.1 OŚWIATA I KULTURA

5.1.1.1. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna w naszej gminie winna odgrywać bardzo ważną rolę, między innymi ze względu na szereg czynników ekologicznych, dzięki którym gmina może się stać atrakcyjnym obszarem dla rozwoju turystyki. Edukacją ekologiczną w szerokim zakresie zajmuje się kuratorium (szkoły), organizacje pozarządowe. Edukacja ekologiczna otrzymuje specjalną rangę, jako podstawa do procesu zmiany świadomości, podstaw, zachowań i wartości, co w ostateczności pozwala na zrozumienie zjawisk otaczającego nas świata.

5.1.1.2. Poprawa stanu oświaty

W celu poprawy stanu oświaty proponujemy:

- remont i modernizacja budynków szkolnych
- propagowanie i edukacja prowadzona w szkołach z zakresu ochrony środowiska naturalnego od najmłodszych lat;

5.1.1.3. Imprezy kulturalne

Mając na uwadze dobro kultury i jej rozwój proponujemy:

- opracowanie Gminnego Kalendarza Imprez z uwzględnieniem lokalnych inicjatyw wiejskich
- patronowanie wybranym imprezom kulturalnym i sportowym.

5.2 PROGRAM ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

5.2.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA (DROGOWA)

Zmiany mające na celu poprawę stanu infrastruktury transportowej:

- poprawa stanu dróg i mostów na terenie gminy poprzez ich odnowę i modernizację
- wykonanie „małej obwodnicy Ćmielowa"
- budowa parkingów w miejscach atrakcyjnych turystycznie
- budowa chodników i tras rowerowych.

5.2.2. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

W celu uregulowania gospodarki wodno-ściekowej należy przeprowadzić:

- **rozbudowa sieci kanalizacyjnej w m. Ćmielów, Brzóstowa ,Grójec i Piaski Brzóstowskie**
- budowę sieci wodociągowej w m. Glinka , Grójec Kolonia (Krasków).
- przygotowanie się do budowy sieci kanalizacyjnej w pozostałych miejscowościach nieskanalizowanych

5.2.3. GOSPODARKA ODPADAMI I INNE PROGRAMY DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA

a. Poprawa lokalnej gospodarki odpadami:

- racjonalna gospodarka odpadami w oparciu o wysypiska międzygminne ;
- selektywna zbiórka odpadów (teren całej gminy);
- likwidacja nielegalnych wysypisk (teren całej gminy).

b. Ochrona wód

- budowa zbiornika rekreacyjno – retencyjnego w Ćmielowie

c. Ochrona powietrza atmosferycznego

- termo-modernizacja budynków publicznych

d. Zachowanie środowiska przyrodniczego i ochrona walorów krajobrazowych :

- kształtowanie regionalnego systemu ochrony przyrody i krajobrazu
- ochrona bio-różnorodności przyrody w regionie
- Działania na rzecz ochrony walorów przyrodniczych gminy mają podstawowe znaczenie dla upowszechniania funkcji turystycznej, w szczególności na obszarach wiejskich.

5.2.4. BILANS ENERGETYCZNY I GAZYFIKACJA

- pełna sprawność sieci energetycznej i oświetlenia na terenie gminy,
- uruchamianie nowych źródeł energii, w szczególności źródeł odnawialnych,
- większa dostępność energii gazowej.
- modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne (na terenie całej gminy);

5.2.5. TELEKOMUNIKACJA

Działania rozwojowe na terenie gminy :

- większa dostępność telekomunikacyjnych i telefonii komórkowej ,
- rozszerzenie łączności faksowej oraz internetowej, zwłaszcza nowoczesnych technologii

5.3 PROGRAM ROZWOJU TURYSTYKI

Cele bezpośrednie Programu Rozwoju Turystyki

- Zdefiniowanie produktu turystycznego-skierowanie go do głównych segmentów potencjalnych nabywców.
- Poprawa dostępności i atrakcyjności usług turystycznych (inwestycje infrastrukturalne) tj. :
  - Stworzenie sieci komunikacyjnej;
  - Poprawa sieci transportowej łączącej atrakcje turystyczne;
  - Stworzenie tras turystycznych.
  - Budowa i modernizacja bazy turystycznej.
  - Rozbudowa parkingów i miejsc postojowych;
  - Uatrakcyjnienie zewnętrznego wyglądu poszczególnych miejscowości - odmalowanie i restauracja domów, zachowanie czystości, utrzymanie terenów zielonych

- Stworzenie sprawnego systemu informacji i promocji usług turystycznych.
- Rozwój instytucjonalnych form wspierania turystyki oraz pobudzanie inicjatywy lokalnej.
- Rozwój agroturystyki : pobyty rodzinne, kameralne na wsi – stworzenie wysokiej jakości świadczonych usług, zwiększenie atrakcyjności pobytu na wsi.
- Rozwój turystyka kwalifikowana (rowerowa, piesza, stanice i spływy kajakowe, wędkarstwo).
- Wspieranie inicjatyw kulturalnych
- Wzbogacenie oferty atrakcji i imprez kulturalnych (sportowych, muzycznych)
- Ogólna oferta inwestycyjna-ściśle określona z programem rozwoju turystyki

Kierunki działania:

Jednym z głównych kierunków rozwoju gminy jest wykorzystanie jej naturalnych walorów , a przyszłe inwestycje powinny to przyspieszyć. Ostatnio wybudowany zbiornik „Topiołki" oraz planowana budowa zbiornika „Ćmielów" , jak również malownicze dorzecze Kamiennej umożliwi rozwój turystyki i wykorzystanie walorów przyrodniczych , np. do wędrówek pieszych i konnych, wędkowania i spływów kajakowych. Planowana jest budowa przystani kajakowych wraz z wypożyczalnią sprzętu w kilku atrakcyjnych miejscowościach wzdłuż całego odcinka rzeki na terenie gminy , a docelowo połączenie z sąsiednim Bałtowem.
Aktywny wypoczynek umożliwia mieszkańcom Ćmielowa i sąsiednich gmin stadion miejski , który położony jest w kompleksie leśnym. Jest to obiekt sportowo – rekreacyjny, przyciągający miłośników czynnego wypoczynku oraz zawodowego sportu.
Planuje się tam budowę pola namiotowego wraz z pełnym zapleczem.
W miejscowościach Podgodzie i Smyków znajdują się atrakcyjne miejsca dla miłośników górskich wspinaczek oraz baza noclegowo – gastronomiczna. Gmina posiada dogodne połączenia komunikacyjne (autobusowe i kolejowe) , a w odległości 10 km znajduje się siedziba

Starostwa Powiatowego , gdzie można skorzystać z usług hotelarskich i gastronomicznych o wysokim standardzie.

Walory wpływające na rozwój turystyki :

Gmina posiada duże kompleksy leśne i dysponuje gruntami oraz obiektami, które odda do dyspozycji inwestorów na bardzo korzystnych warunkach. Możliwe będzie zastosowanie kilkuletnich ulg w podatku od nieruchomości. Tereny są uzbrojone w infrastrukturę techniczną : własne ujęcie wodne, modernizowana w ostatnich latach sieć dróg lokalnych ; stopień zwodociągowania (90%) , gazyfikacji(70%), telefonizacja(90%) , kanalizacja – w trakcie realizacji.

Pożądane inwestycje infrastruktury turystycznej

- Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika „Topiołki" , a w przyszłości zbiornika „Ćmielów – Podgrodzie" (pola namiotowa , baza noclegowo – gastronomiczna) oraz terenu w miejscowościach w dorzeczu rzeki Kamienna (przystanie kajakowe, wypożyczalnie sprzętu, baza turystyczna) ,
- Zagospodarowanie ruin czternastowiecznego zamku w Ćmielowie oraz kompleksu budynków dawnej , z początku XX wieku , gorzelni w Rudzie Kościelnej ,
- Zagospodarowanie terenu stadionu miejskiego w Ćmielowie (pola biwakowe, poszerzenie bazy sportowo – rekreacyjnej, możliwość wykorzystania znajdującego się tam obiektu gastronomicznego)

5.4 PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH.

Cele priorytetowe to :

- Poprawa warunków życia i pracy mieszkańców wsi:
- Rozbudowa infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich:
  - budowa sieci kanalizacyjnej;
  - modernizacja sieci wodociągowej,
  - racjonalna gospodarka odpadami stałymi i płynnymi;
  - telefonizacja wsi;
  - gazyfikacja wsi;
  - alternatywne źródła energii w stosunku do węgla i gazu;
  - modernizacja oświetlenia wiejskiego;
  - wyznaczenie terenów inwestycyjnych;
  - budowa i modernizacja sieci lokalnych dróg.

- Poprawa infrastruktury społecznej:
  - działania na rzecz poprawy stanu oświaty na wsi;
  - aktywizacja lokalnych środowisk;
- Zwiększanie konkurencyjności regionalnego rolnictwa , m. in. przez :
  - stymulowanie rozwój przemysłu przetwórstwa rolno-spożywczego;

- Wzmocnienie roli producentów na lokalnym rynku produktów rolnych przez :
  - wspieranie grup producentów rolnych;
  - wspieranie rozwoju rynku rolnego;

- wspieranie organizacji zajmującej się promocją produktów rolno- spożywczych;
- wspieranie usług doradczych, finansowych i zarządczych służących poprawie pozycji producentów rolnych na rynku towarów rolnych;
- wspieranie inwestycji służących ochronie środowiska;
- wsparcie zalesiania gruntów ornych;
- dofinansowanie działalności szkoleniowej i pokazowej.

- Ochrona środowiska naturalnego:
  - upowszechnianie proekologicznego rolnictwa przyjaznego dla środowiska;
  - zagospodarowanie gruntów marginalnych, w tym zalesianie gruntów o niskiej przydatności rolniczej;
  - edukacja proekologiczna;
  - ochrona i promocja twórczości ludowej, kultywacja tradycji i obrzędów charakterystycznych dla rejonu.
- Poprawa poziomu prowadzenia działalności gospodarczej
  - tworzenie warunków dla rozwoju pozarolniczej i rolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.
- Poprawa struktury obszarowej gospodarstw

Rezultaty wynikające z programu rozwoju obszarów wiejskich

Oczekiwane rezultaty:

- zwiększenie zatrudnienia poza rolnictwem, przy jednoczesnym zmniejszeniu zatrudnienia w rolnictwie;
- poprawa kształcenia ludności wiejskiej, co umożliwi efektywną pracę w rolnictwie lub zatrudnienie poza rolnictwem;
- poprawa sytuacji ekonomicznej obszarów wiejskich, przez co staną się one korzystnymi terenami inwestycyjnymi;
- organizacyjno-ekonomiczne powiązania producentów rolnych z rynkiem produktów rolno-spożywczych;
- ochrona zasobów krajobrazu i środowiska naturalnego, w tym przyrodniczego, wraz z ich dziedzictwem kulturowym;
- poprawa infrastruktury technicznej i społecznej na wsi spowoduje zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich, jako terenów pod zabudowę mieszkaniową i prowadzenia działalności gospodarczej.

Realizacja tak założonych celów nie będzie łatwa, może napotkać na swojej drodze wiele problemów merytorycznych i technicznych. Głównym czynnikiem ograniczającym realizację planów rozwoju w czasie jest brak kapitału niezbędnego dla wprowadzenia istotnych zmian gospodarczych.

5.5 PROGRAM ROZWOJU MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW.

Charakterystyka ogólna

Głównym motorem powodującym rozwój gospodarczy są inwestycje, szczególnie produkcyjne i usługowe, których realizacja przyczynia się do ożywienia rynku pracy zarówno w trakcie realizowania inwestycji jak i po uruchomieniu w nich produkcji.

Dalszym następstwem tych działań jest wzrost dochodów ludności, który przyczynia się do dobrobytu gminy i w konsekwencji całego państwa.

Ożywienie inwestycyjne uzależnione jest głównie od zasobów finansowych jakimi dysponują podmioty gospodarcze oraz od sprzyjającej polityki państwa.
Władze gminy w ramach swoich kompetencji mogą stwarzać optymalne warunki do realizacji inwestycji dla podmiotów lokalnych, krajowych oraz zagranicznych.
Ze względu na brak dużego kapitału do realizacji większości przedsięwzięć występuje duży potencjał rozwoju małych przedsiębiorstw.
Mniejsze zaangażowanie kapitału w nową firmę daje podstawy do rozwoju drobnych przedsiębiorstw, których zaletami są:

- szybkie przystosowanie produkcji do zmieniającego się zapotrzebowania na rynku;
- odpowiedzialność przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych;
- umiejętność sprzedaży własnego wyrobu, połączone z marketingowym podejściem do klienta i jego potrzeb.

Główną przeszkodą dla rozwoju przedsiębiorczości, szczególnie powstawania nowych przedsiębiorstw jest bariera środków finansowych .
Niezbędna jest pomoc instytucji wspomagających przedsięwzięcia przyczyniające się do ożywienia gospodarczego.

Celem tych działań powinno być między innymi :

- skrócenie przedsiębiorstwom i innym instytucjom dróg biurokratycznych po to, by mogły się skoncentrować na swych pierwotnych zadaniach;
- odciążenie finansowe, zwłaszcza w okresie powstawania firmy;
- pomoc w zakresie marketingu.

Zadaniem wspomagania gospodarczego jest tworzenie warunków do powstawania nowych przedsiębiorstw. Chodzi tu głównie o utworzenie korzystnego klimatu dla inwestycji oraz prowadzenie działań koordynacyjnych i organizatorskich. Ważnym elementem sprzyjającym rozwojowi gospodarczemu jest stosowanie nowoczesnych technologii , mających wpływ na proces produkcji oraz na jakość i atrakcyjność wyrobów , co powoduje zwiększenie ich popytu na rynku.
Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw mający na celu wzrost produkcji i zatrudnienia poprzez pobudzanie lokalnej gospodarki przewidziany jest za pomocą następujących metod :

- współpraca z instytucjami zapewniającymi pełną informację i obsługę osobie starającej się założyć nową firmę;
- utworzenie centrum pomocy małym firmom (bądź współpraca z takimi ośrodkami na szczeblu powiatu lub województwa – np. ośrodki wspierania biznesu), szczególnie narażonym na niebezpieczeństwa wynikające z niestabilności rynku;
- wspomaganie prowadzenia marketingu zbiorowego, poprzez inicjowanie współpracy małych przedsiębiorstw i udzielenie pomocy w uzyskiwaniu kontraktów oraz pomoc w zakresie eksportu produkcji i usług.
- przekazywanie informacji o programach pomocowych UE służących rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw.

5.6 PROGRAM PROMOCJI GMINY

Wiadomości ogólne
Mówiąc o promocji wiele osób ma na myśli przede wszystkim reklamę. Nie jest to słuszne, gdyż reklama stanowi jedynie część ogółu działań promocyjnych. Jednym z najistotniejszych jej elementów jest zaplanowany i stały wysiłek do utworzenia dobrych stosunków pomiędzy gminą a regionem oraz potencjalnymi inwestorami (Public Relations).

Charakterystyka poszczególnych elementów promocji

5.6.1. Public Relations

Istota Public Relations to komunikacja i przepływ informacji. W naszym przypadku Public Relations to zaplanowany i stały wysiłek zmierzający do utworzenia dobrych stosunków pomiędzy Gminą a potencjalnymi inwestorami. Miejscowe władze muszą wykazywać daleko idącą inicjatywę w wykorzystywaniu lokalnych osiągnięć dla promocji Gmin i Powiatu w ramach procesu Public Relations. Jest to zadanie trudne, wymagające starannego planowania działań zmierzających do systematycznego oddziaływania na ściśle określone grupy społeczne.
Bardzo istotną częścią składową promocji jest czynne uczestnictwo w wystawach i targach. Lokalne władze(powiat i gminy) powinny stworzyć listę imprez, w których uczestnictwo można wykorzystać do efektywnej promocji Gminy i Powiatu. Stwarza to możliwości wszechstronnego zaprezentowania się nie tylko na forum lokalnym, ale i ogólnopolskim. Udział w targach i wystawach to także szansa nawiązania kontaktów, które trudno byłoby nawiązać w inny sposób.

5.6.2. Sponsorowanie

Stosowanie powyższego narzędzia musi być dokładnie przemyślane. Gmina lub region nie powinny samodzielnie organizować i sponsorować większych imprez ze względu na szczupłość posiadanych środków finansowych. Należy dążyć do przejęcia roli koordynatora sponsorowanej imprezy lub wydarzenia i zaangażować głównie zasoby logistyczne gminy. Główny ciężar finansowy powinien spoczywać na pozostałych sponsorach, przede wszystkim największych firmach działających na obszarze Gminy i Powiatu.

5.6.3. Technika FAB

FAB to najważniejsza technika, którą należy zastosować przy tworzeniu materiałów promocyjnych. Oto jej podstawowe elementy:
Features (cechy) Mocne strony gminy/powiatu oraz jej potencjalne możliwości;
Advantages (przewagi) Zaznaczenie przewagi gminy/powiatu nad konkurentami, zachęcające do ulokowania bezpośrednich inwestycji na naszym obszarze;
Benefits (korzyści) Konkretne korzyści, jakie odniesie inwestor, jeżeli zdecyduje się na realizację inwestycji w naszym powiecie / gminie. Zazwyczaj policzalne.

Stosując się do powyższych zasad wskazane jest stworzenie Punktu Promocji i Rozwoju Gminy, wydanie materiałów promocyjnych związanych z rozwojem turystyki, informacjami branżowymi dotyczącymi rozwoju gospodarczego gminy poprzez oferty inwestycyjne dla potencjalnych inwestorów.

VI. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW

6.1.Projekty i zadania inwestycyjne planowane do realizacji w okresie 2007 – 2013.

Przedstawiona poniżej lista zadań w poszczególnych priorytetach i działaniach ma charakter „otwarty" i wynika z potrzeb zidentyfikowanych na etapie realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów oraz Planu Rozwoju Lokalnego”.

Przedstawione zadania ułożono wg przyjętej kolejności ważności ich wdrażania związanej z wpływem ich realizacji na cele przyjęte w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów oraz w założeniach. W szczególności uwzględniono zadania planowane do współfinansowane ze środków zewnętrznych.

6.1.1. Program rozwoju infrastruktury społecznej:

Cele:

- poprawa stanu oświaty
- „powszechna" edukacja, zwłaszcza dzieci i młodzieży, w zakresie informatyki i znajomości języków obcych.
- organizowanie przedsięwzięć w zakresie aktywizowania społecznego na rzecz poprawy sytuacji materialnej – ze szczególnym uwzględnieniem kobiet
- rozwój edukacji ekologicznej (propagowanie i edukacja prowadzona w szkołach z zakresu ochrony środowiska naturalnego od najmłodszych lat)
- jak najefektywniejsze współdziałanie podmiotów czynnych w sferze pomocy społecznej,
- rozwój i wspieranie wolontariatu (organizacji pozarządowych aktywnych w dziedzinie pomocy społecznej).

Lp.	Nazwa projektu lub zadania	Instytucja wdrażająca
1	Modernizacja szkół w zakresie wyposażenia w nowoczesne środki techniczne i pomoce dydaktyczne, w tym pracownie komputerowe z powszechnym dostępem do Internetu	Samorząd gminny, stowarzyszenia obywateli,
2	Modernizacja i budowa obiektów sportowych	Samorząd gminny, stowarzyszenia sportowe, organizacje non-profit.
3	Opracowanie Gminnego Kalendarza Imprez z uwzględnieniem lokalnych inicjatyw wiejskich	Samorząd gminny.
4	Modernizacja i remont budynków szkolnych	Samorząd gminny i powiatowy.
5	Poprawa stanu obiektów służących realizacji celów pomocy społecznej	Samorząd gminny.

Lp.	Nazwa planowanego działania	Zgodność z p.z.g.	Harmonogram realizacji	Oczekiwany rezultat	Podmioty wdrażające	Nakłady do poniesienia
1.	Budowa hali gimnastycznej z zapleczem i łącznikiem na terenie Szkoły Podstawowej i gimnazjum w Ćmielowie	Tak	2007-2010	Budowa hali gimnastycznej opow. użytkowej 1955,63m2, kubatura 15000 m3	gmina,	4 350 480,55 w tym 75% RPO

6.2. Program rozwoju infrastruktury technicznej :

6.2.1. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA (DROGOWA)

Cele:

- poprawa stanu dróg i mostów na terenie gminy poprzez ich odnowę i modernizację
- budowa parkingów zbiorczych na terenie Ćmielowa oraz w miejscach atrakcyjnych turystycznie
- budowa chodników i tras rowerowych.

Lp.	Nazwa planowanego działania	Zgodność z p.z.g.	Harmonogram realizacji	Oczekiwany rezultat	Podmioty wdrażające	Nakłady do poniesienia
1.	Przebudowa drogi gminnej Krzczonowice - Glinka	Tak	2008-2010	Wykonanie 2201 mb drogi asfaltowej	gmina,	1.075000zł. w tym 75% RPO
2	Budowa ulicy Kolejowej w Ćmielowie (łącznika ul. Zanikowej z ul. Kolejową)	Tak	2008	Wykonanie 67 1,80 mb ulicy asfaltowej	gmina	1 477 185zł.w tym 75% RPO
3	Budowa obwodnicy Ćmielowa		2007-2015			Brak danych etap projektowy

6.2.2. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Rozwój lokalnych systemów wodno-kanalizacyjnych

Cele:

- poprawa warunków życia mieszkańców,
- podwyższenie atrakcyjności lokalizacyjnej miejscowości, zwłaszcza wiejskich,
- ograniczenie zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego (gruntu, wód).
- budowa indywidualnych oczyszczalni przyzagrodowych na terenach nieprzewidzianych do skanalizowania

Jednym z podstawowych kierunków działań zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców regionu jest kontynuacja zagospodarowywania regionu w instalacje zaopatrzenia w dobrą wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków.
Działania inwestycyjno-modernizacyjne w tym zakresie mają znaczenia dla zdrowia ludności, stanu środowiska przyrodniczego, podnoszą atrakcyjność lokalizacyjną miejscowości.

Lp.	Nazwa planowanego działania	Zgodność z p. z. g.	Harmonogram realizacji	Oczekiwany rezultat	Podmioty wdrażające	Nakłady do poniesienia
1.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w gminnie Ćmielów, w m. Brzóstowa, Ćmielów, Grójec i Piaski Brzóstowskie o łącznej dł. 23,15km	Tak	2008-2011	Ogółem 23,15km sieci i 7 szt. przepompowni ścieków	gmina	12.660.000,00zł w tym: 85%FS, 15% środki włas
2	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Ćmielów, odcinek Oś. Wióry -P7	Tak	2007	Budowa sieci kanalizacyjnej o dł. 360mb	gmina	220.500,00 100% gmina
3	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Ćmielów odcinek: ul. Zaciszna		2007	Budowa sieci kanalizacyjnej o dł. 360mb	gmina	bd

3	Budowę sieci wodociągowej w m. Glinka	Tak	2008	Budowa wodociągu oØ110odł. 1670mb wraz z przyłączami o Ø 32 i dł. cał. 148mb (7 szt.)	gmina	bd
6	Budowę sieci wodociągowej w m. Grójec Kol. (Krasków)	Tak	2009	Budowa wodociągu odł.	gmina	Bd.
7	Przygotowanie się do budowy sieci kanalizacyjnej w pozostałych miejscowościach nieskanalizowanych	Tak	2008-2010	Wykonanie dokumentacji PT	gmina	Bd.

6.2.3. GOSPODARKA ODPADAMI I INNE PROGRAMY DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA

a. Poprawa lokalnej gospodarki odpadami

Cele:

- uporządkowanie dziedziny związanej z: gromadzeniem, składowaniem i utylizacją odpadów ,
- selektywna zbiórka odpadów (teren całej gminy);
- racjonalna gospodarka odpadami w oparciu o wysypiska międzygminne ;
- sukcesywna likwidacja dzikich wysypisk (teren całej gminy).

Jednym z najważniejszych problemów ekologicznych ostatnich lat jest zagrożenie środowiska odpadami. Wynika to ze stale zwiększającej się ilości odpadów i niewystarczającym ich wykorzystaniem gospodarczym. Stanowią one potencjalne zagrożenie stanu środowiska, zwłaszcza czystości wód powierzchniowych i podziemnych. Porządkowanie gospodarki odpadami winno zmierzać do eliminacji jej negatywnych skutków z przeszłości, zapewniać poprawę warunków życia i stanu środowiska przyrodniczego.

Lp.	Nazwa planowanego działania	Zgodność z p.z.g.	Harmonogram realizacji	Oczekiwany rezultat	Podmioty wdrażające	Nakłady do poniesienia
1.	Program selektywnej zbiórki odpadów na terenie całej gminy	Tak	2007-2008	Uporządkowanie tego segmentu gosp. odpadami	gmina	50.000
2	Likwidacja dzikich wysypisk	Tak	2007-2009	Uporządkowanie tego segmentu gosp. odpadami	gmina	Bd.

b. Ochrona wód

Cele:

- regulacja rzek i zbiorników wodnych
- poprawa stosunków wodnych.

- utworzenie obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 420.

Lp.	Nazwa planowanego działania	Zgodność z p.z.g.	Harmonogram realizacji	Oczekiwany rezultat	Podmioty wdrażając	Nakłady do poniesienia
1.	Budowa zbiornika retencyjno - rekreacyjnego w Ćmielowie		2009-2015	Objętość użyteczna 720tys. m3, pow. zalewu: 36ha	ŚZMiUW w Kielcach, gmina Ćmielów	10 080,00 tys. zł.

c. Ochrona powietrza atmosferycznego

Cele:

- zastępowanie tradycyjnych źródeł energii źródłami czystymi ekologicznie,

Bezwzględnie konieczną jest kontynuacja działań prowadzących do redukcji emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń, zwłaszcza w następstwie upowszechniania wszelkich tzw. ekologicznych sposobów pozyskiwania energii cieplnej.

Lp.	Nazwa planowanego działania	Zgodność z p.z.g.	Harmonogram realizacji	Oczekiwany rezultat	Podmioty wdrażające	Nakłady do poniesienia
1.	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej		2010	bd	Gmina Ćmielów	bd

d. Zachowanie środowiska przyrodniczego i ochrona walorów krajobrazowych

Cele:

- kształtowanie regionalnego systemu ochrony przyrody i krajobrazu,
- ochrona bioróżnorodności przyrody w regionie,

Działania na rzecz ochrony walorów przyrodniczych gminy mają podstawowe znaczenie dla upowszechniania funkcji turystycznej, w szczególności na obszarach wiejskich.

Lp.	**Nazwa planowanego działania**	**Zgodność z p.z.g.**	**Harmonogram realizacji**	**Oczekiwany rezultat**	**Podmioty wdrażające**	**Nakłady do poniesienia**
1.	_____	_____	_____	_____	_____	_____

6.2.4. BILANS ENERGETYCZNY I GAZYFIKACJA

Cele :

- pełna sprawność sieci energetycznej i oświetlenia na terenie gminy,
- uruchamianie nowych źródeł energii, w szczególności źródeł odnawialnych,
- większa dostępność energii gazowej.
- modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne (na terenie całej gminy);

Lp.	Nazwa planowanego działania	Zgodność z p.z.g.	Harmonogram realizacji	Oczekiwany rezultat	Podmioty wdrażające	Nakłady do poniesienia
1.	Modernizacja oświetlenia ulicznego, budowa nowych punktów oświetlenia ulicznego	Tak	2007-2010	Poprawa sprawności oświetlenia i oszczędności wraz z budową nowych punktów	gmina	Brak danych
2.	Budowa gazociągu rozdzielczego w Ćmielowie, oś. Kochanowskiego					bd

6.2.5. TELEKOMUNIKACJA

Cele :

- większa dostępność linii telekomunikacyjnych i telefonii komórkowej ,
- szerzenie łączności faksowej oraz internetowej.

Lp.	Nazwa planowanego działania	Zgodność z p.z.g.	Harmonogram realizacji	Oczekiwany rezultat	Podmioty wdrażając	Nakłady do poniesienia
1.	Zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu w gminie Ćmielów, tereny północne	----------	2012-2015	Podłączenie 720 gospodarstw do szerokopasmowego Internetu	Gmina Ćmielów, firmy telekomunikacyjne	Ok. 3 900 tys. zł., 75% RPO

6.3 Program rozwoju turystyki :

Turystyka znacząca dziedziną gospodarki

Gmina posiada cenne zasoby środowiska przyrodniczego, walory krajoznawcze, bogate dziedzictwo kulturowe. Słabą stroną regionu jest niezadowalający stan zagospodarowania turystycznego i ogólnie niska jakość świadczonych usług. Przewiduje się, że wraz ze wzrostem poziomu życia ludności wzrastać będzie aktywność rekreacyjna mieszkańców regionu, zwiększać się będzie zainteresowanie nim ze strony turystów przyjezdnych.
Pełne wykorzystanie zasobów i walorów dla turystyki, uczynienie z niej znaczącej dziedziny gospodarki, zwłaszcza w wymiarze lokalnym, wymaga licznych przedsięwzięć zmieniających stan obecny w tym zakresie.

6.3.1. Marketing i promocja turystyczna regionu

Cele:

- promocja walorów turystycznych gminy,
- wspieranie rozwoju lokalnych informacji turystycznych
- wspieranie rozwoju turystyki krajoznawczej

Konieczne jest także wydawanie materiałów promocyjnych zarówno w postaci tradycyjnej, jak też elektronicznej. Wydawnictwa w coraz większym stopniu powinny być finansowane przez konkretnych gestorów produktów turystycznych.

Lp.	Nazwa projektu lub zadania	Instytucja wdrażająca
1.	Utworzenie Systemu Informacji Turystycznej i Kulturalnej	Samorząd gminny, samorząd powiatowy, organizacje non – profit
2.	Utworzenie systemu promocji turystyki, w tym agroturystyki	Samorządy gminny, organizacje non-profit,
3.	Opracowanie nowego informatora o gminie Ćmielów	Samorząd gminny, organizacje non-profit.
4.	Opracowanie Gminnego Kalendarza Imprez z uwzględnieniem lokalnych inicjatyw wiejskich	Samorząd gminny.

6.3.2. Podniesienie standardu bazy turystycznej i obsługi ruchu turystycznego.

Cele:

- wyposażenie regionu w obiekty noclegowe, infrastruktury turystycznej i sportowo-kulturalnej (kompleksy rekreacyjne, itp.)
- powstanie podstawowej infrastruktury turystycznej: sanitarnej, komunikacyjnej (parkingi), informacyjnej, gastronomicznej itp.
- wspieranie budowy i modernizacji infrastruktury związanej z komunikacją i ochroną środowiska na terenach sprzyjających rozwojowi turystyki :

Lp.	Nazwa projektu lub zadania	Instytucja wdrażająca
1.	Poprawa stanu infrastruktury komunalnej służącej rozwojowi turystyki	Samorząd gminny, samorząd powiatowy, organizacje non – profit
2.	Urządzanie szlaków turystycznych	Samorząd gminny, organizacje non-profit,
3.	Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy rekreacyjnej- mała infrastruktura turystyczna	Samorząd gminny, organizacje non-profit.
4.	Przygotowanie projektów o charakterze lokalnym i regionalnym, dotyczących wykorzystania w celach turystycznych cieków wodnych	Samorząd gminny.

6.4 <u>Program rozwoju obszarów wiejskich :</u>

6.4.1. Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego, Ochrona dziedzictwa kulturowego

Obszar gminy Ćmielów charakteryzuje się znaczną różnorodnością cech przyrodniczych i kulturowych. Posiadane zasoby i walory środowiska przyrodniczego, zachowane dziedzictwo kultury, stanowią bogactwo tego regionu, są ważnymi wyznacznikami jego atrakcyjności, mocno znaczącymi w ocenach międzyregionalnej konkurencyjności.

a. Ochrona dziedzictwa kulturowego

Cele:

- zachowanie zasobów kultury materialnej w stanie właściwym,

- kultywowanie wszelkich przejawów kultury duchowej mieszkańców

Bogate zasoby dziedzictwa materialnego w regionie wymagają wielkiej troski o ich zachowanie dla następnych pokoleń.

Lp.	Nazwa planowanego działania	Zgodność z p.z.g.	Harmonogram realizacji	Oczekiwany rezultat	Podmioty wdrażając	Nakłady do poniesienia
1.	Budowa kompleksu boisk i placu zabaw w Rudzie Kościelnej		2009	Boiska - szt. 2, plac zabaw wraz z wyposażeniem, parking na 7 miejsc postojowych	gmina	0k. 300.000 zł., W tym SPO...%

b. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Cele:

- maksymalne ograniczenie zrzutu ścieków nie oczyszczonych,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł obszarowych,
- budowa oczyszczalni przyzagrodowych na terenie o rozproszonej zabudowie,
- budowa i modernizacja obiektów małej retencji wód,
- ochrona Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP).

Lp.	**Nazwa planowanego działania**	**Zgodność z p.z.g.**	**Harmonogram realizacji**	**Oczekiwany rezultat**	**Podmioty wdrażające**	**Nakłady do poniesienia**
1.	Wykonanie projektów i pozostałej dokumentacji budowy zbiorników retencyjnych w m. Ćmielów i Podgrodzie	Tak	2005-2006	Wykonanie prac przygotowujących wdrożenie inwestycji do realizacji.	gmina	Brak danych

6.4.2. Wzrost i różnicowanie bazy ekonomicznej obszarów wiejskich.

Dominującym rodzajem działalności gminy pozostaje ciągle rolnictwo, ograniczające się tylko do produkcji surowców rolnych. Brak sektora przetwórczego, niski poziom usług tak dla gospodarki rolnej jak i ludności mieszkającej na wsi odzwierciedla lokalny popyt, generalnie słaby, co jest następstwem niskich dochodów większości mieszkańców wsi. Znaczne bezrobocie jawne, bezrobocie ukryte w gospodarstwach rolnych, nakazują rozwijanie na terenach wiejskich pozarolniczych działów zatrudnienia, lokalizację nierolniczych działalności gospodarczych. Mogą być one związane z produkcją o charakterze przemysłowym, lokalizowaną w miejscowościach wiejskich, mogą być nimi usługi ukierunkowane na potrzeby ludności przyjezdnej – turystów, lub na potrzeby dotychczasowych i nowych rezydentów terenów wiejskich.

a. Tworzenie warunków różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich

Cele:

- zwiększenie atrakcyjności lokalizacyjnej terenów wiejskich,
- zmiana struktury gospodarczej obszarów wiejskich, zwiększenie w niej udziału sektora produkcyjnego pozarolniczego i sektora usługowego,
- zmniejszenie bezrobocia wśród ludności wiejskiej,
- zróżnicowanie źródeł dochodów mieszkańców wsi,
- Działania na rzecz pozyskania alternatywnych lub dodatkowych źródeł dochodu w rolnictwie na terenach wiejskich w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, agroturystyki i turystyki
- Organizacja, pomoc i wsparcie inicjatyw lokowania na terenach wiejskich alternatywnych źródeł energii w postaci: siłowni wiatrowych, elektrowni wodnych, ciepłowni opalanych słomą, olejem rzepakowym lub biogazem.

Lp.	Nazwa planowanego działania	Zgodność z p.z.g.	Harmonogram realizacji	Oczekiwany rezultat	Podmioty wdrażające	Nakłady do poniesienia
1.	_____	_____	_____	_____	_____	_____

b. Rozwój i modernizacja gospodarstw rolnych.
Cele:

- poprawa struktury obszarowej i własnościowej gospodarstw rolnych,
- poprawa jakości produkcji rolnej z dostosowaniem do wymogów sanitarnych i higienicznych Unii Europejskiej,
- specjalizacja produkcji rolnej dla zwiększenia jej konkurencyjności na rynku regionalnym i innych rynkach,
- rozwój rolnictwa tzw. ekologicznego, zwłaszcza na obszarach o wysokich przyrodniczych wartościach,
- możliwe działania to :
  - Wspieranie grup producenckich
  - Szkolenie i doskonalenie rolników w kierunku dostosowania ich gospodarstw do wymagań UE w zakresie produkcji rolnej

6.5 Program rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw :

W programie tym nie jest wymagane załączenie do wniosku Planu Rozwoju Lokalnego.
Cele:

- stworzenie dla nowo powstających MŚP systemu „adaptacji rynkowej” ,
- upowszechnianie pozytywnych doświadczeń krajów Unii Europejskiej w zakresie rozwoju MŚP.

Lp.	Nazwa projektu lub zadania	Instytucja wdrażająca
1.	Tworzenie instytucji stymulujących rozwój przedsiębiorczości na obszarze gmin i powiatów	Samorząd gminny, organizacje non-profit, przedsiębiorcy.
2.	Nawiązanie kontaktów w celu przygotowania działań do współpracy w ramach INTERREG	Samorząd gminny, organizacje non-profit, przedsiębiorcy.

Program promocji gminy :

W programie tym nie jest wymagane załączenie do wniosku Planu Rozwoju Lokalnego.

Lp.	Nazwa projektu lub zadania	Instytucja wdrażająca
1.	Wydanie nowego przewodnika o gminie Ćmielów	Samorząd gminny, stowarzyszenia non-profit,
2.	Nawiązanie kontaktów w celu przygotowania działań do współpracy w ramach INTERREG	Samorząd gminny, organizacje non-profit,

VII. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANIAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY/ POWIATU/ WOJEWÓDZTWA.

7.1. Spójność projektów i/lub zadań inwestycyjnych z priorytetami zawartymi w strategiach gminy/powiatu/województwa.

Główne założenia z poszczególnych strategii szczegółowo omówiono w Planie Rozwoju Lokalnego rozdział : III. CZYNNIKI KLUCZOWE DLA REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY ĆMIELÓW.
Można wyciągnąć wniosek ,że zadanie priorytetowe o którego współfinansowanie będzie się ubiegać Miasto i Gmina Ćmielów , m. in. budowa systemu kanalizacji sanitarnej , znajduje się wśród głównych działań również na szczeblu powiatu Ostrowieckiego i Województwa Świętokrzyskiego.
Dalsze punktu omawiają wyłącznie powiązania projektów z innymi lokalnymi i regionalnymi działaniami dotyczących następujących zagadnień :

- „Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Ćmielowie , Brzóstowej , Grójcu i Piaskach Brzóstowskich -
Etap II”
- „Budowa hali gimnastycznej z zapleczem i łącznikiem na terenie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w
Ćmielowie”
- „Przebudowa drogi gminnej Krzczonowice – Glinka”
- "Budowa ulicy Kolejowej w Ćmielowie”

Ta część Planu Rozwoju Lokalnego zostanie rozszerzono w przypadku składania przez Miasto i Gminę Ćmielów innych wniosków o finansowanie z dostępnych Programów Unii Europejskiej.

7.2. Spójność projektu z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Miasto i Gmina Ćmielów znajdują się w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków – pod poz.44 w ramach aglomeracji : Ostrowiec Św. w załączniku 1.1. , który przedstawia sposób dostosowanie systemu kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków tych aglomeracji do wymogów Prawa Wodnego i traktatu Akcesyjnego

7.3. Spójność projektów z programami operacyjnymi zawartymi w Strategii Województwa Świętokrzyskiego.

W dziale 6.2. Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020: „Cele warunkujące, priorytety i programy wojewódzkie" wśród głównych celów i priorytetów strategii znalazły się :

1. Cel 3 Priorytet 1 „Tworzenie warunków rozwoju turystyki, sportu i rekreacji"(w tym : modernizacja i rozbudowa baz sportowo – rekreacyjnych),
2. Cel 3 Priorytet 3 „Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie systemów ekologicznych" (w tym : rozwój regionalnego systemu małej retencji wodnej),
3. Cel 5 Priorytet 2 „Podnoszenie standardów i stworzenie spójnego układu komunikacyjnego oraz gospodarki przestrzennej stymulującej rozwój regionu" (w tym : radykalna poprawa stanu dróg wszystkich kategorii oraz zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego)
4. Cel 5 Priorytet 4 „Rozwój komunalnej infrastruktury ochrony środowiska" (w tym : budowa, rozbudowa i modernizacja wodociągów, kanalizacji i systemów oczyszczania ścieków).

7.4. Spójność projektu z programami operacyjnymi zawartymi w „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do 2020 roku " i innym dokumentami programowymi.

W obszarze strategicznym pn. : „Ekologia"(11.1.) powiatu ostrowieckiego zwrócono uwagę na duże znaczenie ochrony środowiska naturalnego oraz związanym z tym rozwojem infrastruktury technicznej i komunalnej. Wśród głównych celów wymieniono „ Zintegrowane działania w dziedzinie gospodarki wodno – ściekowej" (w tym : Budowa i rozbudowa infrastruktury kanalizacji sanitarnej na terenie gmin powiatu)
O obszarze tym wśród priorytetów wskazano zasadność budowy zbiorników małej retencji jako elementu minimalizacji i przeciwdziałania występowaniu klęsk żywiołowych.
Wspólnie ze miejscowym Starostwem Powiatowym Miasto Ostrowiec Świętokrzyski , Miasto i Gmina Ćmielów , Miast i Gmina Kunów i Gmina Bodzechów opracowały : **„Koncepcję programową kanalizacji sanitarnej dla powiatu ostrowieckiego"**.
Koncepcja ta zakłada przesyłanie ścieków do oczyszczalni ścieków w Ostrowcu Św., co jednocześnie spowoduje bardziej ekonomiczne wykorzystanie jej mocy i pojemności technologicznej. Stwierdzono tam również ,że jest to priorytetowe zadania dla rozwoju regionu.
W obszarze strategicznym pn. : „Infrastruktura "(11.3.) znalazł się następujące priorytety :
„Budowa i rozbudowa infrastruktury drogowej i komunikacyjnej"(w tym : Budowa i rozbudowa dróg , Budowa i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej - chodniki, oświetlenie, kanalizacja deszczowa);
„Rozwój i rozbudowa infrastruktury technicznej z uwzględnieniem nowoczesnych technologii"(w tym : Rozbudowa sieci wodociągowych, kanalizacyjnych i gazociągowych na terenie gmin powiatu.);
Budowa i przebudowa infrastruktury oświatowej i sportowej (w tym : Realizacja Programu Budowy Obiektów Sportowych);
W obszarze strategicznym pn.:„Infrastruktura "(11.3.) znalazł się następujące cele pierwszorzędne:
Tworzyć warunki do poprawy stanu infrastruktury komunikacyjnej.(w tym : Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych w oparciu o środki z funduszy strukturalnych UE)
Pozostałe priorytety , jak i cele pierwszorzędne i drugorzędne są w większej części spójne z kierunkami działań wynikającymi z Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów.

7.5. Spójność projektu z zamierzeniami projektowymi sąsiednich gmin , realizowanych na szczeblu powiatu ostrowieckiego.

Sąsiednie gminy z powiatu ostrowieckiego (Bodzechów, Kunów , Ostrowiec Św.)realizują bądź przygotowują do realizacji wnioski na zadania spójne z projektami przygotowywanym aktualnie przez Miasto i Gminę Ćmielów (m. in. : rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej w powiecie ostrowieckim).

7.6. Spójność projektu z innymi zamierzeniami – projektami i zadaniami – realizowanymi przez Miasto i Gminę Ćmielów.

Realizacja projektu ma na celu wzrost atrakcyjności terenów gminy dla potencjalnych inwestorów, poprawę stanu sanitarnego, ochronę wód powierzchniowych i podziemnych przed skażeniami bytowo – gospodarczymi (w tym ochrona znajdującego się na obszarze gminy Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 420), stworzenie wizerunku gminy przyjaznej środowiska i dla swoich mieszkańców oraz rozwój obszarów wiejskich. Powyższe dotyczy również projektów drogowych oraz budowy hali sportowej pod potrzeby lokalnej społeczności.
W związku z powyższym realizacja tego projektu bezpośrednio wpływa na działania zawarte w innych Programach Operacyjnych , tj. :

I. Program rozwoju infrastruktury społecznej;
II. Program rozwoju infrastruktury technicznej;
III. Program rozwoju turystyki;
IV. Program rozwoju obszarów wiejskich;
V. Program rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw;
VI. Program promocji gminy.

VIII. PLAN FINANSOWY NA LATA 2007 – 20013 :

Źródła finansowania planu rozwoju lokalnego w latach 2007 – 2013

Zadanie /program inwestycyjny pn. : "Budowa hali gimnastycznej z zapleczem i łącznikiem na terenie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Ćmielowie" :

Zbiorcze zestawienie kosztów dla inwestycji/Projektu pn.:
"Budowa hali gimnastycznej z zapleczem i łącznikiem na terenie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Ćmielowie"

Lp.	Pozycja kosztowa	Wyliczenie kosztów/ sposób	koszt brutto	termin realizacji w kw.			
				2006	2007	2008	2009
1.	projekt		47 580,00	47 580,00			
2.	roboty budowlane	kosztorysy inwestor.	4 205 901,00			3 313 752,15	892 148,85
3.	studium wykonalności inwestycji	ok. 1% kosztorysowej	35 000,00			35 000,00	
4.	aktualizacj kosztorysów	kal. Włas.	4 000,00		1 708,00	2 292,00	
5.	nadzór inwestorski	1% kosztorysowej	42 000,00				42 000,00
6.	promocja	kal. Włas.	15 000,00			5 000,00	10 000,00
RAZEM			**4 349 481,00**	**47 580,00**	**1 708,00**	**3 356 044,15**	**944 148,85**

Projekt przewidzianu do dofinasowania z EFRR w ramach RPO Województwa Świętokrzyskiego

Program:**Regionalny Program Operacyjny Województwa Świetokrzyskiego na lata 2007-2013**

Priorytet: **Oś Priorytetowea 5 - Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport**

Działanie: **5.3. Publiczne inwestycje w sferę dziedzictwa kulturowego, turystyki i sportu oraz działanie**

Działanie **5.2. Podniesienie jakości usług publicznych poprzez wspieranie placówek edukacyjnych.**

Projekt: **Budowa hali gimnastycznej z zapleczem i łącznikiem na terenie szkoły Podstwowej i Gimnazjum w Ćmielowie**

Kategoria interwencji funduszy strukturalnych: **79- Inna infrastruktura społeczna**

Poziom dofinasowania: max. 75% k.k. według komunikatu

Planowane dofinansowanie w kwocie: **3.226.425,75zł.**

Zadanie /program inwestycyjny pn. : "Budowa wodociągu rozdzielczego wraz z przyłączami w miejscowości Glinka " :

Zbiorcze zestawienie kosztów dla inwestycji/projektu pn.:
"Budowa wodociagu rozdzielczego wraz z przyłaczami w gminie Ćmielów, w m. Glinka"

Lp.	Pozycja kosztowa	Wyliczenie kosztów/ sposób	koszt brutto	termin realizacji w kw.		
				2006	2007	2008
1.	projekt techniczny + dok. Przet.		7 978,80		7 978,80	
2.	Roboty budowlane	kosztorys inwestor.	900 000,00			900 000,00
3.	studium wykonalności inwestycji	kal. Własna	20 000,00			20 000,00
4.	aktualizacj kosztorysu inwewst.	kal. Włas.	2 000,00			2 000,00
5.	nadzór inwestorski	ok. 1% kosztorysowej	8 000,00			8 000,00
6.	promocja	kal. Włas.	5 000,00			5 000,00
RAZEM			**942 978,80**	**0,00**	**7 978,80**	**935 000,00**

Projekt przeznaczony do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013
Program:**Regionalny Program Operacyjny Województwa Świetokrzyskiego na lata 2007-2013**
Priorytet: **Oś Priorytetowa 4 - Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej**
Działanie: 4**.2. Rozwój systemów lokalnej infrastruktury środowiska i energetycznej**
Projekt: Budowa wodociagu rodzielczego wraz z przyłączami w gminie Ćmielów w m. Glinka
Kategoria interwencji funduszy strukturalnych: 45**- Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną**
Poziom dofinasowania: max. 60**% k.k.**
Kwota wnioskowana: **565.787,28**

koszt nieokreslony na dzień dzisiejszy

Zadanie /program inwestycyjny pn. : "Budowa ulicy Kolejowej w Ćmielowie" :

Zbiorcze zestawienie kosztów dla inwestycji/projektu pn.:
"Budowa ulicy Kolejowej w Ćmielowie"

Lp.	Pozycja kosztowa	Wyliczenie kosztów/ sposób	koszt brutto	termin realizacji			
				2006	2007	2008	2009
1.	projekt techniczny		8 000,00	8 000,00			
2.	Roboty budowlane	kosztorys inwestor.	1 414 185,00			645 733,85	768 451,15
3.	studium wykonalności inwestycji	kal. Własna	35 000,00			35 000,00	
4.	aktualizacj kosztorysu inwewst.	kal. Włas.	5 000,00		1 000,00	4 000,00	
5.	nadzór inwestorski	ok. 1% kosztorysowej	14 000,00				14 000,00
6.	promocja	kal. Włas.	5 000,00			2 500,00	2 500,00
RAZEM			**1 481 185,00**	**8 000,00**	**1 000,00**	**687 233,85**	**784 951,15**

Projekt przewidziany do realizacji przy współudziale środków pochodzacych z Unii Europejskiej w ramach ROP
Program:**Regionalny Program Operacyjny Województwa Świetokrzyskiego na lata 2007-2013**
Priorytet: **Oś Priorytetowa 3 - Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu**
Działanie: **3.2. Rozwój systemów lokalnej infrastruktury komunikacyjnej**
Projekt: **Budowa ulicy Kolejowej w Ćmielowie**
Kategoria interwencji funduszy strukturalnych: **23- Drogi regionalne i lokalne**
Poziom dofinasowania: **max. 75% k.k. zgodnie z komunikatem**
Kwota wnioskowana: **1.104.888,75zł.**

Zadanie /program inwestycyjny pn. : "Przebudowa drogi gminnej Krzczonowice – Glinka " :

Zbiorcze zestawienie kosztów dla inwestycji/projektu pn.:
"Przebudowa drogi gminnej Krzczonowice - Glinka"

Lp.	Pozycja kosztowa	Wyliczenie kosztów/ sposób	koszt brutto	termin realizacji w kw.		
				2006	2007	2008
1.	projekt techniczny + dok. Przet.		8 540,00		8 540,00	
2.	Roboty budowlane	kosztorys inwestor.	1 013 169,00			1 013 169,00
3.	studium wykonalności inwestycji	kal. Własna	35 000,00			35 000,00
4.	aktualizacj kosztorysu inwewst.	kal. Włas.	3 000,00			3 000,00
5.	nadzór inwestorski	ok. 1% kosztorysowej	10 000,00			10 000,00
6.	promocja	kal. Włas.	5 000,00			5 000,00
RAZEM			**1 074 709,00**	**0,00**	**8 540,00**	**1 066 169,00**

Projekt przeznaczony do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013
Program:**Regionalny Program Operacyjny Województwa Świetokrzyskiego na lata 2007-2013**
Priorytet: **Oś Priorytetowa 3 - Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu**
Działanie: **3.2. Rozwój systemów lokalnej infrastruktury komunikacyjnej**
Projekt: **Przebudowa drogi gminnej Krzczonowice - Glinka**
Kategoria interwencji funduszy strukturalnych: **23- Drogi regionalne i lokalne**
Poziom dofinasowania: max. **75% k.k.** zgodnie z komunikatem w zał.
Kwota wnioskowana: **806.031,75zł.** (tj. 0,75*1074709,00)

IX. SYSTEM WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY ĆMIELÓW

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów zostanie zatwierdzony i przyjęty do realizacji uchwała Rady Miejskiej w Ćmielowie.
Odpowiedzialność za wdrożenie Lokalnego Planu Rozwoju spoczywa na Urzędzie Miasta i Gminy oraz innych jednostkach odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań.
Zgodnie z zapisami Ustawy o samorządzie gminnym, samorząd gminny, a w jego imieniu Burmistrz Ćmielowa, odpowiada za inicjowanie, formułowanie i realizację polityki rozwoju gminy, a wiec za programowanie i realizację celów na poziomie gminnym oraz za monitorowanie i nadzór nad całością działań podejmowanych w gminie na rzecz rozwoju.
Rada Miejska określiła główne kierunki polityki rozwoju na poziomie gminnym poprzez uchwalenie strategii rozwoju, programów sektorowych oraz Lokalnego Planu Rozwoju.
Burmistrz Ćmielowa odpowiedzialny jest za działania związane z wdrażaniem Programu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów.
Bezpośrednim wdrożeniem Planu Rozwoju Lokalnego zajmą się pracownicy: Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie, jednostek organizacyjnych Miasta i Gminy Ćmielów oraz jednostek współpracujących z Miastem i Gminą Ćmielów w realizacji zadań.
Do ich obowiązków należy: przygotowanie wniosków aplikacyjnych i wszystkich niezbędnych dokumentów, załączników i pozwoleń, przygotowaniem dokumentacji technicznej projektów, obsługa finansowa projektów, monitorowanie realizacji projektów, składanie sprawozdań z ich realizacji, przygotowanie i umieszczanie informacji promocyjnej UE, promocja działań w mediach.
Realizatorzy zadań są odpowiedzialni za wybór bezpośrednich wykonawców inwestycji oraz dostawców usług i towarów a także za wykonanie zaplanowanych i finansowanych działań niezbędnych do osiągnięcia wyznaczonych celów. Podmioty te odpowiadają również za gromadzenie niezbędnej dokumentacji i danych pozwalających na pełną kontrolę sposobu realizacji projektu.
Podstawowa zasada, na której opierać się będzie zarządzanie lokalnym planem rozwoju jest zasada partnerstwa. Podstawą wdrażania musi być zintegrowane działanie. W realizację zaangażowane zostaną organizacje pozarządowe oraz podmioty zaliczane do sektora niepublicznego.
Aby zapewnić udział społeczny zostaną przeprowadzone działania konsultacyjne i koordynacyjne nad programem z różnymi grupami społecznymi i środowiskiem gospodarczym.
Burmistrz Ćmielowa będzie opiniował i rekomendował Radzie Miejskiej propozycje zmian w dokumentach programowych.
Z dotychczasowych przedsięwzięć składających się na koncepcję systemu zarządzania wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Ćmielów wart nadal wykorzystywać następujące postanowienia :

1. Zbudowanie szczegółowych planów (programów) realizacyjno-wdrożeniowych Planu Rozwoju Lokalnego.
2. Wprowadzenie długookresowego planowania finansowego i inwestycyjnego.
3. Wzmocnienie w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Miasta i Gminy stanowiska ds. rozwoju i promocji gminy.
4. Stosowanie instrumentów ekonomiczno-finansowych, w tym przede wszystkim podatków i opłat lokalnych.
5. Prowadzenie gospodarki gruntami komunalnymi.
6. Prowadzenie działań o charakterze promocyjnym.
7. Zbudowanie systemu informacji o Gminie i monitorowania procesu wdrażania Planu.

8. Współpraca z Liderami Lokalnymi.
9. Dobór źródeł finansowania wspomagających rozwój społeczno-gospodarczy Gminy.

9.1. Stworzenie systemu realizacyjno – wdrożeniowego rozwoju lokalnego gminy Ćmielów

Celem opracowania jest stworzenie systemu realizacyjno-wdrożeniowego do powstałej w 1998 roku „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów" poprzez dostarczenie władzom gminy instrumentów i procedur realizacji celów określonych w tym programie. Na bazie tego systemu podejmuje się decyzje zmierzające do realizacji konkretnych działań rozwojowych.
Plan rozwoju lokalnego obejmuje również opracowanie systemu zarządzania procesem wdrażania i kontroli.
System ten obejmuje monitoring i tworzenie systemu informacyjnego o stanie prac. W szczególności oznaczenie komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za wdrażanie i kontrolę planu oraz jednostek koordynujących wdrażanie poszczególnych programów.
Wstępnie opracowano następujące programów realizacyjno-wdrożeniowe :

- Program rozwoju infrastruktury społecznej (integracji społeczności lokalnej)
- Program rozwoju infrastruktury technicznej
- Program rozwoju turystyki
- Program rozwoju obszarów wiejskich.
- Program rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw
- Program promocji gminy

9.2. Wprowadzenie systemu długoletniego planowania finansowego i inwestycyjnego

Wprowadzenie takiego systemu planowania ma na celu skuteczne i efektywne zarządzanie finansami gminy. Na długoletnie planowanie finansów składają się takie działania, jak:

- długoletnie prognozowanie przychodów i wydatków budżetu gminy,
- opracowanie budżetów zadaniowych (programów inwestycyjnych),
- wprowadzenie procesu hierarchizacji zadań inwestycyjnych,
- planowe, okresowe określanie zdolności kredytowej gminy,
- ocena kondycji finansowej gminy.

Wśród wyżej wymienionych najważniejszą rolę z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Miasta i Gminy Ćmielów ma opracowanie programów inwestycyjnych.
Program inwestycyjny jest narzędziem wieloletniego planowania wykorzystywanym w celu określenia, które projekty inwestycyjne są potrzebne, a także koordynowania procesu finansowania, modernizacji oraz terminów prac, aby uzyskać maksymalne korzyści z nakładów inwestycyjnych. Zgodnie z ustawą o finansach publicznych limity wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne mogą zostać określone w wykazie stanowiącym załącznik do uchwały budżetowej. W załączniku tym Rada Miejska dla każdego programu określa:

- nazwę programu, jego cel i zadania, które będą finansowane z budżetu jednostki samorządu terytorialnego

- jednostkę organizacyjną realizującą program lub koordynującą wykonywanie programu,
- okres realizacji programu i łączne nakłady finansowe,
- wysokość wydatków w roku budżetowym oraz w dwóch kolejnych latach.

Podstawowymi zaletami wprowadzenia wieloletniego planu finansowego jest:

- lepsze powiązanie wydatków inwestycyjnych z długookresowymi celami rozwoju (priorytetami rozwoju),
- ograniczenie strat finansowych i społecznych,
- długofalowa stabilność finansowa gmin,
- lepsza pozycja przetargowa w negocjacjach z instytucjami finansującymi działania inwestycyjne gmin.

9.3. Stanowisko ds. rozwoju i promocji gminy

Realizacja strategii oraz planu rozwoju lokalnego wymaga powołania w ramach struktury urzędu odpowiedniego stanowiska organizacyjnego, przy czym możliwe są trzy modele organizacyjne, które mogą być zastosowane w gminie.
Władze samorządowe mogą zatem:

- Powołać wyspecjalizowane stanowisko organizacyjne, zajmujące się wyłącznie zadaniami związanymi ze wspieraniem rozwoju, przedsiębiorczości, promocją gmin oraz pozyskiwaniem i obsługą inwestorów.
- Nadać istniejącym komórkom dodatkowe zadania związane z rozwojem i wspieraniem przedsiębiorczości.
- Powołać koordynatora ds. rozwoju i wspierania przedsiębiorczości i zatrudniać potrzebnych pracowników na zasadzie kontraktowej.

Stanowisko to powinno utrzymywać stałe kontakty z innymi instytucjami zaangażowanymi w rozwój lokalny, a także z podobnymi instytucjami działającymi na szczeblu regionalnym i centralnym.

9.4. Stosowanie instrumentów ekonomiczno-finansowych

Do narzędzi o charakterze ekonomiczno-finansowym zalicza się przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. W tym przypadku władze lokalne mogą stosować obniżki stawek podatków lokalnych, zwłaszcza podatków od nieruchomości, a także mogą stosować ulgi i zwolnienia z tych podatków. Niekiedy ulgi podatkowe mogą być uwarunkowane np. udziałem nowego przedsiębiorstwa w nakładach inwestycyjnych związanych z rozbudową infrastruktury technicznej. W przypadku dzierżawy lokali komunalnych władze mogą również stosować różnego rodzaju ulgi i zwolnienia z tytułu opłaty dzierżawnej.

9.5. Gospodarka gruntami komunalnymi

Gospodarka gruntami komunalnymi obejmuje z jednej strony tworzenie zasobów gruntów, a z drugiej strony – udostępnianie (zbywanie) gruntów inwestorom. Tworzenie zasobów gruntów polega na nabywaniu przez gminę gruntów od innych właścicieli, regulacji spraw własnościowych w obrębie poszczególnych obszarów, kompleksowym porządkowaniu terenu i

przygotowaniu odpowiedniej infrastruktury. Natomiast działania władz lokalnych związane z udostępnieniem terenów polegają przede wszystkim na stosowaniu ułatwień lokalizacyjnych.

9.6. Promocja

W warunkach gospodarki rynkowej niezbędne jest wytworzenie zainteresowania gminami wśród potencjalnych inwestorów. Temu celowi służą działania o charakterze promocyjnym. W przypadku promowania inwestycji cele szczegółowe promocji można określić jako:

- poprawa ogólnego wizerunku gospodarczego gminy,
- wygenerowanie inwestycji bezpośrednich.

Poprawę ogólnego wizerunku gospodarczego Miasta i Gminy Ćmielów można osiągnąć przy pomocy następujących środków (technik) promocji:

- Reklama w prasie ekonomicznej i finansowej.
- Udział w wystawach i targach.
- Reklama w prasie specjalistycznej, branżowej.
- Organizowanie seminariów informacyjnych dotyczących możliwości inwestycyjnych o tematyce ogólnej (nie wyspecjalizowanych).

9.7. System informacji i monitorowania procesu wdrażania PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Podstawą skutecznego wdrożenia planu rozwoju lokalnego gminy jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na jej terenie.
Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w planie i strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów.
Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji Planu Rozwoju Lokalnego oraz Strategii Rozwoju Gminy są wyznaczone cele strategiczne.
Wzmiankowana Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów powstała w czerwcu 1998 roku stała się po części nieaktualna na skutek zmian w diagnozie stanu Miasta i Gminy , a zwłaszcza : likwidacja województwa tarnobrzeskiego , powstaniu powiatu ostrowieckiego , brak nawiązania do integracji z Unię Europejską.

Plan Rozwoju Lokalnego wyszedł naprzeciw przedstawionym w strategii celom i zadaniom , wprowadzając również szczegółowy opis nowych rozwiązań.

Wskaźniki monitoringu mogą być opisane i przeanalizowane przy użyciu zestawów mierników ilościowych i jakościowych umożliwiających ocenę ex ante i ex post podjętych działań. Pierwszą próbą stworzenia takiego właśnie systemu monitoringu *przedstawiono poniżej.*

PROPONOWANY UKŁAD MONITOROWANIA STRATEGII ORAZ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA I GMINY ĆMIELÓW

Założenia ogólne

Wskaźniki monitoringu są definiowane na czterech zasadniczych poziomach:
Wskaźniki wkładu odnoszą się do zasobów zaangażowanych przez beneficjenta w trakcie wdrażania danego zadania (działania, priorytetu). Chociaż najczęściej wkład odnosi się do środków finansowych, obejmuje on również zasoby ludzkie, materialne czy też organizacyjne,

zaangażowane na kolejnych etapach wdrażania. Większość z tych wskaźników można skwantyfikować w ramach systemu monitoringu. W odniesieniu do strony finansowej są to wskaźniki wykorzystywane do finansowego monitorowania postępu wdrażania. Monitoring finansowy odbywa się poprzez porównanie dokonywanych płatności z zobowiązaniami. Wskaźniki pozafinansowe obejmują np. liczbę osób lub organizacji zaangażowanych we wdrażanie projektu.

Wskaźniki produktu odnoszą się do konkretnych przedsięwzięć przeprowadzanych w ramach danego zadania. Innymi słowy, opisują one wszystkie produkty materialne i usługi, które otrzymuje beneficjent w trakcie realizacji zadania (działania, priorytetu) ze środków finansowych przeznaczonych na dane zadanie (działanie, priorytet). Mierzone są w jednostkach fizycznych lub finansowych (np. długość zbudowanej drogi, ilość MSP, które uzyskały pomoc doradczą, średnia wielkość przyznanego grantu).

Wskaźniki rezultatu są związane z bezpośrednimi i natychmiastowymi efektami zadania (działania, priorytetu). Dostarczają informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia zadania (działania, priorytetu) u bezpośrednich beneficjentów pomocy. Takie wskaźniki mogą przybierać formę wskaźników fizycznych (skrócenie czasu podróży, zmniejszenie zanieczyszczeń przedostających się do środowiska, liczba nowych stanowisk pracy) lub finansowych (wielkość zainwestowanego kapitału prywatnego, zmniejszenie kosztów transportu, obniżenie cen połączeń telefonicznych itp.)

Wskaźniki oddziaływania odnoszą się do konsekwencji danego zadania (działania, priorytetu), wykraczających poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Pomiar tego typu oddziaływania jest dość skomplikowany, a jasne relacje przyczynowe są często trudne do ustalenia. Pomiar oddziaływania odbywa się na dwóch poziomach: bezpośrednich beneficjentów oraz osób i organizacji pozostających poza bezpośrednim oddziaływaniem zadania. W pierwszym przypadku dokonuje się pomiarów oddziaływania zadania w miejscu jego realizacji w jakimś czasie po jego zakończeniu. Przykładami wskaźników mogą być np. wielkość natężenia ruchu w rok po oddaniu drogi do użytku, ilość nowych miejsc pracy stworzonych 12 miesięcy po zakończeniu programu wsparcia MSP.

Wskaźniki wykorzystywane dla monitorowania winny dodatkowo spełniać następujące warunki:

1. *Trafności* – wskaźnik winien być dostosowany do charakteru priorytetu (działania, zadania) oraz oczekiwanych efektów związanych z jego realizacją
2. *Mierzalności* – każdy wskaźnik winien być wyrażony w wartościach liczbowych, co umożliwia jego weryfikację po zakończeniu wdrażania
3. *Wiarygodności* – wskaźnik winien być zdefiniowany w taki sposób, aby jego ewentualna weryfikacja nie nastręczała trudności
4. *Dostępności* – wskaźnik powinien być łatwy do wygenerowania.

Podane poniżej wskaźniki osiągnięć dla poszczególnych priorytetów, działań i zadań zostały zdefiniowane na poziomie produktu, rezultatu oraz oddziaływania. Wspólną cechą wszystkich wskaźników jest możliwość ich kwantyfikacji czyli przedstawiania w formie liczbowej wyznaczonych przez beneficjenta celów.

Wskaźniki te dotyczą wyłącznie strony merytorycznej, pominięto natomiast wskaźniki monitoringu związane z finansową realizacją priorytetów, działań i zadań.

Wskaźniki dla priorytetów (przykładowe)

9.7.1. Program rozwój infrastruktury społecznej

Priorytet	Produkt	Rezultat	Oddziaływanie
Edukacja i rozwój zasobów ludzkich	- Liczba beneficjentów (w podziale na kategorie, np. kobiety, bezrobotni, absolwenci, przedsiębiorstwa itp.) - Liczba projektów doradczych (liczba godzin doradztwa) - Liczba zrealizowanych szkoleń (liczba godzin szkoleń)	- Liczba zachowanych lub stworzonych miejsc pracy - Procent beneficjentów, który znajduje zatrudnienie - Procent beneficjentów, którzy uzyskali dyplom lub certyfikat - Liczba beneficjentów projektu w stosunku do całkowitej liczby potencjalnych beneficjentów,	- Liczba (procent) beneficjentów, która znalazła zatrudnienie w okresie 6 miesięcy - Redukcja bezrobocia w grupie docelowej (%) - Ilość utworzonych lub utrzymanych stałych miejsc pracy po okresie 2 lat
Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego, ochrona dziedzictwa kulturowego gminy	- Powierzchnia (w m^2) oraz kubatura (w m^3) zbudowanego/ zmodernizowanego obiektu - % ukończenia zadania (na etapie realizacji) - liczba zrewaloryzowanych i odnowionych obiektów kultury	- Liczba utworzonych/ utrzymanych miejsc pracy bezpośrednio po zakończeniu inwestycji - Wielkość dotacji przekazywanej na utrzymanie inwestycji - Średni koszt uczestnictwa w imprezach organizowanych w obiekcie	- Liczba utworzonych/ utrzymanych miejsc pracy w okresie 2 lat od zakończenia inwestycji - Liczba odbywających się imprez w okresie 1 roku po zakończeniu inwestycji - Liczba osób uczestniczących w imprezach w okresie 1 roku po zakończeniu inwestycji - Dochody wygenerowane przez obiekt w okresie 1 roku po zakończeniu inwestycji

9.7.2. Program rozwój infrastruktury technicznej

Priorytet	Produkt	Rezultat	Oddziaływanie
Modernizacja sieci komunikacyjnych i rozwój systemów infrastruktury technicznej o znaczeniu wojewódzkim	- Długość zbudowanej sieci drogowej, kolejowej, wodociągowej, kanalizacyjnej itp. - Powierzchnia (w m^2) zbudowanych/ zmodernizowanych obiektów - Liczba zrealizowanych projektów	- Liczba utworzonych/ utrzymanych miejsc pracy, - Skrócenie czasu podróży (w minutach) - Zwiększenie liczby gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej/ kanalizacyjnej/ oczyszczalni ścieków (w tym wzrost w %) - Zmniejszenie ilości emitowanych zanieczyszczeń, np. gazów, pyłów, ścieków (w tonach na dzień) - Powierzchnia terenów inwestycyjnych (w ha), udostępnionych w wyniku realizacji priorytetu - Liczba osób korzystających dziennie ze zbudowanej/ zmodernizowanej infrastruktury (w tym wzrost w %) - Osiągnięcie średniej krajowej dla danego wskaźnika	- Liczba utworzonych/ utrzymanych miejsc pracy w okresie 2 lat, - Oddziaływanie na środowisko wyrażone w spadku wskaźników zanieczyszczenia po 1 roku, - Liczba firm powstałych w okresie 2 lat

9.7.3. Program rozwoju turystyki

Działanie	Produkt	Rezultat	Oddziaływanie
Turystyka znaczącą dziedziną gospodarki	- Liczba zrealizowanych projektów - Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe - Stworzona powierzchnia (m^2) obiektów noclegowych lub informacyjnych	- Liczba nowych/ zmodernizowanych miejsc noclegowych - Liczba stworzonych lub utrzymanych miejsc pracy - Zwiększenie liczby turystów	- Stworzone lub utrzymane miejsca pracy po okresie 2 lat od zakończenia działania -Zwiększenie liczby turystów w ciągu jednego roku od zakończenia działania -Średnia długość pobytu turystów w obiekcie noclegowym po roku od zakończenia działania

9.7.4. Program rozwoju obszarów wiejskich (wzrost i różnicowanie bazy ekonomicznej)

Priorytet	Produkt	Rezultat	Oddziaływanie
Wzrost i różnicowanie bazy ekonomicznej obszarów wiejskich.	-Długość zbudowanej sieci drogowej, kolejowej, wodociągowej, kanalizacyjnej itp. - Powierzchnia (w m^2) zbudowanych/ zmodernizowanych obiektów - Liczba zrealizowanych projektów	- Liczba utworzonych/ utrzymanych miejsc pracy (w tym poza rolnictwem), -Zwiększenie liczby gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej/ kanalizacyjnej/ oczyszczalni ścieków - Powierzchnia terenów inwestycyjnych (w ha), udostępnionych w wyniku realizacji priorytetu ---- - Osiągnięcie średniej krajowej dla danego wskaźnika	- Liczba utworzonych/ utrzymanych miejsc pracy w okresie 2 lat, - Liczba firm powstałych w okresie 2 lat -Zmiana struktury zatrudnienia po 2 latach

9.7.5. Program rozwój MSP

Priorytet	Produkt	Rezultat	Oddziaływanie
Tworzenie warunków dla przedsiębiorczości i efektywnego rozwoju gospodarczego.	- Powierzchnia (w m^2) zbudowanych/ zmodernizowanych obiektów - Liczba wspieranych przedsiębiorstw - Liczba zrealizowanych projektów -Liczba zrealizowanych wspólnie projektów -Liczba zaangażowanych partnerów zagranicznych	-Liczba utworzonych/ utrzymanych miejsc pracy, - Liczba wprowadzonych nowych technologii -Wzrost ilości miejsc noclegowych - Zwiększenie liczby turystów - Powierzchnia terenów inwestycyjnych (w ha), udostępnionych w wyniku realizacji priorytetu - Zwiększenie sprzedaży MSP -Wielkość nakładów poniesionych przez beneficjentów (efekt dźwigni)	- Liczba utworzonych/ utrzymanych miejsc pracy w okresie 2 lat, - Liczba firm powstałych w okresie 2 lat - Zwiększenie udziału MSP w wytwarzaniu regionalnego PKB - Zwiększenie udziału kapitału zagranicznego w tworzeniu regionalnego PKB

9.8. Rada Liderów Lokalnych

Głównymi aktorami (podmiotami) realizującymi zadania wynikające z planu rozwoju lokalnego będą władze samorządowe, instytucje administracji rządowej oraz podmioty gospodarcze.
Postuluje się jednak, aby proces wdrażania planu rozwoju lokalnego gminy, jak również jej weryfikacji odbywał się w warunkach ścisłej współpracy władz samorządowych oraz przedstawicieli lokalnego środowiska opiniotwórczego, a w szczególności przedsiębiorców. Współpraca ta może przybierać różne formy instytucjonalne, takie jak na przykład zawiązanie porozumienia najbardziej aktywnych mieszkańców gminy bezpośrednio zaangażowanych w sprawy rozwoju przedsiębiorczości lokalnej w formie np. Rady Liderów Lokalnych. Rada Liderów Lokalnych powinna pełnić funkcję doradczą dla Władz Miasta i Gminy Ćmielów.

9.9. Dobór źródeł finansowania wspomagających rozwój społeczno-gospodarczy Gminy.

Większość zadań zapisanych w „Planie Rozwoju Lokalnego" oraz w „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów" ma ścisły związek z zadaniami własnymi samorządu gminnego. Stąd też istotnym źródłem ich finansowania będą przychody budżetu gminnego obejmujące wpływy podatkowe, subwencje i dotacje z budżetu centralnego.
Zgodnie z ustawą o finansach publicznych gmina może też uzyskiwać przychody w wyniku:

- sprzedaży papierów wartościowych (głównie obligacji komunalnych),
- zaciągania pożyczek i kredytów,
- prywatyzacji majątku samorządowego.

Zgodnie z przyjętą zasadą partnerstwa w realizację planu rozwoju lokalnego zaangażowane będą liczne podmioty o charakterze gospodarczym, społecznym i samorządowym.
W związku z tym źródłami finansowania zadań sprzyjających rozwojowi społeczno-gospodarczego gminy Ćmielów mogą być:

- środki budżetowe powiatu ostrowieckiego,
- środki budżetu województwa świętokrzyskiego,
- środki budżetu centralnego przeznaczone na realizację takich przedsięwzięć jak: aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu i tworzenie nowych miejsc pracy, inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej, ochrona środowiska przyrodniczego, ochrona i kultywowanie przejawów kultury materialnej i niematerialnej, tworzenie warunków dla rozwoju sportu, rekreacji i turystyki, kształtowanie właściwej gospodarki leśnej, poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego, restrukturyzacji rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego,
- środki podmiotów gospodarczych.

Można również wykorzystać środki finansowe agencji rządowych oraz licznych funduszy celowych i fundacji.
Podmioty realizujące zadania wynikające z Planu rozwoju lokalnego, a zwłaszcza organizacje pozarządowe mogą ubiegać także o omówione wcześniej wsparcie finansowe oferowane przez Unię Europejską.

Pomoc zagraniczna przybiera też postać programów bilateralnych oferowanych przez rządy poszczególnych krajów.
Możliwość pozyskania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej i innych źródeł wymieniono szczegółowo w dziale „Charakterystyka głównych programów pomocowych"
Przedstawiona powyżej lista możliwości sfinansowania realizacji celów i zadań przyjętych w „Planie Rozwoju Lokalnego" nie jest wyczerpująca.
Zadaniem organów koordynujących realizację planu rozwoju powinno być stałe śledzenie pojawiających się nowych potencjalnych źródeł finansowania, zarówno krajowych (budżetowych i pozabudżetowych), jak i zagranicznych. Generalnie rzecz biorąc, finansowanie procesu rozwoju miasta i gminy Ćmielów powinno odbywać się na zasadzie kojarzenia różnych źródeł, czyli tzw. montażu finansowego.

X. Sposób monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

10.1. System monitorowania planu rozwoju lokalnego.

W celu zapewnienia efektywnego i oszczędnego wydatkowania publicznych środków finansowych istnieje potrzeba stworzenia spójnego systemu monitorowania programu.

Odpowiedzialność za bieżące monitorowanie Planu Rozwoju Lokalnego spoczywać będzie na odpowiedniej jednostce, Referacie Urzędu, osobach bezpośrednio odpowiedzialnych za realizację zadania lub merytorycznie nadzorujących realizację zadania. Monitorowanie będzie odbywało się w oparciu o wskaźniki zawarte w każdym ze złożonych projektów do funduszy strukturalnych.

Burmistrz corocznie przedłoży Radzie Miejskiej pisemne sprawozdanie z przebiegu wdrażania Lokalnego Planu Rozwoju.

Za techniczne przygotowanie i przedstawienie Burmistrzowi corocznych raportów z realizacji Planu Rozwoju Lokalnego, jest odpowiedzialny Referat Techniczno – Inwestycyjny , a zwłaszcza pracownicy zajmujący się przygotowaniem aplikacji o środki z Unii Europejskiej oraz innych zewnętrznych źródeł oraz odpowiedzialni za promocję Miasta i Gminy Ćmielów.

Procedury dotyczące uruchomienia i obiegu przepływów finansowych, mających na celu zapewnienie ich przejrzystości oraz opis szczegółowych rozwiązań i procedur służących kontroli wynikają z Ustawy o finansach publicznych.

10.2. Sposoby oceny (ewaluacja) planu rozwoju lokalnego.

Oceny bieżącej realizacji zadań dokonywać będą referaty i inne jednostki prowadzące monitoring. Bieżąca ocena Planu Rozwoju Lokalnego będzie dokonywana w oparciu o wskaźniki zawarte w każdym z przedstawianych do dofinansowania projektów.

Burmistrz i Rada Miejska będą dokonywać oceny okresowej co najmniej raz w roku, na podstawie pisemnego sprawozdania z realizacji zadań Planu Rozwoju Lokalnego.

10.3. Sposób inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

Przygotowanie Planu Rozwoju Lokalnego i jego wdrażanie odbywa się z zachowaniem zasady partnerstwa, równości szans, spójności rozwoju przestrzennego oraz zgodności z krajową i regionalną polityką rozwoju.
Do wdrażania planu angażowani są partnerzy społeczni, w celu zapewnienia szerokiego udziału zainteresowanych instytucji i organizacji w rozwoju gminy.

Miasto i Gmina Ćmielów i jej jednostki winny współpracować z organizacjami pozarządowymi (m. In. Pożytku publicznego) i sektorem prywatnym w zakresie rozwoju gminy. Współpraca dotyczy organizacji i współfinansowania szeregu inicjatyw w zakresie realizacji zadań w różnych dziedzinach, wspólnych działań promocyjnych. Podczas realizacji zadań ujętych w Planie Rozwoju Lokalnego współpraca ta będzie kontynuowana i rozwijana.

10.4. 'Public Relations' planu rozwoju lokalnego.

Istotę Public Relations jako sposobu komunikacji i przepływ informacji omówiono bardziej szczegółowo przy prezentacji programu na rzecz promocji gminy.
Znaczenia nabiera wykorzystanie omówionych tam instrumentów komunikacji społecznej przy wdrażaniu planu rozwoju lokalnego , bieżących jego korekt oraz w planowaniu projektów i zadań inwestycyjnych na następne lata. Współpraca pomiędzy sektorem publicznym , prywatnym i organizacjami lokalnymi przyczyni się do dostosowania planu rozwoju lokalnego do zmian w otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym gminy. Przepływ informacji o wdrożonych zadaniach oraz planowanych przedsięwzięciach wpłynie na ewolucję podjętych postanowień.
Plan Rozwoju Lokalnego zostanie uchwalony przez Radę Miejską i szeroko udostępniony do publicznej wiadomości. Treść Planu Rozwoju Lokalnego zostanie umieszczona w portalu internetowym Miasta i Gminy Ćmielów. Dostęp do treści planu zostanie zapewniona również za pośrednictwem środków masowego przekazu lub też poprzez informacje na spotkaniach radnych i przedstawicieli Urzędu z obywatelami. Przepływ informacji o wdrożonych zadaniach oraz planowanych przedsięwzięciach wpłynie na ewolucję podjętych postanowień.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
mgr Marianna Gierczak